

Malmö stad
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Komvux Malmö Sfi

Avbrott inom Komvux Malmö sfi

En rapport skriven inom ramen för FINSAM-projektet *Utebliven etablering*

Tack!

Jag vill rikta ett riktigt stort tack till alla som har hjälp till vid tillblivelsen av den här rapporten! Jag är oerhört tacksam för alla som har gett av sin tid, sina kunskaper, erfarenheter, insikter, åsikter och förslag! Utan all denna hjälp hade det knappast blivit någon rapport.

Jag vill tacka Nasrin Allouch och Hassan Ahmed Dayib Mohamed som har ringt till hundratals före detta elever – och som har pratat med åter hundratals elever som studerar just nu. Ni har varit fantastiska med era språkkunskaper och ert engagemang! Tack!

Ett stort tack till Filip Rehnström som har tagit fram värdefull bakgrundsstatistik och kontaktuppgifter till elever som har avbrutit sina studier. Tack också för hjälpen med att tolka siffror och för ingjutandet av modet att välja bort statistik med diskutabla samband!

Tack till Annika Adolfsson, Eva Bergman, Anna Blagojevic, Karin Borg, Aida Eminovic, Alona Fradkina, Britt-Marie Goddard, Katarina Hall, Annika Hansen, Mujahida Hidayat, Ingrid Iversen, Vlora Kolgjini Lindemann, Niklas Olausson, Patrik Sandberg, Celia Stahl och Tony Wong som alla har hjälpt mig med faktaunderlag om Komvux Malmö sfi.

Ett innerligt tack till Maia Lovén som har lusläst rapporten och kommit med nyttig kritik och feedback! Tack till Hanna Mächs och Yerk Liveröd, som har kommit med givande synpunkter!

Tack inte minst till all personal som har medverkat i gruppintervjuer! Ni ska få förbli anonyma, men det gör er inte mindre viktiga!

Mitt allra största tack vill jag rikta till alla innevarande och före detta elever som har ställt upp på intervjuer och medverkat i enkäter! Utan era erfarenheter, åsikter och förslag skulle det här vara en helt annan typ av rapport. Det är med hjälp av er som förändring blir möjlig, och det är med hjälp av er som det blir meningsfullt att planera framåt. Tusen tack!

Paulina Lundkvist
2022-06-07

Sammanfattning

Rapporten *Avbrott inom Komvux Malmö sfi* skrivs inom ramen för FINSAM-projektet *Utebliven etablering*, och syftar till att öka kunskapen om varför sfi-elever avbryter sina studier.

Statistiken som togs fram inför skrivandet av rapporten besvarar relativt få frågor om avbrott; över hälften av avbrotten hamnar i kategorierna *Kom inte till start* respektive *Uteblivit från undervisningen*, vilket inte besvarar frågan *varför*. Intressant i statistiken är dock att flest avbrott sker från nybörjarkurserna 2B respektive 3C samt att det verkar som att sannolikheten för att en elev ska slutföra sina studier ökar i takt med hur länge denne har studerat.

För att gräva djupare i frågan *varför* ringdes 183 före detta elever upp. Mörkertalen i *Uteblivit från undervisningen* och i *Kom inte till start* reds ut då eleverna själva får ange ett skäl. Den registrerade orsaken *jobb* ligger enligt statistiken på 19%, men samma personer anger i 49% av fallen *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak när de tillfrågas. Också skillnaden mellan registrerad orsak *sjukdom* (3%) och uppgiven orsak *sjukdom* (11%) är iögonfallande. Vad gäller den största svars kategorin *jobb* avbryter män på grund av detta i högre utsträckning än kvinnor, men den största skillnaden är den mellan sammanboende och ensamstående; 67% av de ensamstående och 44% av de sammanboende anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.

45 av de 183 uppringda eleverna ringdes upp på nytt för att utveckla sina svar kring varför de avbrutit sina studier. Få av dessa personer verkar se sitt avbrott som något definitivt; det är bara svårt att kombinera sfi-studier med övriga livsomständigheter *just nu*, men *sen* – när livet är annorlunda – då ska studierna återupptas.

De före detta eleverna har en del förslag på organisatoriska förändringar på skolan. Mest återkommande är önskemålet om att få välja antingen förmiddags- eller eftermiddagsstudier, men det finns också önskemål om onlineundervisning, undervisning i långsammare studietakt och undervisning runt lunch. Åsikter om undervisningen pekar åt olika håll (mer grammatik, mindre grammatik, mer grupparbete, mindre grupparbete och så vidare). Många kommenterar nivåplaceringen; antingen menar de att studierna har varit för lätta eller för svåra – och de hade velat börja i en grupp på antingen högre eller lägre nivå. Det finns också exempel på när andra aktörer sätter käppar i hjulet för studierna; här nämner de tidigare eleverna till exempel att förskolor bara vill erbjuda barnomsorg under vissa tider och att Arbetsförmedlingen, i vissa av sina program, bara tillåter studier under ett års tid.

Som komplement till intervjuerna med de elever som har avbrutit sina studier genomfördes 211 intervjuer med elever som studerar på sfi, och som *inte* har avbrutit sina studier. Dessa elever fick svara på frågan *Varför avbryter du inte dina studier?*. Här var det möjligt att ange flera skäl. Endast i fem fall uppges svaret att trivsel i skolan spelar roll för att ett avbrott inte görs. I stället har eleverna egna livsmål som drivkraft till att fortsätta studera: framtida studier, framtida jobb eller att klara sig själv uppges som skäl av många svarande.

Utöver elevintervjuerna genomfördes 25 gruppintervjuer med personal: med lärare, med annan elevnära personal än lärare, med skolbibliotekarier, med rektorer samt med personal som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott.

Lärarna önskar sig tydligare rutiner och förväntningar i arbetet kring avbrott. Till de rutiner som finns förhåller sig lärarna olika och gör olika. För elevernas räkning vill de ha en kallelse som är lättare att förstå, en systematiserad introduktion och en större differentiering på gruppnivå. Förslag finns på elevvårdskonferensliknande möten och på en introduktionsgrupp. I lärarnas eget förebyggande arbete lyfter de att ta kontakt med elever när de inte dyker upp, att arbeta med elever med särskilda behov och att arbeta med elevernas motivation. I samarbetet med andra yrkesgrupper på skolan upplever lärarna att de får dra ett tungt lass. De beskriver frustrerande långa beslutsvägar, och önskar sig instanser dit de kan "skicka" elever vid behov. Även samarbetet utåt – med till exempel Arbetsförmedlingen – upplevs som frustrerande. Några lärare tror att eleverna kanske avbryter för att de helt enkelt inte hinner studera för att det är mycket annat som händer i deras liv. Lärarna menar också att det ibland kan vara rätt att rekommendera elever att göra avbrott.

I gruppintervjuerna med kuratorer, specialpedagoger, studiehandledare och studie- och yrkesvägledare framförs tankar om att elever kanske avbryter sina studier för att verksamheten inte är tillräckligt flexibel eller för att den inte kan möta elevernas behov. Förslag på introduktionsgrupper ges och flera tycker att ansökningsprocessen behöver bli smidigare. Den egna yrkesgruppen menar de kan förebygga avbrott genom att arbeta motiverande, som stöd för eleverna eller som stöd för lärarna – eller för att hänvisa till varandra. Samtliga yrkesgrupper tycker att lärarna behöver bli bättre på att initiera kontakt, och att rektor bör bli bättre på att tillhandahålla struktur och rutiner. Utåt behövs lösningar för samarbete med andra verksamheter.

Skolbibliotekarierna säger att deras roll i att förebygga avbrott är som representanter för skolan – den bild som förmedlas måste vara positiv, och eleverna måste känna sig välkomna överallt i skolan och av alla. För att de ska kunna spela denna roll behöver de

dock ofta gå via lärarna och, liksom andra yrkesgrupper, önskar de sig därför att lärarna oftare initierar en kontakt. Att rektor bör skapa en struktur för detta nämns också.

Rektoreorna menar att deras roll i att förebygga avbrott främst är att stötta lärare och andra yrkeskategorier i att själva förebygga avbrott. Mängden utbildningsformer som finns på skolan lyfts fram som förebyggande. Svårigheten med det avbrottsförebyggande arbetet är för dem när detta arbete krockar med andra styrande principer, såsom hög fyllnadsgrad. De säger att lärarna bör ta större ansvar i att kontakta andra yrkeskategorier för att genom detta behålla elever. De bör också ta större ansvar i att göra kartläggningar för alla elever.

Personer som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott (administration, lärare som utför pedagogiska bedömningar vid anmälan med flera) tror att blivande elever kan tappas bort för att de inte förstår information om anmälan, om den pedagogiska bedömningen eller om kallelsen. Förslag framförs om att införa information på flera språk och på lätt svenska. Kön ses som ett hinder – framför allt när den är lång – och flera tycker att det vore bra om den sökande då och då fick fortsatt tacka ja till sin plats i kön. Problemet med att inte kunna få ett startdatum lyfts också; det är inte alls säkert att man som sökande kan inrätta sitt liv efter sfi-studier med väldigt kort varsel. En del vill se utökad service på sfi-anmälan, medan andra vill att mer av verksamheten läggs på skolan. Introduktionsgrupper för information och nivåplacering nämns i sammanhanget.

Sammantaget visar rapporten att insatser måste sättas in tidigt och att introduktionen till sfi-studier behöver förbättras. Skolan kan behöva förbättra sin flexibilitet och utöka sitt utbud av utbildningsformer samt bli bättre på att informera om de alternativ som redan finns. Rutiner och beslutsvägar behöver bli tydligare. Man behöver också en struktur för att kunna ta vara på elevers förslag om förbättringar. Vad gäller skolans relationer till andra aktörer arbetar projektet vidare med detta på andra sätt. En viktig fråga att fundera vidare kring är huruvida det som av eleverna ses som *pauser* i studierna verkligen ska byggas bort. Kanske handlar det i stället om att lära sig att *hantera* avbrott.

Innehållsförteckning

Inledning	7
Bakgrund	9
1. FINSAM.....	10
2. Projektet <i>Utebliven etablering</i>	10
3. Utbildning i svenska för invandrare	11
4. Komvux Malmö sfi	12
5. Rutiner på Komvux Malmö sfi.....	21
6. Bakgrundsstatistik	23
Del 1 – Elevenkäter och -intervjuer	30
1. Telefonenkät: avbrutna elever	31
2. Elevintervjuer	35
3. Enkät: innevarande elever	56
Del 2 – Gruppintervjuer med personal	61
1. Intervjuer med lärare.....	62
2. Intervjuer med andra elevnära grupper än lärare	98
3. Intervju med skolbibliotekarierna	105
4. Intervjuer med rektorer.....	108
5. Intervjuer med personal som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott	113
Avslutande kommentarer	120
Referenslista	122

Inledning

Vid ett seminarium för något år sedan öppnade representanten från Statistiska centralbyrån sin presentation med att säga: "Sfi är Sveriges mest missförstådda skolform". Han fortsatte med att visa hur inte ens landets statistikexperter kunde ge en korrekt bild av viktiga aspekter av den första svenska utbildning de flesta av våra invandrare möter. Det är inte att förvånas över att allmänheten, politiker, media, andra myndigheter och skolformer hyser missuppfattningar kring hur bra – eller dåligt – sfi fungerar.

Kanske gör också vi som jobbar med sfi felaktiga antaganden om våra elevers beteenden, prestationer och motivation.

Författaren till den här rapporten och de som bistått henne gör något som få andra försökt göra i samma skala; de frågar sfi-eleverna själva om varför de studerar och varför de gör avbrott i sina studier.

Studieavbrotten har länge setts som sfi:s svaga punkt. Det är högst rimligt att fråga sig varför hälften av eleverna inte fullföljer sina påbörjade kurser. Ingen annan skolform skulle tillåtas ett sådant frånfall. Frågor om avbrott har hittills riktat sig till skolorna: Vad kan ni göra för att förhindra avbrott?

Vi som jobbar på sfi-skolor har ofta besvarat frågan med att påpeka att inte alla avbrott ska ses som misslyckanden. Att vuxna elever avbryter sina studier för att de får jobb eller barn borde inte vara ett problem. Vad vi sfi-anordnare däremot inte lyckats med är att besvara frågor om eller påverka de andra avbrotten, som inte kan ses som positiva. Vi har haft våra antal och andelar elever som försvunnit från sina kurser och vi har inte fått fatt i dem.

Avbrotten, har vi antagit, försenar migranters etablering i samhället. Det medför en samhällsekonomisk belastning och det riskerar att permanenta utanförskap för den enskilda.

Men vare sig vi sfi-anordnare, Statistiska centralbyrån, Skolinspektionen eller, såvitt vi känner till, någon annan har systematiskt frågat sfi-elever varför de avbryter sina studier eller ställt den minst lika intressanta frågan till de elever som *inte* avbrutit sin kurs: Varför fortsätter du studera?

Det har författaren till den här rapporten gjort. Svaren ger oss anledning att ompröva både vad vi gör och hur vi pratar om sfi-studier och kursavbrott.

De tillfrågade eleverna går eller har gått på en större sfi-skola i Malmö och deras svar, deras historier är deras egna. I skrivande stund har just den skolan 3141 elever inskrivna, drygt 7000 påbörjar en kurs per år och tusentals elever avbryter sina studier. Var och en av dem har sin berättelse och i den här rapporten möter vi ett femtiotal av dem.

Malmö stad
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Komvux Malmö sfi

I de individuella berättelserna och svaren träder en ny bild av studieavbrott på sfi fram. Det är vår förhoppning att den kan få oss – kanske också andra skolor och myndigheter – att bättre rikta energi, tid och resurser till det som gör skillnad. Minst lika viktigt är att rapportens slutsatser kan få oss att sluta jobba med något som vi varken kan eller bör påverka.

Yerk Liveröd
Rektor, Komvux Malmö
Malmö i juni 2022

Bakgrund

I denna inledande del sker en bakgrundsbeskrivning till de undersökningar som sedan presenteras. Syftet är att sätta in läsaren i den information som till stor del är en förutsättning för att förstå de empiriska undersökningarna i del 1 och 2.

Först kommer en presentation av det sammanhang som rapporten skrivs inom – det vill säga inom ramen för FINSAM-projektet *Utebliven etablering*. I presentationen sker en redogörelse för vad FINSAM är samt för vad projektet *Utebliven etablering* går ut på. Utifrån denna redogörelse kan läsaren sedan avgöra om rapporten i sin helhet uppfyller ett av delmålen (ett delmål som presenteras i samband med presentationen) med projektet, vilket den avser att göra.

Läsaren sätts därefter in i vad utbildning i svenska för invandrare (förkortat *sfi*) innebär enligt Skollagen (2010:800) samt hur denna utbildning preciseras av Skolverket. Denna bakgrund är avgörande för att förstå många av de resonemang som kommer till uttryck genom främst personalintervjuerna i rapportens andra del.

Följer gör en beskrivning av verksamheten på Komvux Malmö sfi. Denna beskrivning syftar till att ge en viss bekantskap med hur verksamheten som helhet ser ut, detta för att ge en bakgrund till vad som sägs om avbrott, i relation till verksamheten, i elev- och personalintervjuer senare i rapporten. En redogörelse för några av skolans rutiner sker därpå för att också dessa kommer upp till diskussion i flertalet intervjuer. För att förstå dessa diskussioner krävs att läsaren har med sig hur rutinerna ser ut (och varför de anses vara en hjälp eller ett hinder av informanterna).

I bakgrundens sista del sker en redogörelse för befintlig bakgrundsstatistik som har tagits fram för att spegla rapportens övriga undersökningar och intervjuer.

Redovisningen av bakgrunden sker i sex kapitel:

1. *FINSAM*
2. *Projektet Utebliven etablering*
3. *Utbildning i svenska för invandrare*
4. *Komvux Malmö sfi*
5. *Rutiner på Komvux Malmö sfi*
6. *Bakgrundsstatistik*

Kapitlen motsvarar de presentationer som det redogörs för ovan.

1. FINSAM

Lagen om finansiell samordning (2003:1210) gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner och regioner att arbeta tillsammans i samordningsförbund. Genom dessa förbund kan de olika aktörerna samordna sina rehabiliteringsinsatser så att individer får det stöd och den rehabilitering de behöver för att de ska kunna försörja sig själva. Samordningsförbunden kan också arbeta med att samarbetet mellan parterna ska fungera mer effektivt (FINSAM, 2022).

Samordningsförbundet i Malmö har funnits sedan 2007. FINSAM i Malmö ägs av Malmö stad, Försäkringskassan Malmö, Region Skåne och Arbetsförmedlingen Malmö (FINSAM i Malmö, 2022).

2. Projektet *Utebliven etablering*

Föreliggande rapport skrivs inom ramen för ett treårigt FINSAM-projekt, som går under namnet *Utebliven etablering*. I korthet handlar projektet om att få fler personer som är i behov av grundläggande kunskaper i svenska att påbörja sfi-studier, om att förbättra möjligheterna för dessa personer att slutföra studierna samt om att förbättra samverkan runt dessa personer. Komvux Malmö sfi är den formella projektägaren och samverkansparter är Arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF), Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen (GVF), Arbetsförmedlingen (AF) och Region Skåne. Projektets styrgrupp består av en representant vardera från ASF, GVF, AF och FINSAM.

De övergripande målen med projektet är:

1. Att fler Malmöbor ska studera på sfi
2. Att fler deltagare på sfi ska slutföra studier
3. Att kunskapen om varför elever avbryter sina studier ska öka
4. Att komma med förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra avbrott
5. Att förbättra samverkan och samplanering mellan verksamheter och myndigheter
6. Att komma med förslag på åtgärder för att förbättra samverkan och samplanering
7. Att rusta Malmöbor för nästa steg i samhällsetableringen, genom att eliminera kunskapsluckor gällande arbetsmarknads- och hälsofrågor

Rapporten svarar mot det tredje av projektets övergripande mål: att kunskapen om varför elever avbryter sina studier ska öka.

3. Utbildning i svenska för invandrare

Enligt Skollagen (2010:800) syftar utbildningen i svenska för invandrare till

att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter.

(2010:800, 20 kap, 4§)

Huvudmannen är skyldig att verka för *att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov* (2010:800, 20 kap, 24§, 2 st). Utbildningens omfattning regleras i lagen; 15 timmars undervisning i veckan sett över en fyraveckorsperiod ska erbjudas. Omfattningen får dock minskas *om eleven begär det och huvudmannen finner att det är förenligt med utbildningens syfte* (2010:800, 20 kap, 24§, 1 st).

Utbildningen ska också

finnas tillgänglig så snart som möjligt efter det att en rätt till utbildning i svenska för invandrare inträtt. Om det inte finns särskilda skäl ska utbildningen kunna påbörjas inom tre månader.

(2010:800, 20 kap, 29§, 2 st)

Vidare ska huvudmannen samverka med arbetslivet. Huvudmannen och Arbetsförmedlingen ska samarbeta i att *verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att utbildning i svenska för invandrare kan kombineras med andra aktiviteter* (2010:800, 20 kap, 25§, 1 st). Utbildningen ska dessutom kunna kombineras med förvärvsarbete (2010:800, 20 kap, 26§). Också sjukdom, skada och föräldraledighet ska kunna kombineras med studier: *Huvudmannen ska verka för att [...] utbildningen kan kombineras med aktiviteter som erbjuds inom hälso- och sjukvården* (2010:800, 20 kap, 25§, 2 st).

I kursplanen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare beskrivs utbildningens uppbyggnad:

Den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3 samt fyra olika kurser, A, B, C och D. Studieväg 1 utgörs av kurserna A, B, C och D, studieväg 2 av kurserna B, C och D och studieväg 3 av kurserna C och D. De olika studievägarna riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Studievägarna visar på vilken ingångskurs och progressionstakt som är lämplig. En elev påbörjar sina studier inom den studieväg och på den kurs inom

studievägen som bäst passar hans eller hennes individuella förutsättningar. Kunskapskraven för en kurs är desamma oavsett studieväg. Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort studiebakgrund och studieväg 3 till de som är vana att studera. [...] En elev kan avsluta den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare efter respektive kurs. Alla elever ska dock ges möjlighet att studera till och med kurs D inom sin studieväg, med den anpassning som krävs för att eleverna ska nå kunskapskraven.

(Skolverket, 2022 a)

Det ovanstående textutdraget kan åskådliggöras med hjälp av tabellen nedan där det tydligare framgår vilka kurser som ingår i respektive studieväg. Av tabellen framgår också de kurskoder som används för sfi (Skolverket, 2022 b).

	Kurs A	Kurs B	Kurs C	Kurs D
Studieväg 1	SFIKUA91	SFIKUB91	SFIKUC91	SFIKUD91
Studieväg 2		SFIKUB92	SFIKUC92	SFIKUD92
Studieväg 3			SFIKUC93	SFIKUD93

Tabell 1: Vilka kurser som ingår i respektive studieväg

En nybörjare på studieväg 1 börjar alltså med kurs A, en nybörjare på studieväg 2 börjar på kurs B och en nybörjare på studieväg 3 börjar med kurs C.

4. Komvux Malmö sfi

Redogörelsen i detta kapitel inleds med ett avsnitt om de platser på vilka sfi är lokaliserad (4.1). Därefter presenteras sfi-anmälan (4.2), expeditionen (4.3) och administrationen (4.4), så att läsaren i den vidare läsningen har en bild av hur en elev kan söka till eller byta mellan kurser och utbildningsformer. Därpå presenteras det som skulle kunna kallas för lärarledd verksamhet: undervisning i olika kurser och studieformer och hur dessa är uppbyggda (4.5–4.13). Efter det presenteras hur arbetet runt eleverna är organiserat: pedagogisk stödorganisations (4.14), studie- och yrkesvägledares (4.15) och studiehandledares (4.16) arbete. Redogörelsen avslutas med det arbete som främst riktar sig mot lärare: förstelärares (4.17) och rektorers (4.18) arbete. Allra sist kommer en presentation av utbildningen på IRIS-skolan (4.19).

4.1 Olika adresser

När jag började skriva på denna rapport var utbildningen på Komvux Malmö sfi uppdelad på flera adresser. Det är därför som informanterna i rapporten kan referera till *Kungsgatan* eller *Södervärn* i de olika intervjuerna. All sfi ligger nu, i skrivande stund (2022-06-02), dock på samma adress (Södervärn) med några få undantag: IRIS-skolan, yrkes-sfi och sfi-anmälan (se nedan) ligger på andra adresser.

4.2 Sfi-anmälan

Sfi-anmälan arbetar med att ta emot anmälningar till sfi från Malmöbor. Anmälan kan antingen ske via en digital tjänst eller genom att den sökande kommer till kontoret på Föreningsgatan och gör en anmälan där. När den sökande har gjort en anmälan ska denna delta i en pedagogisk bedömning för placering på kurs och studieväg samt för upprättande av en individuell studieplan. Den pedagogiska bedömningen görs av en legitimerad sfi-lärare, och när bedömningen är gjord hamnar den sökande i kö till sfi.

4.3 Expeditionen/sfi-koordinatorer

På sfi-expeditionen arbetar sfi-lärare som benämns *sfi-koordinatorer*. Dessa samarbetar med rektorerna i att planera verksamheten kring hur grupper ska startas, avslutas och ändras. Expeditionen hjälper också till i individärenden med att byta grupp, kurs eller studieväg för en enskild elev. Sfi-koordinatorerna jobbar mot såväl elever och lärare som rektorer – men också mot utomstående aktörer.

4.4 Administrationen

Administrationen är uppdelade på två team: *Administrativ service* respektive *Elev-administration*. Det förstnämnda teamet ansvarar för reception, provningsanmälan, inkommande telefonsamtal, e-post, post, postregistrering, HR-rapportering, vikariehantering, frånvarorapportering, fakturahantering, inköp, upphandlingar, arkivering med mera. Det sistnämnda teamet arbetar med provningsadministration, nationella prov, slutbetyg och examensbevis, rapportering, schemaläggning och samordning av testverksamhet med mera.

4.5 Arbetslagen

Lärare, studiehandledare¹ och studie- och yrkesvägledare på Komvux Malmö sfi är organiserade i arbetslag. Ett arbetslag består av 2–10 personer, och de är indelade enligt nedan:

- Basen²
- Avanti
- Expeditionen
- SYV³
- Distans
- Yrkes-sfi
- Studieväg 1, förmiddag 1
- Studieväg 1, förmiddag 2
- Studieväg 1, eftermiddag 1
- Studieväg 1, eftermiddag 2
- Studiehandledare
- Studieväg 2, förmiddag 1
- Studieväg 2, förmiddag 2
- Studieväg 2, eftermiddag 1
- Studieväg 2, eftermiddag 2
- Studieväg 3, förmiddag
- Studieväg 3, eftermiddag
- Flex 1
- Flex 2
- Flex 3

Arbetslagen har en rektor och en specialpedagog knutna till sig, men dessa ingår inte i arbetslagen; en skolledare eller specialpedagog är knuten till flera arbetslag. Arbetslagen samverkar kring pedagogiska frågor, sambedömning, elevärenden, gemensamma aktiviteter samt kommer med frågor till studie- och yrkesvägledare, pedagogisk stödorganisation, rektor och andra professioner.

4.6 Olika studievägar och kurser

I enlighet med det som beskrivs under 3. *Utbildning i svenska för invandrare* ovan, organiseras grupper på Komvux Malmö sfi i möjligaste mån efter kurs och studieväg. På så sätt organiseras elever i till exempel 1A-grupper (studieväg 1, kurs A), 2B-grupper (studieväg 2, kurs B) eller 3C-grupper (studieväg 3, kurs C). Det finns också särskilda *alfagrupper* på spår 1, i vilka behov av grundläggande alfabetisering⁴ finns. Uppdelningen åskådliggörs i tabellen nedan.

¹ Se avsnitt 4.16 *Studiehandledare* i bakgrund.

² Behovsanpassad sfi

³ Studie- och yrkesvägledare

⁴ Läs- och skrivträning som ofta sker för första gången i livet.

	Kurs A	Kurs B	Kurs C	Kurs D
Studieväg 1	1A-alfagrupp 1A-grupp	1B-alfagrupp 1B-grupp	1C-grupp	1D-grupp
Studieväg 2		2B-grupp	2C-grupp	2D-grupp
Studieväg 3			3C-grupp	3D-grupp

Tabell 2: *Organisering av elever efter kurs och studieväg*

4.7 Förmiddag, eftermiddag och kväll

Eleverna på Komvux Malmö sfi kan gå i förmiddags-, eftermiddags- eller kvällsgrupper. För- och eftermiddagsgrupperna studerar 15 timmar i veckan, och kvällsgrupperna studerar 6 timmar i veckan. Alla elever som vill studera på kvällen får det. Om en elev vill byta från en förmiddag till en eftermiddag eller vice versa måste vederbörande däremot kunna visa upp ett intyg på att hen har arbete, andra studier, praktik eller hälsorelaterade skäl som krockar med tiden.

4.8 Flex

Flex är till för elever som inte kan följa ordinarie kurstider på grund av arbete, arbetsmarknadsåtgärder, praktik eller ohälsa. Det är möjligt att anmäla sig till Flex redan vid sfi-anmälan, om man kan visa att man uppfyller kraven. Eleverna kommer till skolan minst fyra timmar i veckan, när de inte är upptagna av andra aktiviteter. Eleverna arbetar främst individuellt. Eleverna förväntas studera hemma så att den sammanlagda studietiden blir minst tolv timmar i veckan. Det finns olika "flexar" för de olika studievägarna, och de kallas för *Flex 1*, *Flex 2* och *Flex 3*. Flexarna har öppet stora delar av dagen samt 2–3 kvällar i veckan.

4.9 Behovsanpassad sfi

Behovsanpassad sfi, eller *Basen*, är en studieform som kan sättas in vid en längre sjukdomsperiod, behandling eller medicinering som påverkar elevens förmåga att studera på heltid eller under längre pass. Elever från alla studievägar är välkomna till Basen, och tiden där kan antingen vara under en begränsad period eller under hela elevens sfi-studietid beroende på svårigheternas karaktär. Undervisningen sker i mindre studiegrupp, lugnare miljö och med ett färre antal timmar per vecka. Eleverna har möjlighet att påverka sina studietider utifrån sina personliga behov. Anpassningar i den fysiska miljön finns i form av exempelvis ljudförstärkning, ljuddämpning av störande ljud och arbetsplatser som är anpassade efter värk i kroppen.

Det går inte att söka till Basen vid sfi-anmälan, utan en elev flyttas dit från reguljär undervisning efter kartläggning, anpassningar i den ordinarie klassrumsmiljön och utredning. Därefter kan eleven få en provotid på Basen, men hen flyttas tillbaka till den tidigare läraren om studieformen inte skulle passa. En elev som tidigare har studerat på Basen men behövt göra studieavbrott kan göra en anmälan direkt via rektor. Basen har ett tätt samarbete med pedagogisk stödorganisation (se nedan).

4.10 Avanti

Avanti är ett FINSAM-finansierat arbetsmarknadsprojekt där Malmö stad, Arbetsförmedlingen, Region Skåne, Komvux Malmö sfi och Röda Korset samverkar. Projektet vänder sig till individer med självupplevd psykisk ohälsa som är i behov av anpassad sfi-undervisning och annat stöd för att komma in på arbetsmarknaden, reguljär sfi eller vidare studier. I sfi-delen av projektet arbetar man med anpassade tider, anpassat lektionsupplägg och -innehåll samt med ett bemötande anpassat till deltagarnas behov och förmågor. Malmö stad och Arbetsförmedlingen arbetar med att stötta och uppmuntra deltagarna att våga prova en praktik eller en anställning. Region Skåne erbjuder hjälp och stöd i att hitta rätt vårdinsatser och hälsoskola för alla deltagare. Röda Korset erbjuder hjälp av psykolog, läkare, fysioterapeut eller kurator vid exempelvis PTSD. Deltagarna remitteras till projektet via arbetsförmedlare, sjukvården, socialsekreterare, Malmö stad eller från ordinarie sfi.

4.11 Intensiven

Intensiven är till för elever på studieväg 3 som kan studera i ett högt tempo. Eleverna ska kunna studera 20 timmar på plats i skolan och 10 timmar självstudier varje vecka, och de ska klara en kurs på fyra månader. Intensiven ska inte kombineras med andra studier eller jobb, utan riktar sig till personer som har sfi som sitt huvudfokus. Eftersom kursen är snabb finns det inte utrymme för stöttning i samma grad som i en vanlig klass. Elever kan själva anmäla sig till intensivkursen när de ansöker om sfi.

4.12 Distans

Under tiden som informationsinsamlingen till föreliggande rapport har skett, har en ny utbildningsform startat upp på Komvux Malmö sfi: distans. Distansstudierna riktar sig till elever på kurserna 2C, 2D, 3C och 3D som har god datorvana, kan studera självständigt, har egen dator hemma, har tillgång till internet och kan studera minst 20 timmar i veckan. Utbildningen bedrivs helt på distans och det enda moment som kräver fysisk närvaro är

det nationella slutprovet för sfi. Varje kurs består av moduler som eleverna genomför självständigt via dator. De flesta modulerna har ett riktvärde på tre veckor och i slutet av varje modul finns examinationer på alla språkliga färdigheter. Kommunikationen med läraren sker huvudsakligen per e-post. Effektiva elever kan klara av kursen på mindre än 20 veckor. Varje kurs har en tidsgräns på åtta månader.

4.13 Yrkes-sfi

Yrkes-sfi är ett samarbete mellan skånska kommuner och andra aktörer. Utbildningarna är till för den som läser sfi och som vill kombinera sina studier med en yrkesutbildning. Syftet är att ge eleven möjlighet att lära sig svenska och ett yrkesspråk samtidigt, men också att ge hen praktiska och teoretiska yrkeskunskaper som kan ge meriter som kan leda till en anställning. Utbildningarna har teoretiska och praktiska moment samt praktik på olika företag. Pågående utbildningar i Malmö stad är, i skrivande stund (2022-03-29), anläggningsarbetare, grafisk operatör och kock. De olika yrkesutbildningarna är utlokaliserade på flera adresser.

4.14 Pedagogisk stödorganisation

Inom pedagogisk stödorganisation, PS, arbetar specialpedagoger, kuratorer, speciallärare, bibliotekspersonal och IT-pedagog. Dessa har alla samma rektor, och har därför också till exempel gemensamma arbetsplatsträffar. Biblioteket, teknoteket och studieverkstaden faller under den pedagogiska stödorganisationen.

4.14.1 Kuratorerna

Kuratorns roll är att ha kännedom om stödfunktioner i samhället, vid behov hänvisa elever dit och bidra till att denna information finns tillgänglig för all personal. Kuratorn kan hålla i utbildningar riktade mot personal eller elever kring temat levnadsvanor och psykisk hälsa. Denne kan också handleda lärare i grupp eller enskilt för att hantera situationer som uppstår i det dagliga arbetet med elever. Det finns även möjlighet för elever att ha enskilda studiesociala samtal med kurator – med eller utan tolk. Samarbete sker med övriga professioner i PS, lärare och rektorer i elevärenden.

4.14.2 Specialpedagogerna

I första hand finns specialpedagogen till för att stötta lärarna, så att de i sin tur kan stötta eleverna. Specialpedagogen ska hjälpa lärare att utveckla kunskap om tillgängliga lärmiljöer och med att göra extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Specialpedagogen gör också pedagogiska kartläggningar på organisations- och gruppnivå och stödjer lärarna med att göra pedagogiska kartläggningar på individnivå. De har även, tillsammans med specialläraren, ett särskilt ansvar för studieverkstaden (se nedan).

4.14.3 Specialläraren

Specialläraren arbetar med att hjälpa elever utifrån behov inom språk-, läs-, och skrivutveckling. Vid behov kan denne också ta rollen som mentor för elever i en utmanande lärsituation. Specialläraren arbetar främst inom ramen för studieverkstaden (se nedan).

4.14.4 Studieverkstaden

Studieverkstaden är både en fysisk plats och en digital plats. I studieverkstaden har elever möjlighet att komma i direktkontakt med de kompetenser som finns inom PS. Den drivs av speciallärare men bemannas därutöver av specialpedagog, IT-pedagog och kurator. Eleverna kan besöka studieverkstaden under särskilda drop in-tider, då de kan få hjälp med allmänna frågor, uppgifter som de har fått av sin lärare eller med specifik färdighets träning. Lärare kan också boka tider för sina elever i studieverkstaden, om de önskar att en elev ska få hjälp att öva på någon särskild förmåga – till exempel avkodning eller hantering av digitala verktyg. Ibland anordnas också särskilda grupper, till exempel uttals- eller samtalsgrupper, som lärare kan anmäla sina elever till. Studieverkstaden är öppen för eleverna även då den inte är bemannad. Då har eleverna tillgång till studieplatser med datorer.

Studieverkstaden ska dessutom fungera som en arena för kollegialt lärande kring tillgängliga lärmiljöer. PS-personal erbjuder workshops och teachmeets efter behov och önskemål. I studieverkstaden har teknoteket en utställning med fysiska verktyg och assisterande teknik som lärarna kan låna från.

4.14.5 Biblioteket

Skolbiblioteket är en pedagogisk resurs och ska vara en integrerad del av undervisningen. Lärare och bibliotekarier ska gemensamt arbeta för att stärka elevernas läsintresse. Bibliotekarierna kan vara behjälpliga i arbetet med att stärka elevers digitala kompetens, och de kan även hjälpa till med samhällsinformation. Bibliotekarierna ska stötta och samarbeta med skolans pedagogiska personal för att stärka elevernas läsförmåga och medie- och informationskunnighet.

4.14.6 Teknoteket

Syftet med teknoteket är att elever och lärare ska kunna prova och låna tekniska, fysiska och digitala hjälpmedel, som gynnar en tillgänglig lärmiljö. Teknoteket utbildar och leder lärare i assisterande teknik.

4.15 Studie- och yrkesvägledarna

Studie- och yrkesvägledare (SYV) ska tillsammans med rektorer och lärare arbeta för studie- och yrkesvägledning blir en del av skolans undervisning. All verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval ses som vägledning. SYV ska också utmana och vidga en persons syn på sina egna förmågor och på det sättet öka motivationen till studier eller arbete. SYV har ett särskilt ansvar för att upprätta, revidera och följa upp individuella studieplaner under utbildningen samt för att elevers tidigare studier valideras och kan användas för behörighet i vidare studier.

4.16 Studiehandedarna

Studiehandedarna talar arabiska, somaliska, dari, persiska, pashto och kurdiska (sorani och badini). De jobbar med att hjälpa eleverna att förstå schema, studieplan, studieteknik, likabehandling, lärandemål samt instruktioner och feedback från sfi-läraren. De hjälper också läraren att få en utvärdering på sin undervisning från eleverna. Elevgruppen består främst av nybörjare, men även av elever som av olika anledningar har svårigheter att lära sig det svenska språket, mestadels A- och B-elever som studerar på spår 1. Studiehandedare kan också hjälpa lärarna att identifiera elever som har behov av andra resurser som finns på skolan, till exempel specialpedagog eller kurator.

4.17 Förstelärarna

Förstelärarnas uppdrag är att förstärka det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolan i syfte att öka den totala måluppfyllelsen. De arbetar gemensamt med att till exempel planera fortbildningsdagar, men de kan också få i uppdrag av ledningen att arbeta i par eller enskilt med särskilda områden, till exempel flexgrupper eller distansundervisning. De nätverkar med andra skolor och tar lärdom av goda exempel och har kontakt med Skolverket. De ska även ha inblick i vad som händer i forskningen genom att läsa litteratur.Handledning av lärare kan förekomma. De har regelbundna möten med rektorerna.

4.18 Rektorerna

Komvux Malmö sfi har sex rektorer (exklusive IRIS-skolans och PS-organisationens chefer). Varje rektor, dennes lärare och deras elever är att betrakta som en skolenhet i Skollagens mening (2010:800, 2 kap, 9§), men i praktiken arbetar rektorerna tätt tillsammans. Exempelvis kan ett arbetslag ha en rektor knuten till sig, men arbetslagets medarbetare ha olika chefer. Rektors arbete är till stora delar lagstyrt, men också kommunala direktiv påverkar arbetet; de två viktigaste är budgeten och beställningen av förväntade helårsplatser⁵. Rektor är också skolans ansikte utåt i till exempel mediala sammanhang.

4.19 IRIS-skolan

IRIS står för *internationella romer i samverkan* och skolan befinner sig på en annan adress än övrig sfi. Skolan erbjuder sfi och grundläggande vuxenutbildning för personer med romsk bakgrund som inte har avslutat sina grundskolestudier. Förutom lärare finns det resurspersonal på skolan som kan prata romani chib. Elever på IRIS-skolan får även kunskaper om romsk historia, romers vardag i Sverige, minoritetslagstiftning samt demokratifrågor. Undervisningen sker under dagtid och på heltid. Elever ansöker och blir antagna till sfi via sfi-anmälan eller får hjälp med anmälan direkt på skolan.

⁵“Se helårsplatser som stolar som vi måste fylla. Varje stol måste ha en elev. Under ett år kan en stol ha fler elever. När en elev blir färdig med sfi blir stolen ledig och då måste stolen snabbt fyllas med en ny elev.” (mejlkonversation med Niklas Olausson, rektor på Komvux Malmö sfi, 2022-03-25).

5. Rutiner på Komvux Malmö sfi

I föreliggande rapport kommer ibland skolans rutiner upp. De mest frekvent nämnda rutinerna i rapporten är *avbrottskoder*, *riktvärden* och *brist på progression*. För att teckna en bakgrund till intervjuer och siffror i rapporten presenteras i detta avsnitt därför en kort redogörelse för vad dessa rutiner innebär: först avbrottskoder (5.1), därefter riktvärden (5.2) och sist brist på progression (5.3).

5.1 Avbrottskoder

När en elev gör ett studieavbrott, meddelar läraren en *avbrottskod* till administrationen, som i sin tur registrerar denna i ett datasystem. Avbrotten redovisas sedan i skolans kvalitetsrapport till huvudmannen en gång om året. De möjliga avbrottskoder som läraren har att välja mellan är de som redovisas nedan.

A	Jobb
B	Föräldraledighet
B1	Graviditet under Corona
C	Sjukdom
E	A-kassa
F	Flytt till annan kommun
F20/F21	Elever som inte kan tillgodogöra sig distansundervisningen
G	Saknar för tillfället möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen eller slutar på egen begäran
K	Kom inte till start
M	Semester som överskrider tillåten tid
N	Studievägsbyte
P	Praktik eller annan kurs (t.ex. yrkes-sfi)
S	Byte till annan utbildning eller skola
U	Uteblivit från undervisningen
Ö	Övrigt
	Dessa används också, men registreras direkt av administrationen
I	I – F-betyg
O	O – Godkänt betyg

Tabell 3: *Avbrottskoder*

Skolan klassificerar avbrotten i *positiva* respektive *negativa* avbrott, där jobb, andra studier, flytt, praktik och föräldraledighet faller i den första kategorin och övriga avbrottskoder faller i den senare. I föreliggande rapport görs däremot ingen sådan distinktion, då

det vore att predestinera utfallet att på förhand avgöra vad som skulle vara positiva respektive negativa skäl till att avbryta sina studier.

5.2 Riktvärden

Av *Kvalitetsrapport för Komvux Malmö Sfi 2021* framgår att skolan har så kallade *riktvärden*. Dessa riktvärden presenteras i rapporten i form av följande tabell:

Studieväg/Kurs	Riktvärde i månader
1A Alfa	18 mån
1A	12 mån
1B	10 mån
1C	10 mån
1D	10 mån
2B	9 mån
2C	9 mån
2D	9 mån
3C	6 mån
3D	6 mån
3C intensiv	4 mån
3D intensiv	4 mån

Tabell 4: *Riktvärden*

Det sker, i anslutning till tabellen, en hänvisning till Skollagen (2010:800, 20 kap 9§), och följande lydelse:

Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Däremot saknas en kommentar kring hur den enskilde läraren ska tolka riktvärdena – vad de betyder och hur de ska användas.

5.3 Brist på progression

Utskrivning av en elev som *inte gör tillfredsställande framsteg* (2010:800, 20 kap., §9) kan göras på två sätt: med betyget F (*icke godkänt* efter årsskiftet 2021/2022) eller med motiveringen att *eleven inte har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen* (2010:800, 20 kap., §9); det senare kallas ofta för *brist på progression* av lärare och

skolledare.

I Malmö stad skiljer sig konsekvenserna mellan *att bli utskriven med F-betyg* och *att bli utskriven på grund av bristande progression* åt: en elev som har brist på progression kan direkt ställa sig i kö för att börja studera på sfi på nytt, medan ett F-betyg innebär en “karantän” på ett år innan en köplats återigen kan bli aktuell.

6. Bakgrundsstatistik

Siffrorna i detta avsnitt kommer från gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens kvalitets- och utvecklingsavdelning, och de bygger på den statistik som lärare och administratörer rapporterar in när en elev gör ett studieavbrott.

En stor del av föreliggande rapport utgår från avbrott under oktober 2021. För att få en bakgrund till dessa avbrott presenteras nedan först antalet inskrivna under perioden (6.1). Avbrott under samma period återkommer i andra delar av rapporten.

Efter avsnittet om inskrivna 2021, kommer ett avsnitt om antalet avbrutna under hela 2021 (6.2): detta för att ge en ögonblicksbild över hur utskrivningarna kan se ut och hur de fördelar sig på olika parametrar. Avsnittet avrundas med en liknande ögonblicksbild över hur avbrottsstatistiken har sett ut över tid (6.3). Sist kommer en kort sammanfattning av statistiken (6.4).

6.1 Inskrivna, oktober 2021

Totalt antal inskrivna under oktober 2021 var 3449. Siffrorna avser ett snittvärde för hur många som var inskrivna under månaden. De 3449 fördelade sig enligt nedan.

Inskrivna efter studieväg ⁶ , oktober 2021		
1	2	3
980	1412	1057
28%	41%	31%

Tabell 5: Inskrivna efter studieväg, 2021

⁶ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarad.

Inskrivna efter kurs, oktober 2021 ⁷			
A	B	C	D
263	969	1540	677
8%	28%	45%	20%

Tabell 6: Inskrivna efter kurs, oktober 2021

Inskrivna efter kön ⁸ , oktober 2021	
Kvinna	Man
2109	1340
61%	39%

Tabell 7: Inskrivna efter kön, oktober 2021

Inskrivna efter ålder, oktober 2021		
16–19 år	11	0,3%
20–24 år	321	9,3%
25–29 år	563	16,3%
30–39 år	1247	36,2%
40–49 år	825	23,9%
50–59 år	389	11,3%
60–69 år	87	2,5%
70–79 år	6	0,2%

Tabell 8: Inskrivna efter ålder, oktober 2021

6.2 Avbrutna, 2021

Under 2021 avbröt totalt 3601 elever sina studier (fram till 2021-12-14). Nedan presenteras, hur dessa fördelade sig (6.2.1–6.2.6).

6.2.1 Avbrutna efter avbrottskod

Lägg i tabell 9 nedan märke till att koden *U* (uteblivit från undervisningen) dominerar totalt. Siffrorna säger dock ingenting om *varför* elever uteblir. *K* (kom ej till kurs-start) döljer, på samma sätt, den egentliga avbrottsorsaken, och *G* säger ingenting om varför elever inte kan tillgodogöra sig undervisning. Kort sagt är mörkertalet stort; bakgrundsstatistiken ger egentligen inte svar på *varför* elever avbryter sina studier – men svar på varför-frågan belyses i andra delar av rapporten.

⁷ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *kurs* förklarad.

⁸ Avser juridiskt kön.

Avbrott efter avbrottskod ⁹ , 2021		
A – Jobb	393	10,9%
B – Föräldraledighet	143	4,0%
B1 – Gravitet under Corona	21	0,6%
C – Sjukdom	113	3,1%
E – A-kassa	49	1,4%
F – Flytt till annan kommun	88	2,4%
G – Saknar för tillfället möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen eller slutar på egen begäran	559	15,5%
K – Kom inte till start	503	14,0%
N – Studievägsbyte	13	0,4%
M – Semester som överskrider tillåten tid	23	0,6%
P – Praktik eller annan kurs (t.ex. yrkes-sfi)	78	2,2%
S – Byte till annan utbildning eller skola	206	5,7%
U – Uteblivit från undervisningen	1412	39,2%
Totalsumma	3601	100,0%

Tabell 9: Avbrott efter avbrottskod, 2021

6.2.2 Avbrott efter kön

Avbrottsstatistiken per kön ser på ytan jämn ut, men betydligt fler kvinnor än män är inskrivna på Komvux Malmö sfi (se tabell 7, ovan). En försiktig tolkning av detta är att fler män än kvinnor avbryter sina studier.

Avbrott per kön ¹⁰ , 2021	
Kvinna	Man
1810	1768
51%	49%

Tabell 10: Avbrott efter kön, 2021

6.2.3 Avbrott efter studieväg

Flest elever avbryter från studieväg 2, men denna studieväg har också flest inskrivna (se tabell 5, ovan), så skillnaden är i sig inte särskilt anmärkningsvärd.

⁹ Se avsnitt 5.1 Avbrottskoder i bakgrund för att få begreppet *avbrottskod* förklarad.

¹⁰ Avser juridiskt kön.

Avbrott efter studieväg ¹¹ , 2021		
1	2	3
713	1592	1245
20%	45%	35%

Tabell 11: Avbrott efter studieväg, 2021

6.2.4 Avbrott efter tid på dagen

Många av avbrotten sker från kvällskurserna. Avbrotten mellan för- och eftermiddag skiljer sig däremot inte åt, vilket är värt att påpeka, då det senare i rapporten framgår att sökande som har fått tid på eftermiddagen ibland väljer att inte påbörja sina studier.

Avbrott efter tid på dagen ¹² , 2021				
Förmiddag	Eftermiddag	Kväll	Flex	Intensiv
870	869	1107	522	84
25%	25%	32%	15%	2%

Tabell 12: Avbrott efter tid på dagen, 2021

6.2.5 Avbrott efter kurs och studieväg

Det finns två höga staplar i avbrotten per kurs och studieväg nedan (diagram 1); staplarna för 2B respektive 3C står ut ur mängden. Både 2B och 3C är nybörjarkurser. Det verkar alltså som att fortsättningskurser har färre antal avbrott än nybörjarkurser.

Avbrott efter kurs och studieväg ¹³									
1A	1B	2B	1C	2C	3C	1D	2D	3D	Övrigt
248	203	916	189	436	1007	81	263	241	17
6,9%	5,6%	25,4%	5,2%	12,1%	28,0%	2,2%	7,3%	6,7%	0,5%

Tabell 13: Avbrott efter kurs och studieväg

¹¹ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarad.

¹² Se respektive avsnitt under kapitel 4. *Komvux Malmö sfi* i bakgrund för att få de olika studieformerna förklarade.

¹³ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppen *kurs* respektive *studieväg* förklarade.

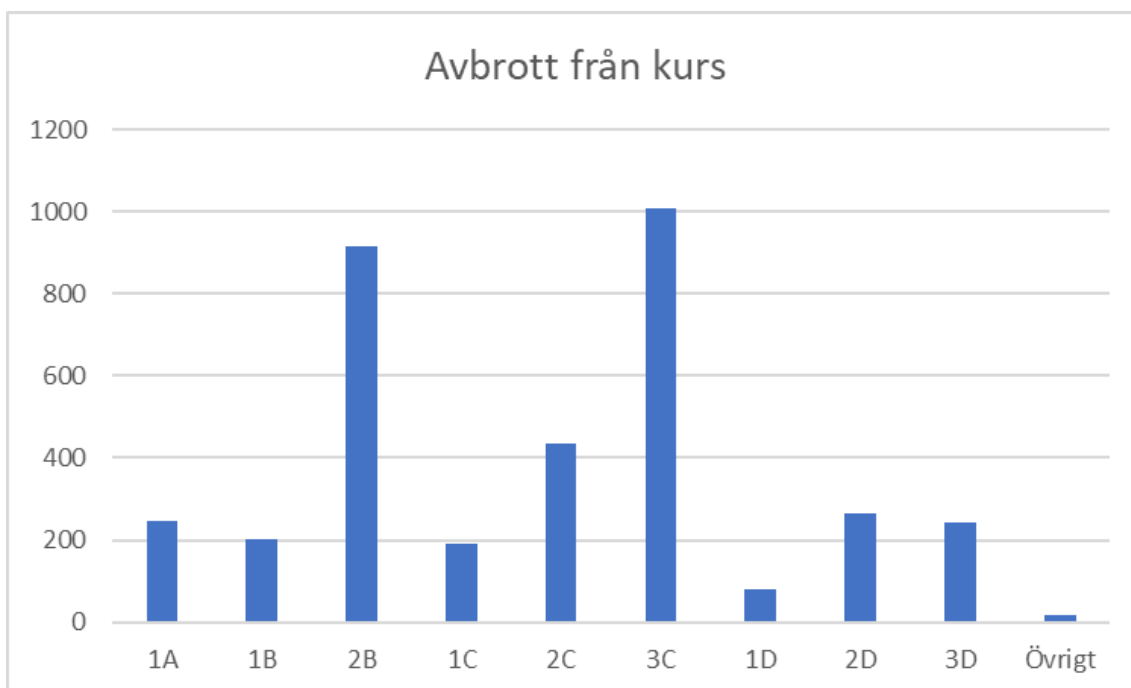

Diagram 1: Avbrott från kurs

6.2.6 Avbrott efter hur länge en elev har studerat

Tabell 14 visar hur många månader de elever hade studerat som avbröt sina studier under 2021. I diagram 2 visas samma information i form av ett diagram. Diagrammet ser ut som en perfekt skidbacke och ger därmed en fingervisning om att det verkar vara så att ju längre en elev har studerat, desto mindre är sannolikheten för att hen ska avbryta sina studier.

Avbrott i månader efter kursstart, 2021	
Antal månader	Antal avbrott
0	1166
1	457
2	391
3	329
4	267
5	196
6	180
7	109
8	106
9	83
10	53
11	46

12	49
13	23
14	18
15	18
16	14
17	11
18	9
19	5
20	7
21	6
22	8
23	4
24	4

Tabell 14: Avbrott i månader efter kursstart, 2021

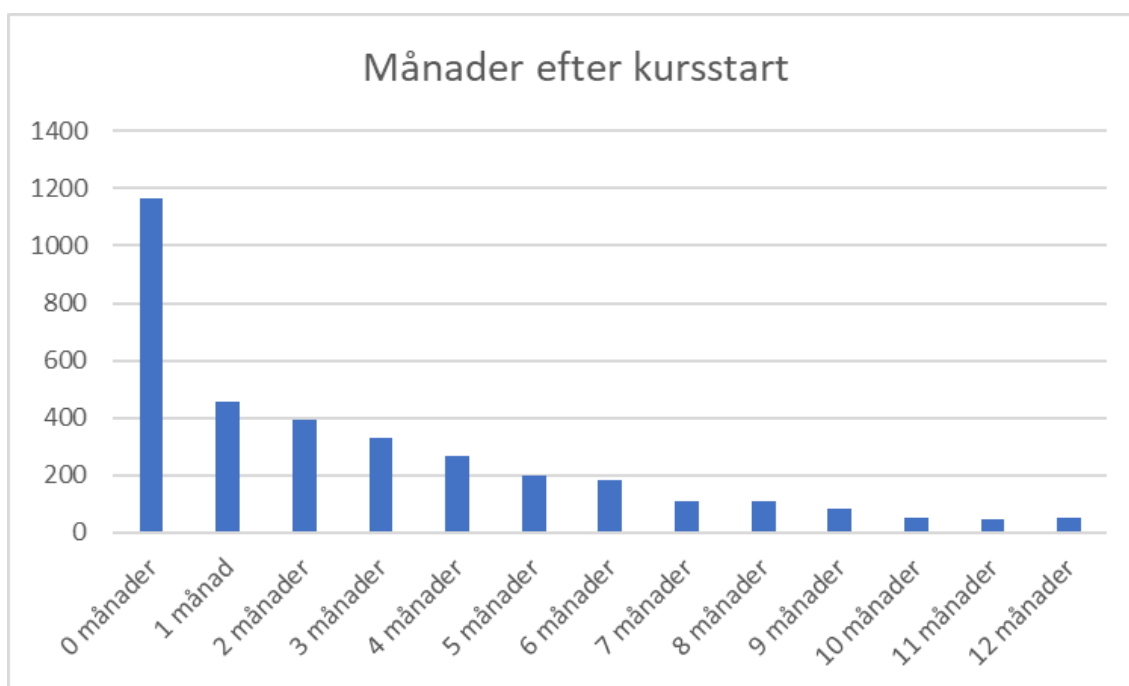

Diagram 2: Månader efter kursstart

6.3 Avbrott över tid

I tabell 15 nedan presenteras en ögonblicksbild över hur antalet avbrott har sett ut över tid. Värt att ha med sig är att antalet som ansöker om sfi över tid inte är konstant.

Avbrott över tid		
2019	2020	2021
4436	3688	3458

Tabell 15: *Avbrott över tid*

6.4 Sammanfattning

Den tillgängliga statistiken besvarar ganska få frågor; över hälften av avbrotten hamnar i kategorierna *Kom inte till start* respektive *Uteblivit från undervisningen*, och det säger egentligen ingenting. Trots att lärare och administration alltså rapporterar in varför elever avbryter sina studier, säger siffrorna väldigt lite om just frågan *varför*. Värt att lägga märke till i siffrorna är dock att flest avbrott verkar ske från kurserna 2B respektive 3C – vilka båda är nybörjarkurser – och att det verkar som att sannolikheten för att en elev ska slutföra sina studier ökar i takt med hur länge denne har studerat.

Del 1 – Elevenkäter och -intervjuer

I denna första huvuddel sker en redogörelse för de tre undersökningar med elever som har gjorts inom ramen för rapporten: intervjuer i enkätform med tidigare elever, fördjupade intervjuer med tidigare elever samt intervjuer i enkätform med innevarande elever.

Den första undersökningen genomfördes i november och december månad, 2021, och innebar intervjuer med tidigare elever i enkätform över telefon. Intervjuerna genomfördes på arabiska, somaliska, svenska eller engelska. De tidigare eleverna avbröt alla sina sfi-studier under oktober månad, 2021. Syftet med intervjuerna var att ta reda på de skäl som elever *själva* uppger till att ha avbrutit sina studier. Alla avbrutna elever som av lärare och administration hade fått en avbrottskod¹⁴ under oktober månad, 2021 ringdes upp (382 personer), och de som svarade på telefonsamtalet var 183 personer. Dessa personer fick också frågan om de kunde tänka sig att ställa upp på en fördjupad intervju, vilket 127 personer tackade ja till.

Under december månad, 2021 och februari månad, 2022, genomfördes de fördjupade intervjuerna. Via sms kontaktades alla de 127 personer som hade uppgett att de kunde tänka sig att bli uppringda på nytt. I sms:et framgick information om undersökningen och dess syfte. Med samtliga före detta elever som svarade på sms:et eller som ringde upp själva bokades en tid för genomförande av en fördjupad telefonintervju (51 personer). Informanterna fick själva välja om de ville prata svenska eller engelska eller om de ville få en telefontolk bokad på valfritt språk. Informanterna ringdes upp på avtalad tid, och intervjun genomfördes med eller utan tolk. Alla informanter svarade inte i telefon på den avtalade tiden, men det blev slutligen 45 genomförda djupintervjuer.

Som komplement till enkäten per telefon och de fördjupade telefonintervjuerna genomfördes, i januari och februari 2022, intervjuer i enkätform med 211 innevarande elever. Syftet med dessa intervjuer var att ta reda på varför en del elever väljer att *inte* avbryta sina studier. Eleverna valdes ut genom att lärare deltog på frivillig basis samt genom att frivilliga elever i dessa lärares grupper anmälde sitt intresse. Intervjuerna genomfördes på arabiska, somaliska, svenska eller engelska. Det finns en övervikt på studieväg 1 bland de svarande. Kvällselevernans perspektiv saknas i denna del.

Redovisningen av resultatet från de tre undersökningarna sker i tre kapitel: *1. Telefonenkät: avbrutna elever. 2. Elevintervjuer* och *3. Enkät: innevarande elever*. Kapitlen motsvarar de undersökningar och tillvägagångssätt som det redogörs för ovan. Varje kapitel avslutas med en sammanfattning.

¹⁴ Se avsnitt 5.1 *Avbrottskoder* i bakgrund för att få begreppet *avbrottskod* förklarad.

1. Telefonenkät: avbrutna elever

Nedan sker en redogörelse för utfallet av enkätundersökningen över telefon med elever som har gjort avbrott. Frågor som anges under rubriken *1.1 Om svarsgruppen* har haft stängda svarsalternativ, medan frågan *Varför avbröt du dina studier?* (1.2) har ställts med ett öppet svarsalternativ. De svar som har antecknats om varför elever avbryter sina studier har sedan kategoriserats i 21 svarsgrupper efter vad de tillfrågade eleverna har svarat. Ett svar per individ har räknats: det som kan ses som huvudskälet till att avbrottet har gjorts.

Först presenteras hur de svarande fördelar sig med avseende på studieväg, kurs, tid på dagen för studier, kön, civil status, ålder, antal barn, försörjning och postadress. Därefter kommer ett avsnitt som presenterar de avbrottskoder som lärare och administration har angett vid elevernas avbrott. På det följer de avbrottsorsaker som de svarande själva har uppgivit. Texten avslutas med en kort sammanfattning (1.3).

1.1 Om svarsgruppen

Totalt 183 före detta elever besvarade telefonenkäten. Dessa kommer från 53 länder och har 42 modersmål. I övrigt fördelar sig de svarande enligt nedan.

Uppringda efter studieväg ¹⁵		
1	2	3
31	94	58
17%	51%	32%

Tabell 16: Uppringda efter studieväg

Uppringda efter kurs ¹⁶			
A	B	C	D
9	67	84	23
5%	37%	46%	13%

Tabell 17: Uppringda efter kurs

¹⁵ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarad.

¹⁶ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få *kurs* förklarad.

Uppringda efter tid på dagen ¹⁷			
Dag	Flex	Kväll	Annat
69	36	79	8
33%	20%	43%	4%

Tabell 18: Uppringda efter tid på dagen

Uppringda efter kön ¹⁸	
Kvinna	Man
88	95
48%	52%

Tabell 19: Uppringda efter kön

Uppringda efter civil status	
Gift/sambo	Ensamstående
139	44
76%	24%

Tabell 20: Uppringda efter civil status

Uppringda efter ålder		
16–25	17	9%
26–35	71	39%
36–45	57	31%
46–55	21	11%
56–65	14	8%
66–75	3	2%

Tabell 21: Uppringda efter ålder

Uppringda efter antal barn		
Inga barn	60	33%
1 barn	36	20%
2 barn	40	22%
3 barn	24	13%
4 barn	10	5%
5 barn	8	4%
6 barn	3	2%
7 barn	2	1%
8 barn eller fler	0	0%

Tabell 22: Uppringda efter antal barn

¹⁷ Se kapitel 4. Komvux Malmö sfi i bakgrund för att få information om olika studieformer.

¹⁸ Avser juridiskt kön.

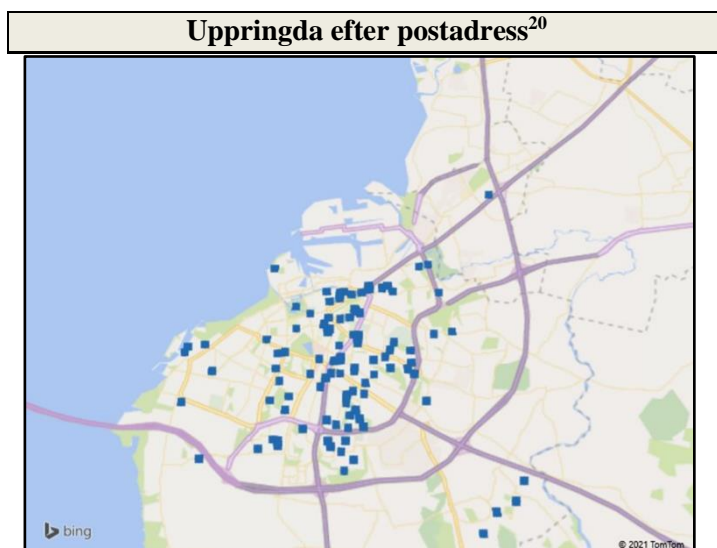

Uppringda efter försörjning		
A-kassa	13	7%
Försörjningsstöd	21	11%
Föräldrapenning	1	1%
Lön	106	58%
Partners inkomst	31	17%
Sjukpenning	3	2%
Övrigt	8	4%

Tabell 23: Uppringda efter försörjning

Uppringda efter avbrottskod ¹⁹		
A- Jobb	34	19%
B - Föräldraledighet	1	1%
B1 - Graviditet under corona	1	1%
C - Sjukdom	8	4%
F - Flytt till annan kommun	4	2%
G - Saknar för tillfället möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen eller slutar på egen begäran	29	16%
K - Kom inte till start	33	18%
P - Praktik eller annan kurs (t.ex. yrkes-sfi)	4	2%
S - Byte till annan utbildning eller skola	12	7%
U - Uteblivit från undervisningen	57	31%

Tabell 24: Uppringda efter avbrottskod

Karta 1: Uppringda efter postadress

¹⁹ Se avsnitt 5.1 Avbrottskoder i bakgrund för att få begreppet *avbrottskod* förklarad.

²⁰ Enstaka boenden finns också på adresser utanför Malmö, men dessa visas ej av anonymitetsskäl.

1.2 De avbrottsorsaker som uppringda elever själva anger

Nedan anges skäl som de svarande själva uppger för sitt avbrott. Det är alltså fråga om ett öppet svarsalternativ, så kategorierna har skapats i efterhand.

Uppringda, uppgiven avbrottsorsak		
A-kassa	1	1%
Barnpassning/Hemma med barn	5	3%
Bytt studieform	5	3%
Bytt studieväg	2	1%
Dålig information om kursstart	8	4%
Ej nöjd med tid	6	3%
Ej slutat	1	1%
Flytt	4	2%
Föräldraledig	6	3%
Jobb	90	49%
Klar med sfi	1	1%
Missnöjd med studier eller lärare	6	3%
Praktik	4	2%
Resa	8	4%
Sjukdom	20	11%
Sjukdom i familjen	4	2%
Familj, övrigt	1	1%
Utbildning	5	3%
Vill byta studieform	1	1%
Vill ej studera	3	2%
Okänt ²¹	2	1%

Tabell 25: Uppringda, uppgiven avbrottsorsak

Siffrorna i tabellen ovan (tabell 25) är i många fall låga, och därför svåra att differentiera, men kring den största svars-kategorin *jobb* (90 svar) går det ändå att säga något:

- 58% av männen och 40% av kvinnorna anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.
- 55% av studieväg 1-eleverna, 59% av studieväg 2-eleverna och 31% av studieväg 3-eleverna anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.
- 38% av dageleverna, 56% av flexeleverna och 57% av kvällseleverna anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.

²¹ Antecknat svar i enkäten har ej varit möjligt att tolka.

- 56% av kurs A-kurseleverna, 63% av kurs B-kurseleverna, 43% av C-kurseleverna och 30% av kurs D-kurseleverna anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.
- 67% av de ensamstående och 44% av de sammanboende anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.
- 39% av 26–35-åringarna, 56% av 36–45-åringarna och 71% av 46–55-åringarna anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.

1.3 Sammanfattning

Det mest iögonfallande med de svar som de svarande uppger som skäl för sina avbrott ovan, är att dessa skäl till så stor del skiljer sig från de orsaker som har angetts av lärare och administration. Mörkertalen i *Uteblivit från undervisningen* och i *Kom inte till start* reds förstås ut då eleverna själva får ange ett skäl, men det är ändå slående att den registrerade orsaken *jobb* ligger på 19%, medan samma personer i 49% av fallen anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak. Också skillnaden mellan registrerad orsak *sjukdom* (3%) och uppgiven orsak *sjukdom* (11%) är anmärkningsvärd.

Många av de orsaker som anges av före detta elever representeras enbart av ett fåtal svarande. Det lite torftiga konstaterandet blir därför att elever kan avbryta sina studier av en stor mängd olika skäl – och att dessa varierar mycket från person till person.

Vad gäller den största svars kategorin *jobb* avbryter män på grund av detta i högre utsträckning än kvinnor, men den största skillnaden är faktiskt den mellan sammanboende och ensamstående; 67% av de ensamstående och 44% av de sammanboende anger *jobb* som huvudsaklig avbrottsorsak.

2. Elevintervjuer

Nedan sker en redogörelse för de fördjupade elevintervjuer som har genomförts. Informanterna har fått fingerade namn i form av bokstäver (A–Ö samt Aa–Pp) för att inte avslöja deras kön eller nationalitet. Det pronomen som har valts för samtliga informanter är *hen* av samma anledning. Det finns dock två undantag från detta; i bägge fallen handlar avbrotten då om graviditet, och informanten omnämns i dessa fall som *hon*. Inte heller städer nämns, utom i undantagsfall och då om de har betydelse för berättelsen (till exempel att det finns många huvudkontor i Köpenhamn). Texten avslutas med en kort sammanfattning (2.46).

2.1 A

A studerade på D-kursen fram till slutet av oktober 2021. Hen studerade i vanlig, lärarledd grupp på dagtid och trivdes bra med undervisningen. Hen hade lite svårt med lärarens dialekt, men i övrigt var hen nöjd.

I oktober fick A jobb. Hen meddelade läraren, och läraren sa att A skulle ansöka om en plats på Flex. Sen hörde A inte mer, och var tvungen att sluta på grund av jobbet. Efter detta har hen inte haft någon kontakt med läraren, och hen fick heller aldrig någon kallelse till Flex. Hen säger dock att hen inte *vill* studera på Flex. Hen tror inte att studieformen passar hen, utan hen önskar sig vanlig, lärarledd klassrumsundervisning. A är skeptisk inför att Flex skulle innebära mycket självständigt arbete, och tror att hen skulle ha svårt att klara av detta.

Arbete går före studier, säger A, men vill gärna få ett slutbetyg på sfi. Egentligen kräver inte hens arbetsgivare detta, utan hen vill ha det för sin egen skull och för att få respekt från svensktalande människor. A vill kunna prata grammatiskt riktigt, få ett större ordförråd och förstå människor med olika dialekter. Jag tipsar om kvällsundervisning, och A säger att hen ska anmäla sig till detta efter vårt samtal.

2.2 B

B kom inte till kursstart. Hen har aldrig studerat på sfi i Malmö, men har tidigare studerat 3–4 månader på annan ort. Jag frågar B om varför hen inte kom till kursstarten, och då säger hen att hen hade fått en plats på eftermiddagen, men hade önskat sig en förmiddagstid. Hen har barn på förskolan, och förskolan säger att hen måste hämta sina barn senast klockan 14. B försökte få förskolan att ändra på tiderna, men där ville de inte hjälpa hen med det.

B vill gärna studera på sfi, för att sedan kunna studera vidare, men hen vet i dagsläget inte vad. Hen går också på ett program på Arbetsförmedlingen, och från AF:s håll vill de gärna att hen ska studera svenska.

Nu står B i kö till sfi igen. Jag frågar hen vad som händer om hen får en tid på eftermiddagen igen. *Då kommer jag inte*, får jag till svar – men hen betonar att det inte skulle vara några problem om hen fick en plats på förmiddagen.

2.3 C

C började studera när all sfi-undervisning var på distans under covid-tiden. Även C:s arbete var på distans under denna tid, vilket gjorde att hen fick ihop tiderna. Efter en tid var C emellertid tvungen att komma tillbaka till såväl skolan som jobbet, och då gick det inte ihop längre. Hen pratade inte med sina två lärare om att hen ville sluta, utan slutade bara komma.

Det finns saker som behöver bli bättre på sfi, menar C. Hen börjar med antagningsbeskedet; det är oklart vem som är kontaktperson och hur man får kontakt med denna person. När hen började var det sedan en del vikarier och sjukdomar bland lärarna, vilket hen upplevde som rörigt. Efter ett tag blev det dock två fasta lärare. C hade dock önskat sig en enda lärare, eftersom hen menar att strukturen blir bättre då. Som det nu var hade hen svårt att se *the learning steps* – det verkade inte finnas någon klar plan – och läxor kontrollerades inte. Studierna tyckte hen annars var lagom svåra.

C har jobb på ett huvudkontor på ett stort företag, där alla pratar engelska. Hen skulle dock vilja lära sig svenska för att kunna få jobb i Sverige och för att slippa pendla. Hen pendlar nu till Köpenhamn varje dag, och hinner inte komma tillbaka i tid till kvällskurserna. Hen kan tänka sig distansstudier, men oroar sig för att internetuppkopplingen på tågen inte skulle hålla för det. C säger dock att hen nog ändå ska söka till distanskursen.

2.4 D

D läser en kombinationsutbildning på annan ort (yrkes-sfi). Hen slutade på Malmö sfi när hen fick plats på denna utbildning. D bor i Malmö stad, men trivs mycket bra med sina nuvarande studier, och skulle inte ha bytt tillbaka till sfi i Malmö även om en liknande utbildning skulle ha startats där.

När D studerade på sfi i Malmö, trivdes hen bra. Studiekamraterna var trevliga, och läraren var också trevlig och duktig. Hen tyckte dock att det var svårt med hörförståelsen, och hade önskat sig fler aktiviteter ute i samhället där man hade fått träna på att tala och lyssna. Det var för mycket fokus på grammatik, tycker hen. D framhåller dock att det inte var att någonting var fel på skolan som gjorde att hen slutade, utan det var den alternativa utbildningen som hen nu går som drog.

2.5 E

Det som gjorde att E slutade på sfi, var att hen fick jobb. Läraren gav tips om kvällsstudier i samband med att E slutade, men hen tackade nej till detta. Hen tycker att kvällsundervisning är ett bra koncept, men detta skulle E själv inte orka. Jag berättar om distansstudier, men E säger att det är för många timmar i veckan och att hen föredrar att ha direktkontakt med en lärare. Hen tror inte heller att skolan hade kunnat göra någonting annat för att anpassa studierna till E:s situation, utan hen vill komma tillbaka först om hen inte längre har något arbete.

När E studerade på sfi, tyckte hen att studierna var bra. Vissa saker var lätta, och andra var svåra, men lärarna lärde ut på ett bra sätt, och hen fick den hjälp hen behövde. E trivdes också bra i gruppen. Hen önskar sig inget ytterligare av sfi. Hen vill fortfarande lära sig svenska för att, som hen säger, "bli en del av samhället". Det får dock bli när livssituationen ser annorlunda ut. Hen studerar lite på egen hand för att hålla igång språket – till exempel med hjälp *YouTube* och *Hej svenska*.

2.6 F

F slutade på sfi då hen fick arbete på en ort långt ifrån Malmö. Hen veckopendlar nu dit. När F först kom till sin arbetsort, sökte hen upp Folkuniversitetet där, för att se om hen kunde fortsätta sina studier på detta sätt. Detta visade sig dock inte vara möjligt, eftersom F är skriven i Malmö och Malmö stad inte ville finansiera studierna på den andra orten. F vill gärna komma tillbaka till sfi-studier, och känner sig frustrerad över situationen. Hen måste dock arbeta, eftersom hen är i Sverige på arbetstillstånd. Jag tipsar om distanskursen, och F tackar så mycket och säger att hen ska kolla upp detta och sen anmäla sig till sfi igen.

När F studerade på sfi (på kvällen), trivdes hen bra. Hen upplevde att hen lärde sig mycket, och att hen kom till en nivå varifrån hen kunde göra sig förstådd. Hen var nöjd med allt från ansökningsprocessen till klassrumssituationen, och har inga förslag på hur skolan skulle kunna bli bättre. Studierna fungerade så länge de, av covid19-skäl, var på distans, men när kravet ställdes att eleverna var tvungna att komma tillbaka till skolan, fanns inte möjlighet för F att delta.

2.7 G

G slutade på sfi på grund av sjukdom. Hen har problem med benet och ryggen, och slutade när hen fick akuta besvär och lades in på sjukhus i en vecka. Efter det försökte hen komma tillbaka till skolan i rullstol, men av en läkare fick hen efter en tid rådet att vila och inte överanstränga sig.

Efter sjukhusvistelsen ville G alltså komma tillbaka till sfi. Skolan var tillmötesgående och gav hen hisskort, men hen slutade ändå efter rådet från läkaren. Hen visade läkarintyget för sin lärare, och G menar att hen på så sätt berättade att hen ville sluta. Läraren gav hen inte information om behovsanpassad sfi vid detta tillfälle, men G vet inte heller om läraren förstod att hen skulle sluta. När jag frågar hur skolan skulle kunna anpassa studierna till G:s situation nämner hen inte värken, utan tar istället upp tiden på dagen. Hens barn går i skolan, och hen vill vara hemma i samband med att barnen kommer hem.

Studierna på sfi var svåra mest på grund av att hen hade värk, men hen tyckte om skolan och gillade att studera. Inläringen tyckte hen gick lättare och lättare med tiden, trots att hen inte har gått i skolan i sitt hemland.

G vill anmäla sig till sfi igen, men hen förstår inte ansökningsproceduren. Hen säger dock att hens son kan hjälpa till. G drömmer om att bli självständig och om att kunna prata med vem som helst. Nu är G beroende av andra, och det tycker hen inte om.

2.8 H

H slutade på sfi i samband med att hens son skulle opereras. Hen tänkte inte på att kontakta läraren gällande detta, eftersom hen hade annat i huvudet. Efter fyra veckor kontaktade H skolan igen, men fick då besked om att hen hade skrivits ut.

H studerade på Komvux i 2–3 veckor (på Flex) innan hen skrevs ut. Hen upplevde studierna som konstiga. Didaktiken var märklig och hen upplevde att det var konstiga regler – H förbjöds exempelvis att använda lexikon, och hen använder gärna lexikon när hen lär sig språk. H var dessutom besviken på att hen inte fick någon lärarfeedback på digitala övningar från utbildningsplattformarna *Lunis* och *Hej svenska*. H hade tyckt att flexstudier lät bra i teorin – att få komma och gå som man ville – men hen gillade det inte i praktiken; hen föredrar vanliga lektioner.

Motivationen till att lära sig svenska har H kvar. Hen har en svensk partner och två barn som båda är födda i Sverige – men nästa gång blir det inte Komvux; hen har anmält sig

till en kurs i svenska på Folkuniversitetet som hen inte vet om den är sfi eller något annat. H säger att kursen ligger på nivå A1 på den europeiska referensskalan, och att det är på distans med Zoom-möten. Detta, menar H, passar bra för småbarnsföräldrar. Hen säger att det är denna utbildningsform som gjorde att hen valde Folkuniversitetet istället för att komma tillbaka till Komvux.

Sonen mår idag bättre efter operationen.

2.9 I

I anmälde sig till sfi, men började aldrig när hen hade fått en plats. Hen kom till Sverige för fem år sedan, och har gått på språkin introduktion i Malmö stad. I säger dock att hen sällan var på språkin introduktionen utan mest skolkade. Hen drömmer om att bli tandläkare, men har aldrig pratat med en studie- och yrkesvägledare om detta.

I har ett 7–4-jobb, men vill inte studera på kvällen. Hen tycker att det är lättare att fokusera på dagtid. I har pratat med sin arbetsgivare, och denne tycker att det är okej om I går ifrån jobbet vissa tider för att studera på sfi. I överväger att göra detta.

Jag och I pratar obehindrat svenska med varandra, så jag frågar varför hen anmälde sig till att studera på sfi. I säger att hen inte kan skriva på svenska, och skulle vilja få hjälp med detta. När jag då frågar om varför hen inte började säger hen att hen inte var redo – men I menar att hen är det nu. Svenska har I lärt sig på jobbet och av sina kompisar.

2.10 J

J kom in på sfi ungefär samtidigt som hen fick ett nytt jobb. Då prioriterade hen jobbet. J säger att hen “alltid” får problem när hen kommer in på sfi. Det har hänt flera gånger att hen nyss har fått något nytt jobb precis när hen ska börja studera. J vill slutföra sin sfi, men prioriterar att arbeta. Hen säger att hen vill kunna stå på egna ben och försörja sin familj. Då går sfi bort när valet står mellan sfi och arbete.

Nyligen gick J ner i arbetstid, så nu vill J ta upp sina studier igen. Hen har fått en plats på Flex, vilket J tror passar hen, eftersom hen har oregelbundna arbetstider. J kan inte komma till det första tillfället, så jag säger att hen måste kontakta läraren så att hen inte förlorar sin plats igen. J tackar för informationen, då hen inte hade tänkt på detta.

2.11 K

K kom till skolan vid tre tillfällen innan hen avbröt sfi-studierna. Vid tiden för avbrottet hade K problem med att hitta ett permanent boende samtidigt som hen reste mycket i jobbet. Läraren tog kontakt med K när hen inte hade varit i skolan på ett tag, men just då var hen utomlands, och skulle vara det i två månader. Då avslutade läraren K:s studier.

K vill gärna lära sig svenska, då hen planerar att stanna i Sverige, men det är svårt att kombinera studierna med alla jobbresor; hen kan inte alltid vara i klassrummet. Jag tipsar om distansundervisningen, men K säger att det skulle vara svårt för hen att studera på detta sätt. Istället hade hen önskat sig onlineundervisning med videomöten. Erfarenheterna av sfi tycker K annars till största delen är positiva, även om hen tyckte att det var jobbigt att det var blandade nivåer på Flex (där hen studerade).

En svårighet för K är att hen inte kan få ett startdatum för när hen ska börja studera. Hen skulle vilja hitta den perfekta tiden, gärna i höst eftersom hen ska resa mindre då. K har planer på att komma tillbaka till Komvux, men vet inte hur det ska gå till. Just ett startdatum, att planera livet kring, skulle hjälpa mycket, säger K.

2.12 L

L kom till skolan den dagen hen var kallad, men hittade inte läraren eller klassrummet. Hen kom ett par timmar sent, men ville gärna prata med läraren för att diskutera skoltiderna. Hen har två barn med särskilda behov, och kan bara vara på sfi mellan klockan 10 och 14. Andra tider behöver hen kunna ta hand om barnen.

Då L inte hittade läraren, gick hen till receptionen och bad om hjälp. Där hjälpte de L att skicka ett mejl till läraren, men L tror inte att mejlet kom fram; det kom aldrig något svar från läraren.

L understryker att hen inte hoppade av sfi frivilligt; hen försökte kontakta läraren och hen försökte få anpassade tider efter sina behov, men hen hade ingen framgång. Efter ett tag fick L ett brev om att hen blivit avstängd, vilket fick hen att känna sig uppgiven. Hen vill gärna studera, men det måste vara på tider som passar, säger L.

2.13 M

M slutade främst studera på sfi eftersom hen inte var nöjd med studierna (men delvis också för att det var långt till skolan).

Studierna upplevde M som förvirrande och röriga. I början var hen nöjd, men sedan blev det för svårt för snabbt. Hen bytte då från Södervärn till Kungsgatan, men var inte nöjd där heller. Klassrumssituationen var inte bra, säger M; det var för mycket som “pågick” samtidigt. Lärarna var inte bra, tycker M; hen kunde inte följa med i vad lärarna sa, och de hade inget tålamod med eleverna. De gav också för mycket information på samma gång. M tycker dessutom att momenten kom i fel ordning; hen vill till exempel inte skriva texter innan hen har koll på grammatiken. *Lärarna vet inte vad de gör*, tycker hen.

Efter att M slutade på sfi har hen gått en del på språkkaféer för att hålla igång språket. Dessa har också väckt tanken på att, trots allt, börja på sfi igen. Hen står nu i kö på nytt, och väntar på att bli kallad. Hen har önskemål om att studera på eftermiddagen.

2.14 N

N menar att hen *älskar* sfi; det är gratis, lärarna är bra och upplägget är bra. *What's not to like?*, säger hen. Hen slutade för att hen hade missat en del lektioner på grund av att hen reser mycket i jobbet. Då missade N “flytet” i gruppen, och då ville hen inte vara kvar på grund av det. N vill dock fortfarande lära sig svenska. Hen kom till Sverige för att hen hade fått ett arbete. Hen behöver inte svenska för jobbet, men tycker att det är artigt att kunna svenska när man bor i Sverige.

N har ändå några invändningar mot sfi. Hen studerade på kvällen efter jobbet, men upplevde att studierna tog för mycket tid. Hen säger att tre timmar efter jobbet är för mycket; det är inte utvecklande – bara dränerande. Skolan ska vara kul, och det är inte kul när man bara känner sig helt slut, menar hen. N har också en invändning mot kallelsen till sfi; den är bara på svenska, och det känns inte välkomnande.

Vi pratar lite om distanskursen på sfi, men N menar att det inte är för hen; det är för isolerat. Hen vill ha interaktion och utbyte med andra studerande. N önskar sig ett sammanhang med en klass, men online. Hens vän studerar i Stockholm på SIFA, och hen hade önskat att ett liknande koncept fanns i Malmö – men om hen fick önska helt fritt skulle en timmes morgonlektion klockan 8–9 varje dag, innan det hade varit dags att arbeta, vara det allra bästa.

2.15 O

O visste från början att hen bara kunde studera på sfi i ett år, eftersom hen hade sfi som en ettårig insats från Arbetsförmedlingen. När året hade gått var hen tvungen att sluta. Från Arbetsförmedlingen fick hen beskedet att hen skulle vända sig till CSN²² om hen ville fortsätta sina sfi-studier. O pratade med sin lärare och fick ett intyg på att hen studerade på kurs D på sfi. O skickade intyget till Arbetsförmedlingen, men där var det stopp; hen fick inte fortsätta.

O trivdes på sfi när hen studerade, men tyckte att det var svårt att skriva. Hen fick extra stöd från en person med skrivandet, men hen minns inte titeln på denna person.

Jag frågar O om hen inte är intresserad av att studera på kvällen, men hen säger att även detta räknas som en aktivitet på Arbetsförmedlingen; de stoppar sfi-studier oavsett vilken tid det är, menar hen. Hen menar att det inte finns någonting vi kan göra på sfi för att möta hen i hens situation. O behöver den ekonomiska ersättningen – men hen önskar att hen kunde få ett jobb så att hen kunde göra som hen vill.

2.16 P

P flyttade till Malmö från en annan ort i Sverige där hen hade studerat sfi. P anmälde sig till sfi i Malmö, och visade upp ett intyg om att hen hade studerat upp till kurs D. Därefter hände ingenting.

Efter en tid ringde P till sfi för att fråga hur det gick med hens ansökan. Då fick hen besked om att hen skulle ha fått en kallelse, men att hen inte hade dykt upp på den dag då hen var kallad. Därför hade hen skrivits ut. P begav sig då åter till sfi-anmälan, och det visade sig att kallelsen hade skickats till en gammal e-postadress. Hen såg då till att få denna ändrad. Nu står P i kö till sfi igen. P pendlar långt till jobbet varje dag, och har därför inte möjlighet att komma till skolan, men hen har ansökt om att få läsa distanskursen.

Jag och P pratar obehindrat svenska med varandra, så jag frågar varför hen vill studera på sfi. Hen säger då att hen har fast anställning som vårdbiträde, men skulle vilja höja sin "nivå"; hen vill utbilda sig till undersköterska, och hen tror att hen då behöver betyg från sfi. P vet inte hur hen ska nå sitt mål så jag råder hen att ta kontakt med en studie- och yrkesvägledare så fort hen har fått en plats på sfi.

²² Sfi är inte studiemedelsberättigande.

P har en universitetsutbildning från sitt tidigare hemland, och har jobbat med detta yrke i 15 år, men säger att hen ändå vill satsa på vården i Sverige. Hen har lärt sig mycket svenska genom att läsa böcker och genom jobbet.

2.17 Q

Q blev sjukskriven på fyra månader, och pratade i samband med detta med sin lärare om att hen behövde sluta på sfi. Hen är inte intresserad av att studera just nu, men vill gärna börja på sfi igen när hen har blivit bättre. Q ska träffa en läkare nästa vecka, och efter detta fundera på hur hen vill göra. Hen vill gärna bli klar med sin sfi.

Ekonomi är ett annat problem för Q. Hen säger att hen inte har råd med bussbiljetter till skolan. Hen måste lösa också detta innan hen kan börja igen. Q ska ha ett möte med Arbetsförmedlingen för att se om hen kan bli inskriven på något program och på så sätt få ersättning. Just nu är det kompisar som hjälper hen med ekonomin.

När Q studerade på sfi upplevde hen studierna som något röriga; det var många lärarbyten och många vikarier. Hen hade önskat sig mer förutsägbarhet och stabilitet. I Q:s nuvarande situation menar hen dock att sfi inte kan göra någonting för att möta hen i hens behov.

2.18 R

R slutade på sfi för att hen fick ett arbete på annan ort. Då blev det inte längre möjligt för R att komma i tid till skolan på kvällen efter jobbet. När hen slutade informerades R av läraren om att hen tänkte hoppa av, men läraren gav inte R några förslag på hur hen skulle kunna fortsätta sina studier på annat sätt. Jag tipsar R om distanskursen, men hen tycker inte att detta låter som ett bra alternativ. Hen vill gärna ha ett sammanhang där hen kan ha interaktion med läraren och med klasskamraterna. För jobbet behöver R inte svenska – företagsspråket är engelska – men R skulle ändå vilja fortsätta med att lära sig svenska. Jag frågar R vad hen skulle önska sig om hen fick önska vad som helst från sfi. Då säger R att hen skulle vilja ha en kontaktperson som hen kunde prata svenska med till vardags.

När R studerade på sfi (på kvällen) hade hen två lärare. Den ena hade mest fokus på grammatik, och den andre hade mest fokus på att "träna språket", som R uttrycker det. Hen gillade den senare läraren mer, då hen menar att denna lärare gav eleverna tillfälle att öva. Ändå skulle R ha önskat sig *ännu* mer muntlig interaktion i klassrummet. Hen skulle vilja öva det hen kallar för "reella situationer" – till exempel hur man pratar när man befinner sig i en affär. Båda lärarna använde sig av lärplattformen *Lunis*. Denna tyckte R

förvisso om, men hen upplevde också att plattformen ibland fick ersätta den hjälp som en lärare kan ge. R studerade även online under Corona, vilket hen tyckte var okej, men hen föredrar studier på plats. Återigen är det interaktionen som R framhåller som viktig.

R tycker att det är bra att information som kommer från sfi – till exempel kallelser – är på svenska. Det ger mallar för hur man kan uttrycka sig, menar hen.

2.19 S

S studerar på ett masterprogram och har ett deltidsarbete. När hen lade till också sfi till detta, blev det för mycket, och då var hen tvungen att sluta med något. S kommer att bli klar med sin master till sommaren 2022, och då har hen för avsikt att ta upp sina sfi-studier igen. Erfarenheten från sfi är inte så stor, och S menar därför att hen inte kan bidra med speciellt många synpunkter. Den tid hen studerade var hen nöjd med lärare, studiekamrater, information och flexibilitet – bristen på tid var den enda faktorn som gjorde att hen valde att avsluta. Hen har dock ett önskemål: att sfi också kunde erbjuda kurser med långsammare studietakt.

2.20 T

T köade till sfi i över sex månader. Under denna tid hade hen ingenting att göra, så hen började leta efter jobb. T fick så småningom en plats på skolan, men en tid efter detta fick hen också ett deltidsarbete på förmiddagar. T ville därför byta till en eftermiddagsgrupp i skolan, och läraren lovade att undersöka saken, men återkom sedan aldrig. Efter det blev T utskriven från Komvux. Nu varken jobbar eller studerar hen.

T hade långt till skolan, vilket för hen innebar ett visst motstånd i att ta sig dit. Dessutom tyckte T att studierna var alldeles för svåra. Hen började på kurs C, men hade velat börja på en B-kurs. Hen är också kritisk till undervisningen över lag; hen säger att den mest handlade om massor av information, massor av papper och massor av uppgifter – som ingen kunde hjälpa hen med när hen kom hem.

T skulle ha föredragit en kombinationsutbildning, där hen kunde lära sig svenska både i skolan och genom praktik. Hen menar att det är svårt att hitta någon att prata svenska med annars. T frågar mig om hur utbudet av yrkesutbildningar ser ut; hen skulle ha föredragit en sådan, trots att hen är högtbildad och har skickat sina betyg från hemlandet till Universitets- och högskolerådet för bedömning. T vill helt enkelt träna språket praktiskt.

2.21 U

U var tvungen att avbryta sina sfi-studier i samband med att hen flyttade in på ett skyddat boende. Vid denna tid hade hen både jobb och pågående sfi-studier, men hen var tvungen att avbryta båda. Idag bor U i en egen lägenhet, och ser ljus på framtiden. Hen säger att det är tufft att vara ensamstående förälder med tre barn, men att hen kommer att klara sig. Hen vill gärna fortsätta sina sfi-studier, studera på grund och kanske bli frisör eller sjuk-sköterska.

När U studerade på sfi, tyckte hen om studierna och trivdes bra. Hen kan inte komma på någonting som hen tycker borde förbättras. U ville försöka studera på distans från boendet och undersökte möjligheterna för detta, men just då var det ingenting som skolan erbjöd. Jag berättar att detta har förändrats, och att Komvux nu erbjuder distansstudier. Detta tycker U låter intressant, och säger att hen ska anmäla sig efter vårt samtal.

2.22 V

V blev utskriven i samband med att hen fick Covid. Hen var då hemma länge, och blev utskriven. *Det var mitt fel att jag inte informerade om Corona*, säger hen.

V anmälde sig till sfi på plats, och blev placerad på en B-kurs. Detta tyckte hen var konstigt med tanke på att hen pratar svenska på jobbet varje dag – men V tänkte ändå att hen skulle ge det en chans. Hen började på kursen online under coronatidens distansstudier, men var bara med vid ett tillfälle. Hen tyckte att det var alldeles för lätt, och kände sig väldigt omotiverad på grund av detta. V frågade aldrig läraren om hen kunde byta kurs, eftersom hen blev sjuk strax därpå, och då blev det inte av. Hen säger att läraren var bra och engagerad, men att studierna helt enkelt inte riktade sig till hen.

Tiden är knapp för V. Hen har ett heltidsjobb och är ensamstående förälder och hittar helt enkelt väldigt lite tid för att studera. Hen har dock funderingar på att ändå anmäla sig till en kvällskurs. V önskar sig möjlighet att studera online.

2.23 W

När W blev kallad till att påbörja sina sfi-studier i oktober 2021 höll hen på att skola in sitt yngsta barn på förskolan. Det gick inte bra. Barnet blev ledset och kräktes vid lämning, och då kändes det inte bra att lämna det. W fick också själv covid i samma veva, och

därefter blev hens två barn sjuka i flera omgångar. Hen kunde därför inte heller påbörja sfi-studierna i januari 2022, då hen blev kallad på nytt.

För W:s äldsta barn tog det två och ett halvt år innan det började trivas på förskolan. W vill inte göra om samma misstag med det yngre barnet. Personalen på förskolan säger att det räcker med två timmar om dagen på förskolan för tillfället, och W vill inte lämna barnet mer innan det känner sig helt tryggt. W har dock siktet inställt på att påbörja sina sfi-studier efter sommaren 2022, men hen menar att det inte är helt lätt att planera med tanke på att förskolepersonalen vill att hen hämtar barnen ”så fort de hostar”. Jag frågar W om distansundervisning kanske skulle kunna vara ett alternativ, men hen tror att det skulle vara svårt att få det att fungera med två småbarn hemma.

W studerade på sfi innan barnen föddes – först på Hermods och sedan på Komvux. Hen var nöjd med båda, och har inga speciella åsikter om hur studierna fungerade. Hen har heller inga önskemål att skicka med om hur utbildningen på Komvux skulle kunna bli bättre.

2.24 X

X hade fått en plats på förskolan för sitt barn och höll på med inskolning när hen blev kallad till sfi. Hen dök inte upp till kursstart, men kontaktade skolan och fick klartecken på att hen kunde påbörja sina studier två veckor senare. X studerar sedan dess. Hen trivs bra och har inga speciella önskemål om hur utbildningen skulle kunna bli bättre. Hen är mycket nöjd med läraren och den information som hen får om sina studier. X har också kontakt med studiehandledaren på hens modersmål, och hen är mycket nöjd med den hjälp hen får av denne. X har inga planer på att avsluta sina studier förrän hen har klarat av de kurser som är kvar.

2.25 Y

Y gjorde nationellt prov för kurs D i oktober, och klarade inte den skriftliga delen. Läraren sa då att hen kunde stanna i två månader för att komplettera, men Y hade svåra smärtor i sin hand, och kunde inte vara kvar på sfi på grund av detta. Efter en tid uppmanade dock socialsekreteraren Y att ansöka om sfi på nytt, och nu studerar hen igen. Y har fortfarande svullna leder och svår smärta. Hen går hos en sjukgymnast och har fått en remiss för vidare vård. Hen säger att hen tar mycket tabletter och gråter av smärtan på nätterna.

Skolan har gett Y några få veckor för att bli klar med sin sfi, men Y vet inte hur många dessa veckor är. Att studera hemma är svårt eftersom Y bor trångt tillsammans med fyra andra personer. Enligt Y har läraren sagt att prognosen för att klara sfi inte är så bra, men hen får extra skrivuppgifter av läraren varje dag. Y skulle bli mycket glad om hen klarade sfi. Hen har dock inga planer på att fortsätta studera – Y tycker att hen är för gammal – men hen skulle gärna vilja ha ett jobb. Hen kan tänka sig att arbeta som personlig assistent, städare eller att ha ett jobb utomhus. Y vill inte bara sitta och hemma och tänka att hen har ont. Hen vill arbeta och bli självständig. Y har fått en tid på arbetsmarknadsavdelningen, och hoppas att de kan hjälpa hen med jobbdrömmarna där.

Jag och Y pratar svenska med varandra. Hen förstår inte frågan om hur sfi kan bli bättre, och jag lyckas inte förklara vad jag menar.

2.26 Z

Z reste utomlands i en månad. Hen pratade med läraren inför resan, men läraren sa att det var för lång tid för att Z skulle få ha kvar sin plats, så hen blev tvungen att sluta. Hen studerade före resan på kurs B, men tyckte att det var för svårt. Hen skulle ha velat träna på bokstäver innan hen ombads att försöka prata på svenska. Hen har planer på att börja på sfi snart igen, men skulle då vilja börja på kurs A. Z vet hur hen ska göra för att anmäla sig till sfi på nytt.

2.27 Å

Å avbröt sina studier när hen fick ett jobb på dagtid. Hen studerade då på förmiddagen. Å ägnade sig helhjärtat åt det nya arbetet under två månaders tid, men sen väcktes intresset för att studera på sfi igen. Hen står nu i kö för att börja studera på kvällen.

Efter sfi har Å planer på att studera vidare. När hen var inskriven på Komvux pratade hen med en studie- och yrkesvägledare om vilka vägar hen skulle kunna ta för att bli barnskötare. Hen är nöjd med denna vägledning och tycker att hen har vägen klar för sig.

Å trivdes bra på sfi. Hen säger att hen hade en glad och positiv lärare som hen tyckte mycket om. Hen har inga förslag på hur sfi skulle kunna bli bättre. Å bodde tidigare i Grekland, och hen jämför sin situation nu med sin situation då; i Sverige får man ett helt annat stöd som invandrare, menar Å, och hen säger att hen är tacksam för det.

2.28 Ä

Det visar sig ej vara möjligt att boka en tolk på Ä:s språk, då språket är ovanligt i Sverige. Jag testar att ringa ändå. Vi provar att prata engelska med varandra, men vi förstår inte varandra så bra. Det jag förstår är att Ä arbetar på en restaurang och att hen gärna vill prova att studera på kvällen igen. Hur hens sfi-studier har sett ut tidigare lyckas jag inte få någon information om. Jag lovar att skicka ett sms om hur hen ansöker till sfi på nytt efter att vi har lagt på.

2.29 Ö

Ö tyckte att studierna (på B-nivå) var kämpiga redan i klassrummet, men när covid kom, och det blev undervisning på distans, tyckte hen att det blev ännu svårare. Då slutade hen. Hen arbetar som personlig assistent, och behöver inte svenskan för jobbets skull – Ö jobbar åt en person som har samma modersmål – men skulle vilja lära sig svenska för att klara sig bättre i samhället, och kanske också för att kunna få ett bättre jobb i framtiden.

Att ha en lärare på sitt modersmål i början skulle ha underlättat studierna, säger Ö. Jag upplyser hen om att skolan har studiehjälper på hens modersmål, vilket Ö säger att hen inte visste. Hen skulle ha velat ha hjälp av denna person, och hen skulle ha velat börja på en A-kurs – inte på en B-kurs.

Ö jobbar på eftermiddagarna så hen skulle kunna studera före lunch. Hen ber mig att skicka en länk om hur man anmäler sig till sfi efter vårt samtal. Därefter ska Ö be en kompis att hjälpa hen med anmälan.

2.30 Aa

Aa säger att hen aldrig har slutat på sfi. Hen började studera på kvällen, och hen studerar fortfarande på kvällen. Den enda åsikt hen har om sfi är att det är för lite med två gånger i veckan. Hen arbetar inte, så hen skulle vilja studera mer. Jag säger att hen får prata med sin lärare om att hen vill byta tid till en daggrupp.

2.31 Bb

Bb avbröt sfi-studierna med anledning av en graviditet. Nu är barnet 13 månader, och hon har planer på att både studera på sfi igen och på att söka jobb via Arbetsförmedlingen.

Detta ska hon göra så fort hon har fått en plats på förskolan. Hon säger att hon längtar tillbaka till sfi.

När sfi-studierna var på plats på Komvux, trivdes Bb mycket bra. Hon tyckte om lärarna och studierna tyckte hon var förhållandevis lätta. Detta förändrades när covid kom och det blev onlineundervisning; Bb tyckte då att studierna blev svårare, och att det blev svårare att få individuell hjälp från läraren. Men, som Bb säger, om skolan bestämmer att studierna ska vara på distans, så accepterar hon att de är på distans; hon vill ”följa reglerna” – men hon tyckte inte om det. Bb understryker dock att det inte var därför som hon slutade på sfi, utan att det var bara på grund av graviditeten.

Bb frågar mig hur man bäst kan kombinera sfi-studier med att ha barn och arbete. Jag föreslår kvällsstudier, men detta tycker hon inte är ett bra alternativ när man har familj.

2.32 Cc

Cc slutade på sfi på grund av att hen fick en tillsvidareanställning på annan ort. Vid tiden för avbrottet studerade hen i en daggrupp, vilket hen inte kan göra nu. Cc har inte heller möjlighet att hinna hem till kvällsstudier på Komvux, då hen slutar klockan åtta på kvällen på den andra orten. Hen skulle dock ha haft möjlighet att studera sent på kvällen, och frågar mig om skolan har några kurser då, vilket jag berättar att den inte har. Jag berättar dock om möjligheten till distansstudier, vilket hen tycker låter intressant. Jag lovar att skicka en anmälningsslänk efter att vi har lagt på. Cc säger nämligen att hen gärna vill avsluta sin sfi.

Studierna och skolan tyckte Cc fungerade bra innan hen slutade. Hen trivdes särskilt bra med onlineundervisningen under covid. Hen har inga speciella önskemål om hur sfi skulle kunna bli bättre.

2.33 Dd

Dd slutade på sfi när hen fick ett tidsbegränsat arbete på dagtid. Hen bytte aldrig till en kvällskurs då hen vill göra “en sak i taget” och koncentrera sig på det hen gör. Dd skulle inte ha orkat att både jobba och studera, säger hen. Arbetet är dock avslutat nu, och hen skulle därför gärna vilja komma tillbaka till sfi. Hen har anmält sig, och väntar på svar. Hen har inga problem med att förstå ansökningsprocessen.

Då Dd studerade på sfi trivdes hen väldigt bra (i en B-grupp på dagen). När jag frågar vad det var som var bra, svarar hen *allt*, men efter ytterligare några följdfrågor säger Dd att hen tyckte att det var jobbigt att det var så blandade åldrar i hens grupp. Hen tror att hen skulle ha kunnat känna mer samhörighet med klasskamraterna om alla hade varit i hens egen ålder; hen skulle helt enkelt ha önskat sig speciella grupper för yngre personer på sfi.

Dd skulle vilja studera till något yrke – kanske en kombinationsutbildning med sfi. Nu står Dd dock i kö till vanlig sfi. Jag frågar om hen fick någon hjälp av en studie- och yrkesvägledare förra gången hen studerade på sfi, och det säger hen att hen fick. Hen säger också att hen vet att det finns möjlighet att vända sig till en studie- och yrkesvägledare när hen kommer tillbaka till sfi. Jag rekommenderar hen att göra detta.

2.34 Ee

Ee studerade tidigare på C-kursen på Flex. Hen trivdes mycket bra där: lärarna var bra och proffsiga. Hen ville dock byta till en kvällsgrupp för att det skulle passa hens livssituation bättre. Ee pratade med sin lärare om önskemålet, och denne lovade att hjälpa hen. I och med detta slutade Ee att komma till skolan i väntan på att få börja i en kvällsgrupp.

Efter ett tag fick Ee ett mejl från en annan lärare där denne undrade varför Ee inte dök upp till kursstart i den nya kvällsgruppen. Ee hade inte fått någon kallelse, så hen blev mycket förvånad. Mejlet var otydligt; det innehöll varken information om tid eller plats eller om det var online eller på skolan, så hen visste inte riktigt vad hen skulle göra. På så sätt missade hen den första veckan – och sen fick hen covid, och kunde inte komma av den anledningen. Nu har E dock fått en ny kallelse till sfi, och hen ska medverka på sin första lektion samma dag som jag och Ee pratar med varandra.

Jag frågar avslutningsvis Ee varför hen vill studera på sfi. Vi pratar svenska med varandra utan några större problem. Hen säger att hen lär sig mycket svenska på jobbet, men att hen vill studera på sfi för att lära sig att skriva.

2.35 Ff

Ff slutade på sfi eftersom hen tyckte att det blev svårt att studera när studierna flyttades från plats till online under covidtiden. Hen menar att denna undervisning inte kändes “seriös”. Innan dess studerade hen på plats på Komvux, och denna undervisning var hen nöjd med; då fanns det tillgänglig personal, säger hen. Om det bara är på det sättet (på plats) har hen inga synpunkter på hur skolan kan bli bättre.

Dd har varit på en intervju för en utbildning till lastbilsförare. På denna intervju fick hen reda på att de gärna vill att hen blir klar med sin sfi, innan hen påbörjar den andra utbildningen. Detta har fått Ff att vilja påbörja sina sfi-studier igen. Hen är lite osäker på hur hen ska göra för att ansöka, så jag säger att jag ska skicka ett sms med en länk till anmälan efter vårt samtal.

2.36 Gg

Gg avbröt sina studier när det blev onlineundervisning under covid. Hen säger att hen inte förstod någonting av denna undervisning. Om hen exempelvis hade en fråga förstod hen inte hur hen skulle göra för att ställa denna. Det var också för många i gruppen för att det skulle fungera, menar Gg; alla pratade samtidigt, och det var väldigt rörigt. Tidigare, när hen studerade på plats (kvällstid), var hen nöjd. Då var det lätt att få hjälp av läraren, vilket Gg tycker är det viktigaste.

Gg vill inte fortsätta sina sfi-studier just nu. Hen har nyligen varit på en anställningsintervju, och hen vill invänta besked om hen får jobbet eller ej. Om hen får det, och när hen får information om sina arbetstider, vill Gg ansöka om sfi igen; då kommer hen att veta vilka sfi-tider som skulle passa. Gg vet inte riktigt hur hen ska göra för att ansöka om sfi på nytt, så jag skickar hen en länk till anmälan via sms efter vårt samtal.

2.37 Hh

Hh säger att hen slutade på sfi när hen fick ett jobb på dagtid. När jag frågar om kvällsstudier inte var ett alternativ blir hen upprörd. Hen säger att hen är gammal, och att *en* sysselsättning räcker i hens ålder. Efter detta spelar det ingen roll vad jag frågar, utan Hh upprepar bara om och om igen att hen arbetar och inte kan göra mer än så. *Jag är ingen superman*, säger hen (enligt tolken). Till slut lugnar hen sig ändå något och säger att hen tycker att hen utvecklas i språket på jobbet. Där måste hen prata svenska.

2.38 Ii

Förra året fick Ii ett arbete på annan ort. Hen skulle ha skrivit nationellt prov snart, och frågade därför läraren om hen inte kunde få studera online med samma lärare fram tills dess. På denna fråga fick Ii ett nej, och därefter skrevs hen ut. Ii är ledig från sitt arbete varje torsdag, och skulle kanske ha kunnat studera på Flex, men hen fick inte någon information av läraren om detta i samband med utskrivningen.

Ii vill gärna slutföra sin sfi. Hen drömmer om att bli veterinär, och skulle vilja studera till detta i Sverige. Ii har dock inte pratat om sina drömmar med en studie- och yrkesvägledare, och hen visste inte heller att möjligheten fanns. Utöver denna brist på information trivdes hen bra på skolan, och hen har inga särskilda önskemål om hur utbildningen skulle kunna bli bättre.

Sedan utskrivningen har Ii flyttat till en annan kommun, och kan därför inte längre ansöka om sfi-studier i Malmö stad. Jag hjälper dock Ii att leta upp en länk om hur man anmäler sig till sfi i den nya kommunen, och skickar denna länk till hen via sms efter vårt samtal.

2.39 Jj

Jag ringer på avtalad tid, men får först inte svar. Jag ringer igen. Jag förväntar mig att få svar av en person med ett visst kön, men får svar av en person med ett annat. Med hjälp av tolken frågar jag om det är rätt person, men hen förstår inte frågan. Hen säger att hen är upptagen och sitter i ett möte på socialtjänsten. Hen berättar dock kort att hen tidigare har studerat på sfi, men att skolan skrev ut hen på grund av att hen är en äldre person. Hen säger att det besked som skolan har gett är att äldre personer inte ska studera. Mer hinner jag inte få ut av personen då hen känner sig stressad över att hen sitter i möte.

2.40 Kk

Kk är en äldre person, och mycket av vårt samtal kretsar kring detta. Hen har studerat på sfi i två omgångar: först under tre veckor innan hen valde att avbryta och en tid senare under två veckor innan hen åter avbröt.

Kk började på en B-kurs, men hade gärna börjat på kurs A; hen kände sig hämmad av att det i klassen både fanns elever som hade studerat länge och elever som inte hade studerat alls förut. Kk:s mål med studierna var att lära sig några ord på svenska, och därför hade Kk önskat att hen bara hade fått sitta med i klassen och lyssna utan att prestera någonting – men läraren bad hen vid flera tillfällen att gå fram till tavlan och skriva. Då skämdes Kk, och upplevde att alla skrattade åt hen. Kk bad läraren om att slippa gå fram till tavlan fler gånger. Detta ville inte läraren gå med på, och då ville Kk inte komma till skolan mer.

Minnet var också ett hinder för Kk i studierna. När hen kom hem från skolan slog hen upp ord och repeterade lektionerna – men när hen vaknade på morgonen nästa dag var allt borta. Det kändes tröstlöst. Dessutom låg klassrummet på fjärde våningen och, säger Kk, det är inte helt lätt att gå i trappor i hens ålder. Men busskortet var det som spelade störst

roll för att hen slutade. Kk har inte råd att betala fullt pris för bussen. Om lektionerna hade legat mellan 9.30 och 15.00 – när hen kan använda busskortet för pensionärer – hade det varit en annan sak. Kk säger att hen frågade sin lärare om hen kunde börja lite senare med anledning av detta, och läraren frågade i sin tur rektorn – och fick ett nej. Då bestämde Kk sig definitivt för att sluta.

2.41 Ll

Ll avbröt sina studier på grund av en graviditet, men hon har planer på att återuppta sina studier om några månader. Ll trivdes på sfi när hon studerade. Hon säger att lärarna verkligen var stödjande och hjälpsamma, och att undervisningen var klar och tydlig. Hon var ledsen när hon inte kunde fortsätta, säger hon.

Ett önskemål som Ll har på sfi är att det skulle finnas en onlinekurs som liknade studierna såsom de var organiserade under covid. Jag informerar då Ll om distanskursen – som inte är exakt det som Ll efterfrågar, men åtminstone i närheten. Ll har dock hört att man måste börja från noll när man börjar på denna kurs, och det är hen inte intresserad av. Efter att vi har diskuterat saken en stund – och jag säger att läraren på distanskursen kan anpassa studierna efter hennes nivå – ändrar hon sig, och tycker att det kanske ändå låter intressant. Ll frågar om det skulle vara möjligt att läsa C-kursen på distans och sedan läsa D-kursen i klassrummet på plats, och när jag säger ja, säger hon att detta nog skulle vara en lösning som skulle passa henne.

2.42 Mm

Mm slutade på sfi när hen fick ändrat schema på sitt arbete. Hen pendlar dessutom långt – två timmars restid till jobbet enkel väg – så hen är inte i Malmö förrän strax efter sju på kvällen. Då tycker hen inte att det är lönt att komma till en kvällskurs på skolan.

När Mm studerade på sfi var hen nöjd med studierna – hen kan inte komma på några förbättringsförslag – och skulle gärna vilja fortsätta sina studier. Hen har funderat på att anmäla sig till distanskursen, eftersom hen skulle kunna lägga två timmar på studierna efter jobbet varje dag. Dock behöver Mm fundera en stund till innan hen anmäler sig, säger hen.

2.43 Nn

Nn åkte på semester i tre månader, och förlorade då sin plats på sfi. När hen kom tillbaka valde hen att inte söka direkt igen, utan ville fokusera på jobbet ett tag. Hen skulle dock ha haft tid att studera också. Hen skulle vilja ha möjlighet att gå i skolan – men inte varje dag.

Nn har ett arbete med oregelbundna arbetstider. Hen kan dock styra tiderna i viss mån, så att hen skulle kunna få dem att fungera tillsammans med studier. När Nn studerade informerade hens lärare Nn om Flex, men hen hade inte något anställningsavtal att visa upp, och därmed fick hen inte flexstudier beviljade. Hen understryker dock att det var resan som gjorde att hen slutade – inte arbetet.

När Nn gick på sfi uppskattade hen skolan mycket. Hen tyckte om att lära sig grammatik, skriva sammanfattningar och mycket mer. Hen har inga speciella önskemål om hur sfi skulle kunna förbättras – men hen skulle vilja att *eleverna* hade bättre närvaro.

2.44 Oo

Oo har aldrig gått på sfi. Hen kom till Sverige när hen var 16, och fick då gå på språkintroduktion. Vid 20 fick hen sitt första barn, och sedan dess har hen varit hemma med barnen.

Oo kom inte till kursstart, eftersom hen hade fått en eftermiddagsgrupp, men hade önskat sig en förmiddagsgrupp. Hen försökte kontakta skolan för att få tiderna ändrade, men detta ville skolan inte gå med på. Oo försökte då ändra sina tider på förskolan, men förskolan ville inte gå med på att ändra barnens tider för att hen hade fått en plats på sfi. Summa summarum blev det omöjligt för Oo att påbörja studierna. Det enda Oo önskar sig av sfi är att hen skulle få välja tiden att studera på.

2.45 Pp

Pp jobbar på ett företag som tar olika uppdrag runt om i Skåne. Tidigare arbetade hen på ett uppdrag i Malmö, och då kunde hen studera på kvällen. I oktober 2021 fick firman dock ett uppdrag på annan ort, och då var hen tvungen att sluta på sfi; Pp kör från Malmö klockan fem på morgonen, och är tillbaka klockan sex på kvällen, och då varken hinner eller orkar hen med kvällsundervisningen. I april 2022 är uppdraget på den andra orten

dock slut, och då ska hen åter arbeta i Malmö. Hen har för avsikt att återuppta sina studier då. Pp trivdes med sfi när hen studerade, och kan inte komma på några förbättringsförslag.

2.46 Sammanfattning

Berättelserna ovan visar att det finns en mångfald av anledningar till att elever väljer att avsluta sina sfi-studier. Få verkar dock se sitt avbrott som något definitivt; det är bara svårt att kombinera sfi-studier med övriga livsomständigheter *just nu*, men *sen* – sen när livet är annorlunda – då ska studierna återupptas, tycks många mena.

De före detta eleverna har en del förslag på organisatoriska förändringar på skolan. Mest återkommande är förmodligen önskemålet om att kunna få välja antingen förmiddags- eller eftermiddagsstudier, men det finns också önskemål om onlineundervisning, undervisning i långsammare studietakt och undervisning runt lunch (till exempel en och en halv timme före och en och en halv timme efter lunch). Någon föreslår också tidiga morgonlektioner. Såväl yngre som äldre personer verkar känna sig avvikande i sina klasser, och de har önskemål om speciella grupper för den egna ålderskategorin.

Förbättringsförslagen på undervisningen pekar åt lite olika håll: Någon vill ha mer grammatik. Någon annan vill ha mindre. Någon vill träna kommunikativa situationer. Någon annan vill helst bara sitta tyst i klassrummet och lyssna. Att tillmötesgå alla dessa motstridiga önskemål är lättare sagt än gjort – men det betyder förstås inte att man inte ska försöka. Nivåplaceringen är också något som många kommenterar; antingen menar de att studierna har varit alldeles för lätta eller alldeles för svåra – och hade velat börja i en grupp på antingen högre eller lägre nivå. Detta verkar bidra till hur välkomna och inkluderade eleverna känner sig.

Det finns exempel ovan på när andra aktörer sätter käppar i hjulet för studierna; här nämns till exempel att förskolor bara vill erbjuda barnomsorg under vissa tider och att Arbetsförmedlingen, i vissa av sina program, bara tillåter studier under ett års tid.

3. Enkät: innevarande elever

Nedan sker en redogörelse för utfallet av enkätundersökningen med elever som *inte* har avbrutit sina sfi-studier. Frågorna som anges under rubriken *3.1 Om svarsgruppen* har haft stängda svarsalternativ, medan frågan *Varför avbryter du inte dina studier?* (3.2) har ställts med ett öppet svarsalternativ.

De svar som har antecknats om varför elever inte avbryter sina studier har kategoriserats i 14 svarsgrupper efter vad de tillfrågade eleverna har svarat. En individ kan ha uppgett flera svar, och därför överstiger antalet svar antalet deltagare.

Först presenteras nedan hur de svarande fördelar sig med avseende på studieväg, kurs, tid på dagen för studier, kön, civil status, ålder, antal barn och försörjning. (Det bör påpekas att fördelningen bland de svarande inte nödvändigtvis speglar förhållandena på skolan som helhet.) Därefter presenteras frågan om varför elever väljer att stanna kvar i sfi-studier. Texten avslutas med en kort sammanfattning (3.3).

3.1 Om svarsgruppen

De svarande kommer från 48 länder och har 38 modersmål. De största språken är arabiska, somaliska, kurdiska och dari. I övrigt fördelar sig de svarande enligt nedan.

Svarande efter studieväg ²³		
1	2	3
107	69	35
51%	33%	17%

Tabell 26: Svarande efter studieväg

Svarande efter kurs ²⁴			
A	B	C	D
26	63	89	33
12%	30%	42%	16%

Tabell 27: Svarande efter kurs

Svarande efter tid på dagen ²⁵			
Dag	Flex	Kväll	Annat
156	48	3	4
74%	23%	1%	2%

Tabell 28: Svarande efter tid på dagen

²³ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarat.

²⁴ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *kurs* förklarat.

²⁵ Se kapitel 4. *Komvux Malmö sfi* i bakgrund för att få information om olika studieformer.

Svarande efter kön		
Kvinna	Man	Annat
146	64	1
69%	30%	0,5%

Tabell 29: Svarande efter kön

Svarande efter civil status	
Gift/sambo	Ensamstående
157	54
74%	26%

Tabell 30: Svarande efter civil status

Svarande efter ålder ²⁶		
16–25	18	9%
26–35	69	33%
36–45	70	33%
46–55	35	17%
56–65	18	9%
66–75	1	0,5%

Tabell 31: Svarande efter ålder

Svarande efter antal barn		
Inga barn	56	27%
1 barn	34	16%
2 barn	23	11%
3 barn	36	17%
4 barn	30	14%
5 barn	9	4%
6 barn	12	6%
7 barn	5	2%
8 barn eller fler	6	3%

Tabell 32: Svarande efter antal barn

²⁶ Se kapitel 3. Utbildning i svenska för invandrare i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarad.

Svarande efter försörjning		
A-kassa	15	7%
Försörjningsstöd	83	39%
Föräldrapenning	52	25%
Lön	46	22%
Partners inkomst	1	0%
Sjukpenning	14	7%
Övrigt ²⁷	15	7%

Tabell 33: Svarande efter ålder

3.2 Varför avbryter eleverna inte sina studier?

Eleverna som besvarade enkäten gavs alltså den öppna frågan *Varför hoppar du inte av sfi?*. Dessa öppna svar har kategoriserats till 14 återkommande svar enligt nedan. En person kan ha uppgett flera anledningar, och därför överstiger antalet svar antalet svarande.

Varför hoppar du inte av sfi?	
För att jag trivs i skolan	5
För att jag vill utveckla specifika förmågor	9
För att jag vill få ett slutbetyg	67
För att jag vill bli bättre på att kommunicera på jobbet	8
För att jag vill kunna få ett jobb	83
För att jag vill kunna påbörja en annan utbildning	117
För jag vill få verktyg till att klara mig själv i vardagen	50
För att jag vill förstå samhället bättre	7
För att sfi är gratis	1
För att jag vill kunna hjälpa mina barn	2
För att jag vill kunna få kontakt med svensktalande	11
För att jag vill bli integrerad	11
För att jag bor i Sverige	19
Jag vill egentligen hoppa av	1

Tabell 34: Varför elever inte hoppar av sfi

²⁷ Bland *Övrigt* har svarande uppgett aktivitetsstöd, föräldrars inkomst och sparade pengar från hemlandet.

3.3 Sammanfattning

Endast i fem fall uppges svaret att trivsel i skolan spelar roll för att ett avbrott inte görs. I stället verkar eleverna snarare ha egna livsmål som drivkraft i att fortsätta studera: framtida studier, framtida jobb eller att klara sig själv uppges som skäl av många svarande.

Del 2 – Gruppintervjuer med personal

I denna del sker en redogörelse för gruppintervjuer med olika personalkategorier inom Komvux Malmö sfi. Dessa genomfördes från november, 2021 till februari, 2022. Personalen tillfrågades via mejl om de ville delta, och alla som anmälde intresse deltog i någon av intervjuerna. Varje grupp kom att bestå av 1–7 personer.

Intervjuer genomfördes med lärare (13 grupper), andra elevnära grupper än lärare (fem grupper), skolbibliotekarier (en grupp), rektorer (två grupper) och personal som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott (fyra grupper).

Diskussionerna i intervjugrupperna fördes utifrån öppna frågor om elevers avbrott, och det som sades antecknades. I lärargrupperna visades också statistik över elevers avbrott (baserad på avbrottskoderna²⁸), och lärarna diskuterade fritt utifrån denna. I de fall som någon grupp (lärargrupp eller annan grupp) bestod av en person fick personen resonera fritt, men gavs mer stöd i form av uppföljningsfrågor. I redovisningen benämns dock alla grupper som just *grupper* – även om de endast bestod av en person. Syftet med detta är att behålla anonymiteten för de medverkande.

Alla intervjuer har jämförts med varandra inom den egna personalkategorin så att lärarintervjuer har jämförts med lärarintervjuer, rektorsintervjuer med rektorintervjuer och så vidare. Intervjuerna presenteras på så sätt personalgrupp för personalgrupp samt tematiskt efter de ämnen och teman som har kommit upp i samtalen. På grund av formen kan vissa utsagor upplevas som korthuggna; i gruppintervjuer avbryter människor helt enkelt varandra på ett dynamiskt sätt: en dynamik som kan gå förlorad vid kategorisering och tematisering.

Redovisningen av resultatet från personalintervjuerna sker i fem kapitel:

1. *Intervjuer med lärare*
2. *Intervjuer med andra elevnära grupper än lärare*
3. *Intervju med skolbibliotekarierna*
4. *Intervjuer med rektorer*
5. *Intervjuer med personal som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott.*

Kapitlen motsvarar intervjuer med respektive personalgrupp på det sätt som det redogörs för ovan. Varje kapitel avslutas med en sammanfattning.

²⁸ Se avsnitt 5.1 *Avbrottskoder* i bakgrund för att få begreppet *avbrottskod* förklarad.

1. Intervjuer med lärare

Gruppsamtal med lärare genomfördes i november månad 2021, i följande grupp-konstellationer:

- Lärare på studieväg 1 (två grupper)
- Lärare på studieväg 2 (två grupper)
- Lärare på studieväg 3 (två grupper)
- Lärare på Flex (tre grupper)
- Lärare på Intensiven (en grupp)
- Lärare på Basen och Avanti (en grupp)
- Förstelärarna (en grupp)
- IRIS-skolan (en grupp)

Informanterna på IRIS-skolan är egentligen inte lärare, utan dessa personer har andra roller, men eftersom resonemangen i denna intervju är väldigt elev- och personalnära (snarare än förda utifrån till exempel ett ledningsperspektiv) har jag ändå valt att presentera denna intervju här.

Redovisningen av lärarsamtal sker i sex underkapitel: *1.1 Avbrott och organisation, 1.2 Lärares arbete kring avbrott, 1.3 Hur lärare handskas med skolans rutiner, 1.4 Samarbete inom och utom organisationen, 1.5 Avbrott utanför skolans kontroll och 1.6 Sammanfattning*. Varje underkapitel har ytterligare underordnade rubriker. Dessa presenteras under var och en av de här nämnda rubrikerna.

1.1 Avbrott och organisation

Alla lärargrupper får frågan hur de anser att Komvux Malmö sfi arbetar med – och skulle kunna arbeta med – avbrott på organisatorisk nivå. I detta avsnitt presenteras hur diskussionerna går kring detta. De underrubriker som avsnittet innefattar är: *1.1.1 Inledande tankar kring avbrott och organisation, 1.1.2 Otydliga riktlinjer om avbrott, 1.1.3 Anmälan till sfi, 1.1.4 Information i studieplanerna, 1.1.5 Kallelsen till sfi, 1.1.6 Introduktion på sfi, 1.1.7 Otydligheten och föränderligheten med sfi-studier, 1.1.8 Nivåindelning och -placering, 1.1.9 Studievägsbyte, 1.1.10 Alltför höga förväntningar, 1.1.11 Att byta studieform, 1.1.12 Orienteringskurser, 1.1.13 Stöd som inte längre finns, 1.1.14 Tid för studier, 1.1.15 Att möta eleverna i deras behov och önskemål, 1.1.16 Lärares och elevers arbetsmiljö, 1.1.17 Informations- och samordningskrav på lärare, 1.1.18 Vart ska elever vända sig vid problem som beror på läraren?, 1.1.19 Ökad samsyn eller ökad professionell frihet samt 1.1.20 "Elevvårdskonferens"*.

1.1.1 Inledande tankar om avbrott och organisation

En inledande kommentar som kommer till uttryck utifrån frågan om hur skolan arbetar med avbrott idag är åsikten att skolan inte alls arbetar med frågor om närvaro och frånvaro – och därmed, i förlängningen – inte heller med frågan om avbrott. Flexlärarna ger inledningsvis uttryck för att Flex i sig är en verksamhet som delvis syftar till att förebygga avbrott. Dessutom, berättar de, har de möjlighet att “pausa” en elev under en månads tid vid ett tillfälle per elev, om eleven har behov av att göra annat.

En lärargrupp menar, i början av samtalet, att man borde titta på kvällsundervisningen på organisatorisk nivå; många utskrivningar görs på kvällen efter att eleverna helt enkelt har uteblivit från undervisningen. De diskuterar om detta är möjligt att förebygga, men kommer inte med några egentliga förslag. Dock påpekas att eleverna kanske känner sig mindre “tvingade” att delta i sfi-studier på kvällen, då de i regel försörjer sig genom arbete eller studier; det finns därför ingen utomstående part – såsom Arbetsförmedlingen eller socialtjänsten – som sätter upp krav på studier för eleverna.

1.1.2 Otydliga riktlinjer om avbrott

I två av lärargrupperna diskuteras att rektorerna skickar dubbla signaler om avbrott – å ena sidan att avbrotten bör minska och å andra sidan att många situationer beskrivs då elever bör skrivas ut. Båda grupperna önskar en ökad tydlighet. Båda ifrågasätter också motivet: varför ska elever hållas kvar? Detta anser man sig inte ha någon riktigt klar bild över. Två lärargrupper tar upp den korta kön till sfi. I båda grupperna upplevs det som att detta ökar incitamentet hos rektorerna att behålla de elever man har. Någon påpekar att det inte verkar vara lika noga med detta om kön är längre.

Lärare i nästan alla lärargrupper ger förslag på vad som skulle kunna göras på organisatorisk nivå för att förebygga och hantera avbrott. Flera grupper är inne på att rutinerna kring när och hur utskrivningar av elever ska ske är för otydliga. En grupp önskar sig en enkel rutin i punkter. En annan grupp vill ha en diskussion på APT kring hur man ska tänka. Förstelärarna menar istället att man skulle kunna komma åt otydligheten genom fortbildning, och att de skulle kunna ansvara för en sådan, om de hade fått uppdraget.

1.1.3 Anmälan till sfi

Nästan hälften av lärargrupperna tar på olika sätt upp anmälan till sfi. En lärare på studieväg 1 säger att den digitala anmälan är för svår för många, och hen menar därför att det är

bra att det fortfarande går att anmäla sig på en fysisk plats. Flera menar dock att verksamheten på denna plats borde vara mer utbyggd.

Förslagen på hur en mer utbyggd sfi-anmälan skulle kunna vara är många. Det mest återkommande förslaget är att kartläggningen som görs på sfi-anmälan borde vara bredare och djupare. Flera tycker att mer information borde ges om den verksamhet som de själva arbetar på – till exempel om Flex eller om Intensiven; lärarna vill att eleverna ska vara förberedda och veta hur det är att studera inom respektive verksamhet innan de kommer till skolan.

I en lärargrupp diskuteras att det inte går att hitta information på engelska eller lätt svenska om hur sfi fungerar eller är organiserat. Detta borde finnas på sfi-anmälan hemsida, menar de.

Många lärare lyfter att de tycker att eleverna borde få vara mer aktiva under ansökningsprocessen: Elever som kommer till sfi-anmälan borde – om de har gjort många avbrott – få frågan om vad som kommer att bli annorlunda den här gången. Elever, som blir antagna, borde få möjlighet att tacka ja eller nej till sin plats. Elever borde på sfi-anmälan få information om hur de *ansöker* om att avsluta sina studier.

På IRIS-skolan menar man att anmälan till sfi fungerar bra, men det sker annorlunda där; eleverna kommer till skolan och anmäler sig på plats och en överenskommelse om ett startdatum sker i dialog med den blivande eleven.

1.1.4 Information i studieplanerna

Informationen i elevernas individuella studieplaner tas upp i flera av diskussionsgrupperna. Många tycker att informationen i dessa antingen är bristfällig, missvisande eller både och. En lärare menar att det i informationen i studieplanerna, från sfi-anmälan²⁹, ibland överskattas hur mycket en viss elev har studerat, vilket leder till att elever vid vissa tillfällen hamnar på fel kurs eller fel studieväg. En annan lärare, i en annan grupp, menar att man inte bara kan gå på den information som den blivande eleven själv lämnar; då blir det lätt fel.

Några lärare framför önskemål om vilken (ytterligare) information som de hade önskat sig av studieplanerna: information om antal dagar en elev har studerat på en viss kurs, fler erfarenheter från ursprungslandet och huruvida den sökande kan det latinska alfabetet eller

²⁹ Studieplanerna upprättas på sfi-anmälan.

ej. Någon påpekar också att telefonnummer till elever inte alltid stämmer. Viss information i studieplanerna menar en del lärare också är svårtolkad: Om en elev exempelvis har gjort många avbrott, och har studerat 2–3 veckor per tillfälle – har eleven överhuvudtaget varit i skolan då? Den informationen saknas.

I en grupp problematiserar en lärare det faktum att hen som lärare inte har behörighet att skriva i studieplanen. När en elev slutar försvinner den information som läraren har om eleven. Läraren hänvisar till GDPR; dessutom måste informationen då raderas, säger hen.

En lärare har åsikter om sina kollegor; alla tittar inte i studieplanerna, säger hen: *Vi måste ha koll på eleverna!*

1.1.5 Kallelsen till sfi

I diskussionen om varför elever som blivit antagna inte kommer till skolan berörs i flera lärargrupper antagningsbeskeden. En lärare säger att kallelserna är “obegripliga” och att det inte ens finns ett telefonnummer att ringa om eleven inte förstår. Läraren säger att det inte är konstigt att eleverna inte kommer. Hen föreslår att det skulle kunna finnas QR-koder som ledde vidare till information på många olika språk. *Det är inte trevligt att skicka ut kallelser på svenska till någon som inte kan svenska*, säger en lärare i en annan grupp.

En lärare i ytterligare en annan grupp säger att det inte finns någon kontaktinformation till den blivande läraren i antagningsbeskedet. Då är det inte så lätt att ta kontakt, menar hen. Eleverna förstår inte heller att de måste höra av sig, menar samma lärare. Flera menar dessutom att kallelsen borde vara på papper – eller att man som sökande skulle kunna få välja om man vill ha antagningsbeskedet digitalt eller på papper.

I en grupp har en lärare varit med om att elever har sagt att de inte har fått någon kallelse alls – vilket eleverna har berättat när läraren har tagit kontakt efter att de inte har dykt upp.

1.1.6 Introduktion på sfi

Förstelärarna framför att elever, när de börjar på sfi, behöver information om hur sfi fungerar – och att det bör finnas tydliga rutiner om vem som ska ge information och om vad. Ett förslag är att man skulle kunna ha någon typ av kontinuerliga informationsmöten för nya elever (som inte hålls av klassläraren) om rättigheter och skyldigheter på sfi, om hur sfi fungerar samt om vilka resurser som finns på skolan.

I en diskussionsgrupp framförs ett förslag på “elevfaddrar” med samma modersmål, som en lösning på introduktionsproblemet. Förslaget problematiseras dock i samma grupp med att det lätt kan föda en “kan jag, kan du-kultur” – en kultur där den starkaste får sätta normen – vilket inte skulle gynna elever på studieväg 1. På IRIS-skolan lyfts dess litenhet som en styrka: det finns tid och möjlighet att möta upp och introducera var och en av eleverna som börjar.

I nästan alla diskussionsgrupper är lärarna inne på att en introduktionsgrupp eller inslussningsgrupp skulle kunna vara en lösning på många av de problem som uppstår med kontinuerligt intag. En av lärargrupperna menar att en introduktionsgrupp hade varit ett sätt att få eleverna att känna sig mer välkomna – speciellt om gruppen hade haft tolkar kopplad till sig. Gruppen diskuterar att eleverna lätt kan känna sig “inslängda” i de ordinarie grupperna såsom det fungerar nu. Flera lärare föreslår att en introduktionsgrupp skulle vara en plats för såväl kartläggning och placering på kurs och studieväg som ett forum för information från olika professioner om sfi och vad sfi-studier innebär. En lärare har erfarenhet av introduktionsgrupper från en annan arbetsplats och menar att det leder till bättre placeringar av elever. Samma lärare säger dock att analfabeter inte bör placeras i sådana grupper, eftersom de ofta har svårt att ta till sig av information på detta sätt.

1.1.7 Otydligheten och föränderligheten med sfi-studier

Många lärare lyfter hur svårt det måste vara för elever att förstå vad en sfi-kurs innebär. Flera menar att en tydlig början, ett tydligt slut och ett centralt innehåll hade varit att föredra – även om en lärare påpekar att sådana begränsningar förmodligen hade gjort kurserna oöverstigliga för vissa elever. I brist på tydlighet föreslår någon att man skulle kunna komma överens om ett “centralt innehåll” i de olika kurserna lokalt på skolan.

I en lärargrupp nämns de nationella proven i samma andetag som det kontinuerliga intaget: båda styr verksamheten för mycket. Här diskuteras också förutsättningarna för att göra ett bra jobb runt proven: för lite tid för bedömning och svårigheter att organisera sambedömning inom arbetslagen nämns. En annan lärargrupp problematiserar utformningen av proven; det upplevs som orättvist mot eleverna att de kan innehålla vad som helst, och att det därför är omöjligt att förbereda sig inför dem.

Många lärare är frustrerade över att elever faller mellan stolarna, och att det inte finns något egentligt system för att fånga upp elever som har behov som verksamheten inte kan möta. Det finns olika förslag på hur elever med olika behov skulle kunna fångas upp. Någon tänker sig att elever som har avbrutit sina studier många gånger kanske inte ska placeras i en vanlig grupp. Någon annan vill se fler yrkes- och kombinationsutbildningar

med inriktning mot studieväg 1. Ytterligare någon annan tänker sig att minskade klassstorlekar skulle kunna vara ett sätt att få syn på och fånga upp elever som annars lätt faller igenom. Generella organisatoriska förslag som nämns är att anställa fler pedagoger med olika modersmål respektive att anställa lärare som bara jobbar kväll. Båda antas öka tryggheten för elever, och därmed minska risken för avbrott.

Det finns lärare som menar att sfi har varit "utsatt för många experiment". Organisationen är föränderlig, och upplevs aldrig få "sätta sig". Någon anser att det är pengarna som styr hur verksamheten är organiserad, och inte pedagogiska behov. Men resurser lyfts också fram som en avgörande, positiv faktor i grupper som representerar verksamheter som får sig tilldelat mer resurser än övrig sfi, till exempel av Avanti och Basen.

1.1.8 Nivåindelning och -placering

Lärargrupper på studieväg 1 och 2 framför önskemål om mer homogena klasser. Heterogeniteten inom grupperna menar flera har ökat, och någon menar att det har blivit extra tydligt vid hemstudierna under Corona. Åsikten framförs att det är en stor skola, och att det borde gå att ha större differentiering. Två personer menar att bristen på sådan påverkar närvaron, och i förlängningen också avbrotten. Någon annan menar att det måste finnas vissa skillnader inom grupperna, eftersom det annars inte finns några elever som "drar".

Flera lärare föreslår att man skulle kunna uppdra åt arbetslagen att göra nivåindelningar – till exempel genom att låta en C-elev, som varit borta från studier länge, delta i en B-grupps lektioner. Någon menar att man kan placera lärare som har samma kurs i samma arbetslag, så att dessa kan dela upp elever efter nivå mellan sig. Åsikten framförs dock med brasklappen att detta skulle kräva större samsyn i kollegiet kring vad som ska ingå i olika kurser. En lärare i en annan grupp vill också se en liknande flexibilitet, men menar att det kräver en del av schemaläggaren: klassrummen med samarbetande lärare bör ligga nära varandra.

1.1.9 Studievägsbyte

Informationen i den individuella studieplanen upplevs ibland vara bristfällig och i många fall överoptimistisk. Då måste det, efter samtal med eleven, vara möjligt att placera om denna elev på en annan studieväg, menar flera lärare. Frågan om studievägsbyte verkar dock vara ett tveeggat svärd. Samtliga lärare som nämner detta anser att det bör vara en möjlighet, men i samma andetag nämns ofta att man som lärare också måste kunna anpassa sin undervisning i den befintliga gruppen.

Många upplever att ledningen är mycket restriktiva med att godkänna studievägsbyten, vilket försvårar när man som lärare väl har tagit beslutet. En lärare beskriver att det ofta tar tid att upptäcka att en elev hade kunnat prestera bättre på en annan studieväg. En annan lärare säger att hen från ledningen har fått höra att studievägsbyte inte får göras för att ge elever mer tid på kursen. Dessa två faktorer sammantagna kan betyda att behovet av att byta studieväg kan vara en återvändsgränd för vissa elever.

En lärare på D-kursen säger att hen mycket sällan ser behov av att byta studieväg på elever, men tror själv att detta beror på bytet görs redan på C-kursen.

1.1.10 Alltför höga förväntningar

I båda lärargrupperna som representerar studieväg 1 samt i lärargruppen som representerar Avanti och Basen ges uttryck för att kraven på studieväg 1-eleverna är för höga. En lärare säger att kraven på kurs A har blivit högre, och att det därför är fler än tidigare som kör fast redan där. En lärare säger att kurs B, som tidigare, borde vara slutkursen för studieväg 1. Många klarar inte kurs C och D, och det föder bara ett misslyckande, tycker någon.

Också de ökade kraven på självstudier under Corona lyfts i en av grupperna i sammanhanget; på studieväg 1 behöver eleverna mer stöttning än vad som kunde ges på distans, vilket blev ett misslyckande för många. En lärare säger att en del elever förmodligen uteblir från undervisningen för att de tycker att det är för svårt – men inte vågar säga till om detta.

1.1.11 Att byta studieform

Lärare på samtliga studievägar pratar om hur de försöker hjälpa elever till alternativa studier när de inte längre kan gå i en vanlig daggrupp – även om det kan vara en utmaning på grund av språkförbistringar. Flera säger att det brukar gå smidigt att snabbt placera eleven i en kvällsgrupp. Att få en plats på Flex upplevs som svårare då eleven för en sådan placering behöver uppfylla fler krav³⁰. Den nya distanskursen nämns som en möjlighet, men av denna är erfarenheten ännu för liten. Att ge en elev möjlighet att studera på Basen upplevs som svårt och omständligt med många steg som ska gås igenom innan en sådan placering kan bli aktuell³¹.

³⁰ Se avsnitt 4.8 *Flex* i bakgrund.

³¹ Se 4.9 *Behovsanpassad sfi* i bakgrund.

Två lärargrupper tar upp att det saknas bra alternativ för elever som varit borta från sfi länge. Den ena gruppen diskuterar att det kontinuerliga intaget försvårar detta ytterligare, då dessa elever kan komma in i grupper som har varit igång länge. Ibland skriver sfi-anmälan i en elevs studieplan att denne önskar repetera, men – som en av grupperna påpekar – det finns inget system för att ta hand om denna information. Den andra gruppen förespråkar repetitionskurser eller repetitionsgrupper.

1.1.12 Orienteringskurser

Två av lärargrupperna kommer in på skolans orienteringskurser. Den så kallade *digitaliseringskursen* får beröm, och en av grupperna menar att alla elever på studieväg 1 borde gå denna. Orienteringskursen på modersmål om studieteknik och om vad sfi innebär nämns också. En av grupperna ser kursen som exkluderande, då den inte erbjuds på alla modersmål. Den andra gruppen tycker att det är bra att kursen finns, men att det är svårt att informera eleverna om denna. Denna grupp menar dessutom att kursen förvisso är bra, men att det är svårt att få eleverna att studera tid utöver tiden på sfi, då många elever prioriterar hemmet.

1.1.13 Stöd som inte längre finns

Lärare på studieväg 1, på Avanti och på Basen diskuterar grupper och stöd som har funnits, men som inte längre finns. Avanti saknar personalresurser som tidigare var knutna till projektet: läkare, kuratorer, praktiksamordnare med flera. Lärare i alla de nämnda grupperna saknar sfi-klassen för unga elever, läs- och skrivstöd, studiehandledare på fler språk och må bra-gruppen. Rent allmänt nämns att klasserna var mer “differentierade” förr – det vill säga färre blandade C-/D-grupper och liknande.

1.1.14 Tid för studier

Att vissa elever har svårt att få tiden till studier att räcka till diskuteras främst av flexlärare, men tas också upp av andra lärargrupper. Samtidigt som flexstudierna nämns som ett sätt i sig att undvika avbrott ser lärarna också problem. Kravet att vara närvarande på skolan 4–6 timmar i veckan antas vara ett hinder för elever med “en komplex arbetsituation”, som en lärare uttrycker det. Också alternativet distansstudier, som kräver 20 timmars studier per vecka, problematiseras; elever med ett stort behov av flexibilitet kan ha svårigheter att anpassa sig till detta.

Flera grupper är inne på att det vore önskvärt att kunna erbjuda studier i grupper med långsammare studietakt. Detta skulle kunna gynna såväl elever med en komplex arbets-situation som elever med en viss sjukdomsbild, ger lärarna uttryck för. När det gäller det senare – behovet av anpassade studier utifrån hälsoaspekter – anses inte de platser som idag finns på Basen var långt när tillräckliga.

1.1.15 Att möta eleverna i deras behov och önskemål

I två lärargrupper lyfts uppfattningen att organisationen inte riktigt förmår ta hand om de lärdomar som gjorts under Corona. Båda menar att flexibiliteten i systemet har minskat vid återgången till närundervisning vilket, säger de, drabbar vissa elever. Lärare i en av grupperna menar att den minskade flexibiliteten sedan återgången har lett till högre frånvaro. Denna grupp arbetar med studieväg 3. Den andra gruppen säger att ledningens kommentar till att vissa elever inte förmår anpassa sig till återgången är att det kanske inte är rätt för dessa elever att studera för tillfället, men – menar en lärare – det kanske inte heller finns förutsättningar för dessa elever att studera. En lärare tycker att det är en försämring att elever, sedan de kom tillbaka, har fått återlämna sina Chromebooks. Eleverna har inte råd att köpa egna, säger hen. Därmed har deras möjligheter att studera hemma försämrats.

En del lärare säger att organisationen är dålig på att möta elevernas efterfrågan. En lärare menar att behov och efterfrågan är samma sak på studieväg 3; *man efterfrågar det man behöver*, säger hen, och berättar om att några elever i hens klass slutade då de inte fick studera en kväll i veckan på plats och en dag i veckan på distans. Andra lärare relaterar istället elevernas efterfrågan till förutsättningar för progression, och menar till exempel att ett alternativ till Basen – för en bredare målgrupp – å ena sidan skulle kunna vara ett sätt att möta upp vad många elever frågar efter, men å andra sidan skulle försvåra möjligheterna till just progression hos många.

Det tycks som att det främst är lärare på studieväg 3 som ser ett behov av att bättre möta upp elevernas önskemål. Någon önskar sig distansstudier på kvällen. Någon vill ha ett alternativ för elever som bara kan komma ett kvällspass i veckan. Ytterligare någon önskar att intensivundervisningen vore mer lik högskolestudier: mindre tid i skolan, och fler uppgifter hemma. Vidare finns förslag på att helt individualisera undervisningen genom att, i början av kursen, göra upp en plan tillsammans med eleven kring hur mycket eleven avser studera, hur lång tid eleven tänker sig att kursen ska ta etcetera.

1.1.16 Lärares och elevers arbetsmiljö

I tre lärargrupper uppstår en diskussion om lärares arbetsmiljö. Det är svårt att ha den koll och överblick på eleverna som man skulle vilja ha när det är upp mot 35 elever i grupperna, säger en lärare. Någon upplever att det har blivit mer administration, och att det är svårt att hålla reda på exakt hur länge var och en av eleverna har gått på kursen. En lärare säger helt enkelt att ledningen borde se vinsten med glada lärare; hen menar att skolan tappar elever om lärarna inte trivs.

Lärare på såväl Flex som Intensiven säger att de vill ha elever som bättre svarar mot de kriterier som har satts upp för att delta i respektive verksamhet³². Lärarna på Flex önskar sig elever som kan komma såväl dag som kväll. Elever som bara kan komma på kvällen ska gå på en kvällskurs, menar de. Även elever som bara kan komma en kväll i veckan (till kvällskursernas två kvällar i veckan) bör hänvisas dit, enligt flexlärarna. Lärarna på Intensiven vill ha elever som har studieteknik, studerar hemma, loggar in varje dag, har snabb progression, säger till om någonting inte fungerar, snabbt erövrar ett metaspråk, använder språket utanför skolan och som har fokus på att svenska är prioritet *ett* för tillfället. Alltför få av deras elever är typiska intensivelever, säger de.

Samtliga lärargrupper är på ett eller annat sätt inne på att många elever förmodligen inte mår speciellt bra av hur sfi är organiserat och fungerar: kontinuerligt intag, grupper som sätts ihop och dras isär, att bli placerad i en grupp som redan är igång, att inte få ett ordentlig mottagande och att inte veta hur länge man ska studera nämns som problem som hör hit. Många tycker att det borde vara annorlunda, men nämner som hinder för detta att grupperna hela tiden måste vara fulla, och att det helt enkelt är ekonomin som styr att det är så. En lärare säger att hen ofta står i klassrummet och skäms över omständigheterna. En annan säger att dessa omständigheter är de som är svårast med jobbet.

1.1.17 Informations- och samordningskrav på lärare

I många lärargrupper diskuteras att lärare förväntas ta ett stort ansvar när det gäller information till elever, och att detta försvåras av det kontinuerliga intaget; varje elev som kommer ny i gruppen behöver en stor mängd upplysningar, vilket antingen stannar upp undervisningen eller förbiser de nya elevernas behov av informationen. Många lärare säger också att det är svårt att dels hålla koll på vilken elev som har fått vilken information, dels kontrollera vilken elev som har förstått vad av allt detta. Flera lärare är också bekymrade över den tid som detta tar från undervisning som syftar till att föra lärandet framåt,

³² Se avsnitt 4.8 *Flex* respektive 4.11 *Intensiven* i bakgrund.

och många tycker att det är belastande att ständigt väga in i planeringen att nya elever *kan* komma i stort sett närsomhelst.

Två lärare, i två olika grupper, tycker att det var lättare att introducera nya elever vid hemundervisningen under Corona; en av dem säger att hen då kunde skicka ett eget, språkligt anpassat, välkomstbrev med viktiga telefonnummer med mera.

En lärare säger att eleverna naturligtvis måste få information om hur sfi är uppbyggt och organiserat, men att det inte borde vara lärares ansvar att informera om detta; men lärarna gör det ändå, säger hen.

I två lärargrupper finns det lärare som tycker att *andra* lärare borde ta ett större informationsansvar. I en grupp menar lärarna att elever kan gå flera år på sfi utan att deras läs- och skrivsvårigheter uppmärksammas. I en annan grupp säger en lärare att hen tycker sig se att det finns "flexelever" i de vanliga klasserna; *lärare måste säga till när de har elever som jobbar*, säger hen.

Förstelärarna lyfter att specialpedagogiska behov hos en elev riskerar att tappas bort när en elev byter lärare, eftersom ansvaret för detta ligger hos den enskilde läraren. De menar att detta hade kunnat förebyggas om det hade funnits någon typ av journalföringsprogram – om elevers kunskaper, särskilda behov, mående och annat av vikt – vilket saknas i dagsläget.

1.1.18 Vart ska elever vända sig vid problem som beror på läraren?

I tre lärargrupper diskuteras att någonting som kan påverka en elevs progression är att dennes lärare är borta mycket, att många vikarier är inblandade och så vidare. Man nämner dels att elevers arbetsuppgifter, dokumentation etcetera riskerar att falla bort vid många lärarbyten, dels att omständigheterna helt enkelt kan leda till att elever väljer att sluta.

Vart ska elever vända sig om de har klagomål på läraren eller undervisningen och kanske inte förstår? Frågan lyfts i två lärargrupper. Den ena gruppen efterlyser tydligare principer. Den andra gruppen önskar sig att det skulle vara lättare för elever att byta grupp om någonting mellan läraren och eleven inte fungerar.

1.1.19 Ökad samsyn eller ökad professionell frihet?

Ett ämne som de olika lärargrupperna har olika uppfattningar om är huruvida organisation främst bör arbeta mot ökad samsyn eller mot ökad professionell frihet. Ett argument som

framförs för ökad samsyn är att eleverna bör få samma innehåll i utbildningen oavsett vilken lärare de har. Detta kan påverka hur avbrotten ser ut mellan olika kurser, menar någon. Gemensam bedömning kommer också upp på detta tema. En lärare menar att det både är viktigt att bedöma gemensamt och att variera vilka lärare som bedömer tillsammans. Detta antas öka samsynen.

I flera lärargrupper ifrågasätts istället att lärare behöver göra exakt likadant. Inte sällan nämns anpassningar till olika elevers behov i sammanhanget; arbetet måste se olika ut beroende på vilka elever man har framför sig. Andra lärargrupper lyfter istället lärarnas utbildning, erfarenhet och kompetens. Inte sällan ställs i sammanhanget retoriska frågor: Är inte utbildningsplattformen Lunis slöseri med utbildad personals kompetens? Urholkar inte strömlinjeformningen professionen? Ska man inte utnyttja den resurs som det innebär att personalen har läst fem år på lärarhögskolan?

En intervjugrupp menar att det viktigaste är att ha samsyn inom arbetslaget. De menar att detta kan vara att ta hänsyn till balansen mellan likvärdighet och professionell frihet. En kombination mellan formellt och informellt arbete är det bästa, menar denna grupp.

1.1.20 “Elevvårdskonferens”

Förstelärarna och en annan av lärargrupperna föreslår att det vore en idé att ha elevvårdskonferensliknande möten där olika yrkesgrupper kan samtala kring elevärenden. Andra lärargrupper föreslår att arbetslagen skulle kunna vara ett forum för elevärenden.

1.2 Lärares förebyggande arbete kring avbrott

Lärare i samtliga diskussionsgrupper talar om det egna förebyggande arbetet kring avbrott. I detta underkapitel presenteras hur diskussionerna går kring detta. Detta görs under rubrikerna: *1.2.1 Hur gör lärare för att förebygga avbrott?, 1.2.2 Mejl- och telefonkontakt med elever, 1.2.3 Kan undervisningen förebygga avbrott?, 1.2.4 Kartläggning, individualisering och överlämningar, 1.2.5 Hjälpmedel till eleverna, 1.2.6 Relationer och trivsel, 1.2.7 Motivation samt 1.2.8 Uppmuntran till avbrott – i vissa fall.*

1.2.1 Hur gör lärare för att förebygga avbrott?

När jag i de olika lärargrupperna frågar vad lärarna gör för att förebygga avbrott från sfi, får jag inledningsvis ganska olika svar. Någon säger att hen aldrig har tänkt på frågan överhuvudtaget – att det inte går att förutse att en elev har tänkt sluta. Någon annan menar

att det är omöjligt att säga vilka elever som skulle ha gjort avbrott om man inte hade satt in insatser. Ytterligare någon säger att man skulle kunna börja med att visa all personal hur avbrottsstatistiken faktiskt ser ut.

Något som nämns i några av lärargrupperna är att det måste finnas en gräns i hur mycket läraren ska förebygga att eleverna hoppa av. Elever som bryter mot regler ska inte få gå kvar, tycker någon. Man måste begränsa tiden som läggs ned på elever som är borta mycket, tycker någon annan. Någon frågar sig helt enkelt om det är så att man kan stötta för mycket.

1.2.2 Mejl- och telefonkontakt med elever

Uppfattningarna bland lärarna verkar vara olika om huruvida det är vanligt eller ovanligt att innevarande elever plötsligt (eller successivt) slutar komma till skolan. Slutar de komma, så vet man varför, menar vissa; läraren har en kontinuerlig dialog med eleven innan dess, så avslutet blir ingen överraskning. Andra menar att elever, särskilt på kvällen, kan utebli utan att läraren riktigt vet varför. Oavsett uppfattning om detta verkar de allra flesta tycka att mycket av ansvaret faller på läraren när en längre eller kortare tids oanmäld frånvaro från undervisningen ändå är ett faktum; när en elev uteblir bör läraren ringa eller mejla eleven.

En lärare jämför elevers oanmälda frånvaro med arbetsgivarens skyldighet vid en anställds oanmälda frånvaro – det går inte att bara strunta i den; det kanske har hänt någonting. Om läraren inte får tag på eleven borde försvinnandet polisanmälas, menar den här läraren. Andra lärare menar att det förvisso är sällsynt att en elev inte svarar när de försöker få tag på denna, men att det – när det ändå händer – bör leda till en utskrivning. En lärare säger att elever som inte svarar kanske skäms, och att det är därför som de inte hör av sig. De flesta, menar hen, har dock helt enkelt för mycket att göra – vilket de då också meddelar.

I några av lärargrupperna finns det dock lärare som menar att ansvarsbördan ligger på eleven; om eleven väljer att utebli från undervisningen är det också upp till eleven att ta kontakt och berätta varför denne inte kommer. En lärare talar om “vuxenansvar”, och en annan om att läraren inte ska behöva “jaga” eleverna. Flera säger att det är vanligt på kvällen att eleverna bestämmer sig för att sluta utan att meddela varför, och att det är mycket jobb att följa upp i varje enskilt fall. De flesta säger dock att de, likväl, tar kontakt med eleverna när de inte kommer. En lärare nämner dock en situation som hen ser som undantaget här: ökande frånvaro för en och samma elev vid återkommande tillfällen. Då skriver hen bara ut, säger läraren.

I alla diskussionsgrupper på studieväg 1 säger någon eller alla lärare att de kontakter antagna elever innan de börjar: detta via mejl, sms eller telefon. (Lärare i andra diskussionsgrupper nämner inte detta, men det innebär naturligtvis inte att det inte förekommer på andra studievägar.) En lärare i en grupp säger att eleverna helt enkelt kommer i större utsträckning, om de blir kontaktade – men hen ställer också frågan om detta beror på att eleven då i större utsträckning förstår informationen, eller om det är kontakten i sig som gör att eleverna känner sig mer hågade att komma. En lärare i en annan grupp säger att det är extra viktigt att kontakta elever innan de börjar där det i studieplanen framgår att eleven har en historia av många avbrott; då kan läraren öka sannolikheten att fånga upp eleven. En lärare säger att det gäller att fånga upp elever i början om man som lärare vill undvika en turbulens med att få många nya elever i omgångar i uppstarten.

I diskussionsgrupper på främst studieväg 2 och 3 pratar lärarna om hur de gör när elever inte dyker upp till den tid som står i kallelsen. De flesta säger att de mejlar på svenska och engelska och frågar om och när eleverna har möjlighet att dyka upp; om eleverna då inte svarar skrivs eleverna ut. *Då får man utgå från att de inte är intresserade av platsen längre*, säger en lärare. Flera lärare pratar också om ett “spår 3-fenomen” (som en lärare kallar det); lärarna menar att eleverna på studieväg 3 ofta på eget initiativ tar kontakt om de inte kan eller vill komma till kursstart.

Ett par lärare tycker att antalet elever, på olika sätt, kan avgöra hur aktiv man som lärare kan vara med att kontakta elever som inte dyker upp när de är kallade. En lärare säger att om det är väldigt många elever som inte kommer till start, begränsar det hur mycket hen har möjlighet att ringa till dem. En annan lärare pratar istället om att antalet elever i gruppen är det som avgör. Hen säger att hen blir stressad av att ha få elever, och att det då blir viktigare att kontakta nya elever som inte dyker upp.

I nästan hälften av lärargrupperna lyfts frågan om arbetsmobiler. De flesta säger att de inte vill ringa från sin privata telefon, och många menar att om lärare förväntas ha telefonkontakt med elever måste de helt enkelt ha en arbetsmobil.

1.2.3 Kan undervisningen förebygga avbrott?

Flera lärargrupper diskuterar hur pedagogik, didaktik och förutsättningar i undervisningen kan såväl förebygga som orsaka avbrott. IRIS-skolan lyfter kanske det tydligaste exemplet; med stöd i cirkeldiagram på elevernas närvaro och frånvaro diskuterar lärarna där lösningar tillsammans med elever – och detta alltid med stöd på modersmål.

Andra lärargrupper diskuterar undervisningens effekter på avbrott mer indirekt. En lärare på studieväg 2 menar till exempel att eleverna behöver lära sig vad det innebär att gå i skolan; hen nämner studieteknik och inlärningsstrategier som exempel på detta. Eleverna kan inte förväntas förstå detta av sig själva, menar hen. En lärare på studieväg 3 menar istället att en pedagogisk metod som heter “cirkelmodellen” är vägen framåt; den ger en struktur som kan skapa ett greppbart sammanhang för eleverna. En lärargrupp diskuterar muntlig förmåga, och att en utmaning på studieväg 3 är att få eleverna att våga tala innan de är säkra på att säga allting korrekt. Deras lösning är helt enkelt att erbjuda många tillfällen att tala inom ramen för undervisningen.

En lärare på studieväg 3 jämför sin egen undervisning på distans under pandemin med den undervisning som hen har nu; på distans blev det mer traditionell undervisning, men på plats är det möjligt att vara mer följsam och göra sådant som inte har planerats i förväg. En lärare i en annan grupp talar om läromedel. Hen uttrycker tacksamhet över att det inte är bestämt vilket eller vilka läromedel som ska användas i grupperna; det måste vara upp till lärarens profession att avgöra detta, säger hen.

Några diskussionsgrupper tar upp effekter av undervisningen som den enskilde läraren inte direkt rör över. En lärare säger att eleverna förmodligen uppfattar undervisningen som “flummig”: någonting som bara pågår utan en direkt början eller slut. Det är svårt att tydliggöra för eleverna vad som ingår i kursen, menar hen. En lärare i en flexgrupp hänvisar istället till en situation som rådde före pandemin; hen beskriver att kvällarna då var “överbefolkade” och att det då inte fanns möjlighet att erbjuda alla elever hjälp. Detta löstes dock, säger läraren, av att en extra lärarresurs sattes in; detta förebyggde förmodligen många avbrott, tror hen.

1.2.4 Kartläggning, individualisering och överlämningar

Flera lärare framhåller kvalitativa överlämningar, extra anpassningar och struktur som sätt att förebygga avbrott. Någon säger att överlämningarna mellan lärare har blivit bättre, och att checklistan som finns som stöd för detta är till god hjälp. Extra anpassningar till elever som behöver det nämns alltså också – vilket, påpekar någon, gör att det är viktigt att snabbt kunna få stöd och hjälp från specialpedagog. Vad gäller struktur diskuterar lärare i en grupp att uppmaningen *du måste studera hemma* är alltför vag för många elever; de behöver konkreta läxor, menar lärarna i denna grupp.

Lärarna på Avanti och Basen lyfter tidig kartläggning av elevernas bakgrund som ett sätt att förebygga avbrott. Med en sådan kartläggning försöker lärarna få en bild av hur skol-

gången har sett ut – både i det tidigare hemlandet och på sfi. De nämner också täta individuella samtal, kortsiktiga mål och prov som milstolpar i sammanhanget. Ordet *struktur* nämns flera gånger. Även lärare i andra samtalsgrupper berör struktur som något förebyggande. *Vi måste vara tydligare med vad vi förväntar oss*, säger en lärare som representerar studieväg 2. En lärare på studieväg 3 säger att *välutbildade människor behöver tydliga ramar och tydliga förväntningar*. Denna lärare säger också att *texter måste vara på en viss intellektuell nivå* – det vill säga att hen inte vill förvänta sig *för lite* av eleverna. Strukturen kan i vissa fall också läggas på läraren: En lärare på studieväg 1 menar att läraren ofta och systematiskt behöver kontrollera vad elevernas frånvaro beror på.

En del lärare, främst lärare på Flex, pratar om individuella överenskommelser som ett sätt att undvika avbrott. Ett exempel som anges är att elever kan komma in för slutbedömning av en kurs, om de har svårt att få ihop tiden. Ett annat exempel är resor, där några lärare menar att det är värt att ibland gå utanför de ramar som egentligen finns på skolan, för att eleverna ska kunna komma tillbaka och fortsätta sin kurs. Ytterligare ett exempel är elever som lär sig mycket svenska på jobbet; dessa, menar lärarna, kan komma in till skolan då och då för bedömning av sina framsteg.

Ett ord som återkommer i samtal med lärare på Flex är *pausa*; de säger att de kan “pausa elever” en gång per kurs, till exempel en månad, då eleven fortfarande har tillgång till lärplattformar och liknande, men inte behöver komma till skolan. Detta lyfts fram som en viktig faktor i att undvika avbrott. Ord som nämns i sammanhanget är *flexibilitet* och *tillit*; det anses viktigt att såväl kunna erbjuda eleverna detta, som att erhålla samma sak från skolans ledning.

Ett tema som ibland, men inte alltid, överlappar individuella överenskommelser är *överseende*. En lärare på studieväg 3 säger till exempel att hen ibland *kör lite under bordet*; ibland kan hen komma överens med elever om att de kan få jobba hemma vissa pass. Läraren menar att det ofta är motiverade elever som ber om detta, och att det då gäller att kunna möta dem i det. En lärare i en annan grupp säger att hen *ser lite mellan fingrarna* utan att göra direkta överenskommelser med elever när det gäller frånvaro; progressionen avgör, menar denna lärare.

Det finns också lärare som är mer klivna till överseende. En lärare på studieväg 2 säger att detta hänger ihop med hur läraruppdraget ska tolkas. Hen frågar sig om uppdraget innefattar att ge elever ett socialt och samhälleligt sammanhang; i så fall borde flexibiliteten vara större än om detta inte ingår i uppdraget, menar läraren. En lärare på studieväg 1 menar istället att lärarna på skolan är “för snälla” när det gäller frånvaro – till exempel genom att tillåta långa resor. Detta förebygger inte avbrott; *till slut skiter de i sfi*, säger denna lärare.

1.2.5 Hjälpmedel till eleverna

I en lärargrupp som representerar studieväg 1 kommer lärarna in på att de hjälpmedel som finns för specialpedagogiska behov inte alltid fungerar på studieväg 1; en chromebook *underlättar* inte på 1A alfa, säger de. Å andra sidan menar de också att de elever som faktiskt har lärt sig att hantera en chromebook – efter att ha haft tillgång till en sådan under hemundervisningen under pandemin – nu riskerar att inte längre kunna följa med i undervisningen, om de missar någon dag i skolan; chromebookarna var de tvungna att lämna tillbaka igen efter att undervisningen på plats hade kommit igång.

1.2.6 Relationer och trivsel

Lärare på alla studievägar och i alla studieformer nämner relationer och tilltro till elevernas förmåga som de kanske viktigaste nycklarna till att förebygga studieavbrott. Trivs eleven inte med sin lärare eller sin grupp eller om ingen tror på dennes utveckling – då är risken stor att eleven slutar. Trygghet nämns också i sammanhanget; om eleven känner en grundtrygghet är det lättare att konfrontera eleven med det som *inte* fungerar. En lärare lyfter rasten som viktig; då har eleverna tid och möjlighet att bygga relationer till varandra.

Flera sätt, på vilka goda relationer förebygger avbrott, kommer upp i lärarnas samtalsgrupper. För det första, tycker många lärare, är trivsel förebyggande i sig; den som trivs på en plats vill tillbaka dit. För det andra kan läraren möta eleverna i samtal om progression – redan innan bristen på progression har uppkommit. För det tredje – det återkommer också – är det lättare att prata med eleverna om varför de är borta mycket eller varför de inte gör uppgifter om grundrelationen är god.

En kritisk punkt i relationen tycks vara när eleven kommer ny i gruppen; då måste läraren ta emot eleven väl, och få den att känna sig välkommen. Några menar att detta är ännu viktigare på studieväg 1. Distansstudierna under pandemin tycks också ha varit kritiska; möjligheten att bygga relationer på distans är begränsade, menar många.

Två sätt som nämns när det gäller att bygga goda relationer är kontinuerliga, individuella samtal och likabehandlingsarbete med gruppen – men mycket av lärarnas kunskap om hur man bygger goda relationer tycks vara implicit; många pratar om att det är viktigt, men få pratar om hur de faktiskt gör.

1.2.7 Motivation

Det svårfångade begreppet *motivation* kommer upp i lärargrupperna i diskussionen om hur man bör och kan förebygga studieavbrott. Generella kommentarer om motivation är att den som inte ser en mening med sina studier hoppar av, att studier inte är till för alla, att man kan lära sig språket på många olika sätt och att många elever har det tufft och att det därför är *mer* förvånande att de faktiskt orkar komma till skolan.

I en av lärargrupperna diskuteras att det är svårt att främja motivationen i vissa elevgrupper: Hur ska man motivera elever som är föräldralediga att studera under ledigheten? Hur ska man motivera äldre elever, för vilka arbetsmarknaden är stängd? Hur möter man elever som kommer från språkinstruktionen? Hur hittar man motivationen hos sjuka och trötta människor? Frågorna är många, och diskussionen intressant, men det ges inte några förslag på lösningar i denna grupp.

I två grupper, båda representanter för studieväg 3, diskuteras vad som händer när läraren misslyckas med att främja motivationen. En lärare, i den ena gruppen, menar att det är frustrerande att "jaga" elever som sedan ändå väljer att hoppa av. Läraren säger att hen blir ledsen och besviken när hen har lagt ner mycket tid på att göra individuella uppgifter till elever när de sedan ändå uteblir. Det känns som bortkastad tid, menar denna lärare. I den andra gruppen menar en annan lärare att sfi:s låga status och att sfi är gratis är bovar i dramat; det händer att elever inte tar studierna på allvar. När läraren upplyser eleverna om att sfi är en utbildning (och inte en fritidssysselsättning) händer det att de hoppar av, säger hen.

Tre lärargrupper tar upp *när* under utbildningen som eleven eventuellt tappar motivationen. På IRIS-skolan menar man att detta mycket sällan sker i början, då man där alltid i samråd med eleven kommer överens om ett startdatum. I en studieväg 3-lärargrupp menar man att eleverna lätt kan tappa motivationen om de är borta mycket på C-kursen: detta eftersom studietempot är högt, och eleverna lätt tappar sugen om de missar mycket. Samma grupp menar dock att samma sak sällan sker på D-kursen: då är målet i sikte. Ofta, menar en lärare, har också studieväg 3-elever en tydlig bild av vad de vill göra efter sfi, vilket verkar motiverande i sig – särskilt på kurs D. I en studieväg 2-lärargrupp menar lärarna istället att motivationen är mycket beroende av huruvida eleverna är arbetssökande eller inte på D-kursen: arbetssökande elever som får jobb hoppar av, medan de som har siktet inställt på grundstudier kämpar på.

Två lärargrupper tar upp lång kötid till sfi som en källa till att tappa motivation. Det kan hända mycket under tiden som man står i kö – till exempel jobb, graviditet, eller att man blir sjuk. Då blir detta viktigare än sfi. Men, säger lärarna i en av grupperna, även om

motivationen finns, finns det saker som kan sätta käppar i hjulet när man mer eller mindre plötsligt kommer in på sfi – till exempel brist på plats på förskolan.

I en studieväg 1-lärargrupp lyfts att det är viktigt att respektera elevernas val att välja *bort* sfi. Om eleverna inte vill vara på plats ska man inte tvinga dem, säger någon i denna diskussionsgrupp. *Är man sjuk ska man inte behöva plåga sig med sfi*, säger en lärare. Någon annan säger att det kanske inte är sfi som ska ha alternativen för elever som har tappat motivationen; det kanske staden ska ha – till exempel genom att kunna erbjuda praktikplatser. Även en lärare på studieväg 3 är inne på ett liknande spår; man kan inte hindra livet, säger hen. Om eleverna vill pausa: möt dem i samtal om det, säger hen.

I flexlärargrupperna diskuteras hur eleverna tar på sig för mycket och därför till slut inte orkar med sina sfi-studier. Flexlärarna menar att de ofta har ambitiösa elever – som vill göra allt på en gång – vilket gör att tiden därför inte räcker till. En lärare säger att det till exempel finns elever som ständigt måste rycka in på jobbet och vikariera för kollegor. Denna lärare menar att det är svårt för elever att orka med studier när de också arbetar upp emot 50 timmar i veckan. En lärare i en annan flexlärargrupp lyfter istället elever som har andra studier, och som behöver vara borta under tentamensperioder. Läraren berättar att det går att ge eleverna ledigt i upp till två veckor, men att de ändå inte alltid får ihop det. En flexlärare på spår 3 berättar att eleverna kan bli lite överrumplade av att sfi-studierna inte är så lätta som de först tror, vilket kan leda till att de ger upp efter ett tag.

I en av lärargrupperna nämns att elever kan tappa motivationen och göra avbrott för att någonting har hänt på skolan – till exempel ett likabehandlingsärende – och att det då är viktigt att följa upp vad som har hänt.

Lärare i fyra diskussionsgrupper vill se antingen högre eller andra krav på elever, i syfte att främja deras motivation. Någon vill se en mindre avgift för att studera på sfi. Någon annan vill se striktare närvarokrav, satt i en procentsats – till exempel 80%. Ytterligare någon vill begränsa antalet tillfällen som en elev kan börja och sluta på sfi. En lärare på studieväg 3 upplever att eleverna har låga förväntningar på sfi, och ibland en dålig attityd: krav på svenska som grund för uppehållstillstånd, medborgarskap och liknande hade förändrat denna attityd, menar vederbörande.

En lärargrupp på studieväg 1 både lyfter och problematiserar vad studie- och yrkesvägledare kan göra för att öka elevernas motivation. En lärare menar att ett studie- och yrkesvägledarsamtal varken gör till eller från när eleven inte förstår vad studie- och yrkesvägledaren säger; då hade det behövts tolkar, menar denna lärare. Samma lärare lyfter dock att grupp vägledning för kvinnor kanske skulle kunna vara en idé: detta för kvinnor som kanske inte direkt har några planer för vad de ska göra efter sina studier. Gruppen

diskuterar också alternativ till studie- och yrkesvägledare för elever som helt har tappat motivationen: praktikcoacher nämns som exempel i sammanhanget.

Fyra lärargrupper lyfter att studieteknik samt tydliga mål och förväntningar är avgörande för att eleverna ska känna sig motiverade. En lärargrupp på studieväg 1 diskuterar hur mål kan konkretiseras med hjälp av exempel. På IRIS-skolan menar man att detta med att presentera och följa upp mål också är ett led i att stötta eleverna att tro på sig själva som läsare och skribenter. En lärare i en annan grupp säger att det är viktigt att vara tydlig med förväntningarna inför nästa kurs; man behöver säga till elever som lämnar kurs A och B att det krävs mycket mer av dem på kurs C och D, menar denna lärare.

En lärare på studieväg 3 menar att individualisering är nyckeln till elevernas motivation; alla elever måste känna sig stimulerade – även de starka eleverna, säger läraren.

Också i diskussionen om motivation kommer relationstemat upp igen. Många lärare, i flera olika grupper, lyfter att goda relationer till eleverna är helt avgörande för att de ska känna sig motiverade. *Man måste känna sig sedd* är en kommentar som återkommer. Ett återkommande ord är *mervärde*; det ska finnas ett mervärde i att komma till skolan. Ibland vidgas också perspektivet till hela gruppen; det ska finnas en god stämning i gruppen, och eleverna behöver ha goda relationer till varandra. Många olika exempel lyfts på vad lärarna upplever händer när relationerna är sämre: Om läraren inte hör av sig när eleverna är borta kan de tappa lusten. När läraren träffar eleverna mindre – som i kvällsgrupperna – blir relationen svagare, och då ökar sannolikheten för att de ska hoppa av. Och om läraren inte tar till vara på elevernas erfarenheter tappar de också sugen. I två grupper lyfts också att en del av en god relation är att kunna ställa krav – men, säger lärare i båda grupperna, det är en balansgång. Utgångspunkten måste vara att eleverna känner att det spelar roll om de kommer till skolan eller inte. På IRIS-skolan tar man det ytterligare ett steg; eleverna ska känna sig hemma.

I två lärargrupper pratar lärarna om att språket för vissa elever är en motivator *i sig*. De vill lära sig svenska flytande – inte för att det ska leda till jobb eller studier, utan för att vardagslivet och samhällslivet ska fungera bättre – till exempel att de vill kunna prata med sina barns lärare.

1.2.8 Uppmuntran till avbrott – i vissa fall

Flera lärargrupper problematiserar att avbrott alltid skulle vara någonting negativt. En del elever behöver helt enkelt göra någonting annat ett tag, menar de. Det kan till och med vara rätt att som lärare ta initiativ till att föreslå en paus: om eleven har tappat lust, motivation, ork eller kanske har en sjukdomsbild som inte går ihop med att eleven studerar för

tillfället. I en grupp diskuteras att man också måste visa respekt för en elevs beslut; om vederbörande väljer att inte studera är det inte lärarens sak att lägga sig i det beslutet. I en annan grupp menar någon att det viktiga är att man kan hjälpa eleven att hitta ett alternativ – till exempel praktik.

1.3 Hur lärare handskas med skolans rutiner

Lärare i samtliga diskussionsgrupper talade om hur de handskas med skolans rutiner. I detta avsnitt presenteras hur diskussionerna gick kring detta. Presentationen sker under följande underrubriker: *1.3.1 Hantering av avbrottskoder*, *1.3.2 Riktvärden* samt *1.3.3 Brist på progression och betyget F*.

1.3.1 Hantering av avbrottskoder³³

När en lärare anmäler till administrationen att en elev behöver skrivas ut, ska hen alltså ange en avbrottskod. Jag frågar lärarna i de olika samtalsgrupperna om de vet vilken kod de ska ange när en elev slutar, och de två vanligaste svaren är:

1. att det oftast är känt varför en elev slutar, och att läraren därför vet vilken kod denne ska ange, och
2. att läraren beskriver situationen för administrationen, och sedan låter dem bestämma vilken avbrottskod som passar.

Det finns dock också de som menar att avbrottskoderna behöver “stramas upp”. Någon önskar sig en lathund på hur avbrottskoderna ska tolkas, och denna person skulle också vilja att de dryftades på APT. En kommentar om den redovisade statistiken³⁴ är ett önskemål om redovisade skillnader mellan utskrivningar av dag- respektive kvällselever. Ytterligare någon konstaterar kort att det verkar ha varit fler utskrivningar än vanligt under pandemiåret.

När det gäller så kallade *administrativa avbrott* ställer sig också många lärare frågande: Varför registreras studievägsbyte som ett avbrott? Och varför registreras byte från dag till kväll som ett avbrott? Här, menar de, behövs ett förtydligande.

Lärare i två grupper kommenterar de speciella “coronarelaterade” avbrottskoder, som infördes under pandemin: F20 (för avbrott under 2020) respektive F21 (för 2021). Hur kan avbrotten under 2020 vara satta till noll? frågar sig en lärare. Jag förklarar att “2020-

³³ Se avsnitt 5.1 *Avbrottskoder* i bakgrund för att få begreppet *avbrottskod* förklarad.

³⁴ Avser statistik i aktuell verksamhetsrapport: *Kvalitetsrapport för Komvux Malmö Sfi 2021*.

eleverna” fördes över till 2021 vid årsslutet, men – som läraren påpekar; detta är inte tydligt. En lärare i en annan grupp kommenterar tillförlitligheten i dessa siffror; själv “F20:ade” hen ingen, säger vederbörande – men hen vet många lärare som gjorde så. Lärare gjorde helt enkelt olika.

Avbrottskoden K sätts när en elev inte dyker upp till kursstart. Anledningarna, till att eleven inte dyker upp, kan vara olika beroende på studieväg, som en lärare på studieväg 1 påpekar; huruvida eleven dyker upp kan bero på om den förstår kallelsen eller ej. En lärare i en grupp säger att hen anger K när en elev inte kommer den första dagen eller om en elev kommer en dag och sedan uteblir. En lärare på studieväg 3, säger att K är mycket vanligt på kvällen – och på kvällen tar det också längre tid innan man kan konstatera att eleven inte kommer att dyka upp. En svårighet med denna kod verkar vara om läraren får reda på *varför* eleven inte dyker upp; om man vet att eleven inte kommer eftersom hen har fått jobb – vad anger man då? frågar sig en lärare.

U är koden som anges om en elev uteblir från undervisningen. Många lärare menar att denna kod är något av en slasktratt, och att mörkertalet är stort; eleverna kan mycket väl “utebli” på grund av graviditet eller något annat som egentligen har en egen kod. Några säger att de använder koden U väldigt mycket – i synnerhet på kvällen – medan andra säger att det är mycket sällan som elever försvinner utan att säga något (och därmed vet läraren vilken annan avbrottskod som behöver sättas). En lärare säger att U och K går in i varandra: Hur många gånger behöver en elev komma, i början av kursen, för att det ska bli det ena eller det andra? En lärare i en annan grupp konstaterar bara att U sätter hen när en elev har slutat komma till skolan och läraren har skrivit mejl till eleven två gånger utan att få svar.

Koden G uppfattas på lite olika sätt av lärarna. Den står för att eleven saknar *förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen* (2010:800, 20 kap. §9). Lärare och skolledare beskriver dock sällan det som lagen avser på detta sätt; istället säger man *utskrivning på grund av bristande progression*. I intervjuerna uttrycker många lärare en önskan om ett klagande om vad koden betyder. Flera säger att de anger G vid en rad olika omständigheter: brist på bostad, sjukdom hos anhörig, “något i hemmet” med mera. Några sätter G i relation till U ; en lärare säger att hen sätter G när hen känner till anledningen till att en elev uteblir, men U när hen inte känner till anledningen. Någon menar att det är svårt att skilja på G och C (‘sjukdom’). I en grupp upplyser jag om att G är samma sak som *brist på progression*, varpå en lärare undrar varför det i så fall inte bara står att det är detta som avses.

Även koden A (‘jobb’) verkar överlappa med hur lärarna tänker kring G . En lärare (på Flex) menar att hen i regel skriver ut elever med G , *om de jobbar för mycket*. A sätter hen

bara om eleven varit arbetssökande och sedan fått jobb. En lärare i en annan flexgrupp är också osäker; om en elev uteblir mycket på grund av jobb – är det avbrottskoden A som gäller då?

Övriga avbrottskoder berörs knappt av lärarna. Någon säger att hen har satt E ('a-kassa') vid något enstaka tillfälle, men övriga avbrottskoder lämnas utan att tas upp till diskussion.

1.3.2 Riktvärden³⁵

De flesta lärare som jag pratar med verkar uppfatta riktvärdena som vägledande; de uppfattar det inte som att eleven ska skrivas ut den dag då hen passerar till exempel nio månader. Däremot, menar dessa lärare, kan man använda riktvärdena för att informera eleverna om att de inte har oändligt med tid på sig. En lärare tolkar riktvärdena som en slags licens som ger hen rätt att skriva ut elever efter en viss tid – även om hen inte känner krav på sig att göra utskrivningar efter denna tid. En annan lärare säger att rektorerna brukar vara behjälpliga i diskussionen kring om en elev ska skrivas ut eller inte efter en viss tid.

Lärarna verkar över lag tycka att systemet med riktvärden är bra – även om vissa önskar sig en större samsyn kring hur de ska tolkas. I en grupp finns dock en lärare som ställer sig kritisk till systemet; progressionen ska styra, inte timmarna, menar hen. Hen tycker också att riktvärdena bidrar till att urholka lärares profession, då de tar ifrån den enskilde läraren mandatet att avgöra huruvida det finns progression eller inte.

I två grupper diskuterar lärarna att de tycker att riktvärdena är bra men för snävt tilltagna. I en lärargrupp som representerar studieväg 1, säger en lärare att ett och ett halvt år är mer rimligt för en kurs på just studieväg 1. Att det är samma riktvärden på dagen som på kvällen tycker dessa lärare också är märkligt; eleverna på dagen studerar betydligt fler timmar i veckan än eleverna på kvällen. Den andra gruppen lyfter det kontinuerliga intaget i sammanhanget; en lärare frågar sig om det verkligen är rimligt att en elev som har haft fyra olika lärare på samma kurs ska ha samma tid på sig som någon som har haft en och samma lärare hela tiden.

På IRIS-skolan säger en person att hen *tittar på* [riktvärdena] *och förhåller sig till dem*, men att det är så mycket annat som är viktigare. *Vi jobbar inte med elever som bara glider igenom sfi!*, säger den här personen.

³⁵ Se avsnitt 5.2 *Riktvärden* i bakgrund för att få begreppet *riktvärde* förklarat.

1.3.3 Brist på progression³⁶ och betyget F

I mina samtal i lärardiskussionsgrupperna frågar jag vad skillnaden mellan betyget F och brist på progression är – när anser lärarna att det är fråga om det ena eller det andra? Många tycks mena att det är en fråga om tid; om en elev skrivs ut efter att ha studerat väldigt länge blir det med betyget F – annars anges brist på progression. En lärare hänvisar till *riktvärdena*; om tiden är “slut” och eleven inte gör framsteg bör denne skrivas ut med F-betyg.

Många lärare pratar om att processen kan vara lång innan läraren till sist landar i beslutet om kursavslut; först måste man vända på alla stenar. Lärarna pratar om att eleven kan befinna sig på fel kurs eller studieväg. Det kan också handla om att sätta in fler – eller andra – resurser. En lärare säger att hen försöker hitta lösningar i den egna undervisningen – och sen bedöma eleven igen; *har då utvecklingen kommit igång blir det ju ingen utskrivning*. Lärarna på Intensiven säger att det ser ut som att de har 100% måluppfyllelse, men att det egentligen inte stämmer. Anledningen är att elever, som inte har klarat kursen efter intensivkursens fyra månader, flyttas till en annan (“vanlig”) grupp.

I några av lärargrupperna ställer jag frågan *Hur vet du att progressionen brister?*. En lärare i en grupp svarar på denna fråga att det är olika beroende på vem jag frågar, men att det för hen innebär att *man har uttömt alla resurser*. Två andra svar, som jag får på samma fråga, är att man vet att progressionen brister:

1. Om man ger en elev uppgifter på samma nivå med en viss kontinuitet, under ett par månaders tid, och eleven ändå alltid gör samma fel, och
2. Om man behöver gå tillbaka till grunderna, men det ändå inte hjälper.

En lärare pratar om *vilka* elever det är som får F-betyg. Hen menar att det är elever som har påbörjat och avslutat sfi flera gånger. Då, menar hen, är det någonting annat som är problemet: något i privatlivet eller jobb, nämner hen som exempel.

En lärare i en grupp tycker att principerna för F-betyg och brist på progression är otydliga. Hen jämför med en erfarenhet från en tidigare arbetsplats. Där, beskriver läraren, fanns två typer av avbrott som var aktuella under liknande omständigheter: *tiden är slut* respektive *eleven har nått en plåtå, som den inte kommer vidare ifrån*. Hen önskar sig större samsyn på skolan och att det här skulle kunna finnas liknande principer som på den förra arbetsplatsen.

³⁶ Se avsnitt 5.3 *Brist på progression* i bakgrund för att få begreppet *brist på progression* förklarad.

I en annan grupp vänder en lärare på steken; F-betyg sätts *för att* eleven inte ska kunna återanmäla sig på ett år. Samma person påstår att vissa (andra) lärare skriver ut elever på grund av bristande progression om de inte ser några framsteg efter de sex första veckorna – vilket läraren själv vänder sig emot; det är för kort tid för att kunna säga någonting om det, menar hen.

I en grupp kommer samtalet in på pandemin. Samtalet handlar om att utskrivning på grund av avstannad progression och F-betyg “mjuknade” under distansstudierna. En lärare säger att hen inte satte några F överhuvudtaget under tiden för distansstudier.

Lärare i två diskussionsgrupper är inne på att de gör få utskrivningar på grund av bristande progression – även om progressionen brister. En lärare säger att om en elev arbetar för mycket skriver hen ut på grund av arbete, och om en elev stressar för mycket skriver hen ut på grund av hälsoskäl – även om sådana orsaker ofta leder till att framsteg uteblir. Brist på progression kan också uppstå som en följd av dålig närvaro, säger en person i en annan diskussionsgrupp.

Några lärare, i diskussionsgrupper som representerar studieväg 2 och 3, menar att F-betyg kan sättas efter eller i samband med nationellt prov. En lärare menar att det är lättare för en elev att acceptera betyget F efter att ha fått ett resultat “svart på vitt”. En annan lärare säger att ett F på ett nationellt prov är ”papper på brist på progression”. Denna lärare säger att hen då brukar ge eleven en månad att komplettera det som denne inte klarade på provet. Om detta inte går, skriver läraren ut eleven med F-betyg.

Lärare i tre grupper saknar rutiner på skolan för hur och när F-betyg ska sättas. *Rikttiderna är olika viktiga för olika rektorer*, säger en lärare. F-betyg och riktvärden behöver stramas upp, tycker någon annan; hen efterlyser en lathund på vilka principer som gäller och diskussioner på APT.

Lärare i tre olika grupper menar att resultatet sällan blir ett F-betyg, om de har kontinuerliga samtal med eleverna. En lärare säger att samtal med en elev om att hen riskerar ett F-betyg, ofta resulterar i att eleven själv väljer att sluta – *och då blir det en annan kod*. En annan lärare säger att hen försöker vara så tydlig som möjligt med konsekvenser så snabbt som möjligt, och att det ibland resulterar i att elever uteblir från undervisningen. Ytterligare en annan lärare är inne på något liknande när hen säger att det gäller att försöka få eleverna att “pausa själva” – och sen komma tillbaka när förutsättningarna är annorlunda. Det som jag läser in i dessa berättelser är att F-betyg ses som ett misslyckande för såväl läraren som för eleven.

I ett par av lärargrupperna samtalar lärarna om att det inte alltid är av ondo att skriva ut elever som inte kan tillgodogöra sig undervisningen; *de lär ju sig alltid något, även om de avbryter*, säger en lärare. En annan lärare pratar om samhällsvinster; hens poäng är att samhället vinner som mest på att eleverna är på plats när de är som bäst på att ta till sig av undervisningen. En tredje säger att eleverna ju alltid kan komma tillbaka – även om de skulle bli satta i karantän i ett år.

1.4 Samarbete inom och utom organisationen

I detta avsnitt presenteras hur diskussionerna i lärargrupperna gick kring samarbete med andra yrkesgrupper inom skolan samt med personer runt eleverna i andra verksamheter. Detta presenteras under följande rubriker: *1.4.1. Samarbete med andra elevnära yrkesgrupper inom skolan, 1.4.2 Samarbete med speciallärare och specialpedagog, 1.4.3 Samarbete med studie- och yrkesvägledare, 1.4.4 Samarbete med kurator, 1.4.5 Samarbete med studiehandledare, 1.4.6 Samarbete med övriga yrkesgrupper, 1.4.7 Andra aktörer samt 1.4.8 Folkhögskolor.*

1.4.1 Samarbete med andra elevnära yrkesgrupper inom skolan

En diskussionsfråga som tas upp i alla lärargrupper är hur kontakten och det eventuella samarbetet med andra elevnära yrkesgrupper inom skolan ser ut: detta utifrån antagandet att ett gott samarbete inom skolan skulle kunna förebygga avbrott. Till elevnära yrkesgrupper som inte är lärare avses här till exempel kurator, specialpedagog, studiehandledare och studie- och yrkesvägledare, men inte till exempel vaktmästare och städpersonal; de arbetar inte direkt mot eleverna på samma sätt. Många av de elevnära grupperna ingår i det som på skolan kallas för pedagogisk stödorganisation, förkortat PS-organisationen, men alla faller inte under detta paraply³⁷.

Lärarnas bilder är olika kring hur samarbetet med annan elevnära personal ser ut. Några beskriver en ytlig kontakt, såsom att visa var de olika yrkesgrupperna rent fysiskt sitter vid rundvandring med eleverna. Andra menar att det finns en fungerande kontakt, vilket främst lyfts fram av Avanti och Basen. De allra flesta beskriver dock en mycket ringa kontakt eller rent av ingen kontakt alls, och önskar sig att det skulle fungera bättre. En lärare ser inte behovet av kontakt, så länge man själv kan göra anpassningar inom gruppen.

Många lärare menar att för mycket ansvar läggs på läraren. Typiska kommentarer är att andra personalkategorier behöver *ligga på mer* och att det är fel att lärare *måste dra i de*

³⁷ Se avsnitt 4.14 *Pedagogisk stödorganisation* i bakgrund för att få organisationen förklarad.

andra professionerna. Det är inte så lätt att veta vilka situationer som borde leda till att man tar kontakt, menar en lärare.

Vägen till att få hjälp av PS-organisationen beskrivs ofta som lång och trög. En lärare menar att detta förvisso leder till att beslut förankras – men också till att de kan vara inaktuella när de väl tas. Två ämnen som tas upp på temat är långa checklistor som ska fyllas i och omvägar till specialpedagog när det som egentligen behövs är en kurator. PS-organisationen beskrivs av en lärare som en ö – med egen chef, ett fysiskt avstånd till den pedagogiska verksamheten i byggnaden samt ett eget system som egentligen inte är integrerat i övrig verksamhet. En lärare uttrycker till och med vad hen upplever som ett motstånd till kontakt av andra elevnära personalkategorier än lärare.

Många lärare önskar sig ett stödsystem som går ut på att “skicka elever” till relevant personalkategori. *Och då måste det finnas någon som tar emot*, säger en lärare.

Flera lärare säger att det inte är så lätt för eleverna att ha kontakt med personal som de inte har ett ansikte på eller en relation till. En lärare tar studieverkstaden som exempel; det är svårt för eleverna att ta steget att gå dit och få hjälp av någon som de inte känner. Ett önskemål som återkommer är att andra elevnära personalgrupper än lärare borde göra fler klassrumsbesök och genom detta skapa en relation till eleverna. Ett annat problem som lyfts i den direkta kontakten mellan elev och annan professionell person än lärare är bristen på tolkar. Några lärare menar att detta är vad som krävs för att kontakten ska kunna ge någonting överhuvudtaget.

Några lärare menar att de som studerar på kvällen i dagsläget inte kan få hjälp från stödorganisationen överhuvudtaget, vilket upplevs som orättvist.

En lärargrupp diskuterar elevvårdskonferensliknande möten som en lösning på att få kontakten mellan den pedagogiska organisationen och PS-organisationen att fungera bättre. En lärare menar att detta skulle kunna göras i arbetslagen: att kurator, specialpedagog med flera skulle kunna vara med på möten under det att elevärenden behandlas. På IRIS-skolan säger man att man redan har elevgenomgångar en gång i månaden, men att man skulle kunna bli bättre på att bjuda in andra personalkategorier.

1.4.2 Samarbete med speciallärare och specialpedagog

När det kommer till samtal om samarbete är kontakt med specialpedagog och speciallärare det som diskuteras absolut mest i de lärargrupper som jag pratar med. Många lärare tar

just denna yrkesgrupp som exempel på hur trög organisationen är – och många känner sig frustrerade då de upplever att de inte får den hjälp som de efterfrågar och behöver.

Många lärare beskriver hur de drar sig för att kontakta specialpedagog. Istället för att få hjälp, upplever de att de möts av idel krav. Lärarna beskriver hur de förväntas göra kartläggningar utan tolk, läsa på, göra tester med eleverna, utarbeta specialläromedel, jobba med och tolka avkodningsmaterial med mera. Detta upplevs dels ge merarbete istället för avlastning, dels uppdra åt lärare att göra sådant som de upplever att de inte riktigt har kompetens för. (Svårigheten med att tolka avkodningstester nämns av flera lärare särskilt i sammanhanget.) Sammantaget skapar detta såväl osäkerhet som frustration hos lärarna. Många säger att de vill ta kontakt när de hos elever ser en bristande progression som inte beror på frånvaro, men att det tar emot för mycket.

I intensivlärargruppen problematiseras att vägen till att få hjälp av specialpedagog är densamma oavsett förutsättningar. Lärarna menar att elever hos dem ofta redan har dokumenterade diagnoser, och att det hade varit önskvärt att kunna gå in med stöd för dem från dag *ett*. Detta, menar intensivlärarna, är dock inte möjligt såsom systemet ser ut och fungerar idag.

Två positiva erfarenheter lyfts kring kontakten med specialpedagog. En lärare har fått hjälp med att ge stöd till en elev vid nationella prov och en lärare har fått hjälp med uttals-
träning.

I flera grupper uttrycks åsikten att det skolan behöver är speciallärare – inte specialpedagoger. *Vi behöver människor som träffar eleverna*, säger en lärare. En annan säger att det som behövs ibland är en extra resurs i klassrummet som kan göra "punktinsatser". Någon menar att specialpedagoger förvisso bryter mot sitt uppdrag om de jobbar direkt mot eleverna – men att det kanske är just detta som krävs. Detta – och att de sitter placerade nära den pedagogiska verksamheten.

Studieverkstaden lyfts av flera grupper som någonting positivt – även om många lärare skulle vilja ändra på vissa saker. En lärare tycker att det borde vara obligatoriskt för eleverna att testa studieverkstaden – så att det inte blir att läraren bara visar den. Flera lärare vill se utökade öppettider – längre in på kvällarna. En lärare som jobbar på Kungsgatan saknar en studieverkstad där.

Allmänt, om specialpedagogiska behov, lyfts i två lärargrupper att det är svårt att få syn på sådana på sfi – mycket på grund av att det i många utomeuropeiska länder är "tabu att be om hjälp", som en lärare säger.

1.4.3 Samarbete med studie- och yrkesvägledare

När det gäller kontakten med studie- och yrkesvägledare återkommer många av de mer allmänna resonemangen om PS-organisationen som helhet (även om studie- och yrkesvägledarna, formellt sett, inte ingår i denna³⁸). Lärarna önskar sig bland annat besök i sina klassrum på studie- och yrkesvägledarnas initiativ och att dessa skulle kalla eleverna till samtal då de är nya. Resonemanget om tolk återkommer också; flera ifrågasätter vad en kartläggning gjord av studie- och yrkesvägledare egentligen är värd när eleverna inte förstår samtalet. Också resonemanget om tillgången för kvällseleverna känns igen: Varför är de inte där då? frågar en lärare. De bör ta emot elever *alla* tider, menar vederbörande.

En lärare lyfter det kontinuerliga intaget som ett problem när studie- och yrkesvägledare presenterar sig i klasserna; det är svårt att som lärare hålla koll på vilka elever som har fått information, och vilka som inte har det. Denna lärare önskar sig en videopresentation på studie- och yrkesvägledarnas hemsida, som läraren kan hänvisa till med jämna mellanrum och vid behov. En annan lärare i en annan grupp tycker att den information som går ut till eleverna från studie- och yrkesvägledarna inte riktar sig till studieväg 1 i tillräckligt hög utsträckning. En lärare, i ytterligare en annan grupp, upplever att elever som kommer från språkinstruktionen förbises, och hade önskat sig information från studie- och yrkesvägledare om hur hen ska göra då hen ser denna bakgrund hos en elev i den individuella studieplanen.

Många lärare upplever dock kontakten med studie- och yrkesvägledare som någonting positivt. En lärare säger att hen bjuder in studie- och yrkesvägledare till klassrummet regelbundet. En annan lärare beskriver att hen brukar kontakta studie- och yrkesvägledare för att gå igenom eleverna i klassen tillsammans med denne och på så sätt upptäcka eventuella behov av vägledande samtal. Många upplever det också som positivt att man kan "skicka" eleverna på samtal, och veta att de blir mottagna. Några lärare nämner att de har detta som en rutin när de upptäcker att elever inte vet vad de ska göra efter sfi.

Någon tycker att kontakt med studie- och yrkesvägledare inte alltid är aktuellt; om en elev vill ha språket till sitt vardagsliv snarare än till studier eller arbete behövs inget studie- och yrkesvägledande samtal, menar denna lärare.

1.4.4 Samarbete med kurator

Kontakten med kurator upplever lärarna i de olika diskussionsgrupperna på lite olika sätt. I några grupper återkommer de allmänna resonemangen om PS-organisationen: Fråge-

³⁸ Se avsnitt 4.14 *Pedagogisk stödorganisation* i bakgrund för att få organisationen förklarad.

ställningen som läraren behövde hjälp med bolla tillbaka till denne, till exempel i form av en lista med myndigheter som läraren kan ha som hjälp i samtal med eleven. Läraren förväntas vara den som behöver stöd av kurator – inte eleven. *Vi behöver inte stöd – vi behöver någon som tar tag i problemet och inte släpper förrän problemet är löst*, som en lärare uttrycker det.

Andra lärare upplever att samarbetet med kurator fungerar bra; eleverna får samtalsstöd, och kuratorerna ger återkoppling till lärarna om att ärendet har behandlats, även om de, som en lärare påpekar, av sekretessskäl inte kan återge några detaljer. I en grupp lyfts också de föreläsningar som kurator ibland kan ha i klasser – om till exempel sömnproblem, psykiska besvär eller ADHD – som någonting positivt.

Det finns också exempel på lärare som menar att kuratorskontakt inte behövs för deras elever, deras studieväg, deras studieform etcetera. Argument som framförs är till exempel att eleverna kan engelska, och att de därför kan söka hjälp själva om de skulle behöva det. *Det räcker att man informerar om att de finns på skolan*, säger en lärare.

Avanti och Basen lyfter kuratorskontakten som helt avgörande för om en elev ska välja att fortsätta sina studier eller inte, och lärarna där upplever det som ett problem att kuratorstiden har skurits ner. På Avanti, men inte på Basen, har eleverna skrivit på ett samtyckesavtal om att läraren får samarbeta direkt med kuratorn, vilket – menar man – främjar fortsatta studier. Kurator kan till exempel vara en länk till handläggare inom andra organisationer och myndigheter.

Förstelärarna föreslår att kuratorn skulle kunna ha en mer aktiv roll i arbetet kring att förebygga avbrott. Dels menar de att en elev kanske borde ha ett samtal med kurator – och inte med rektor – när denne kommer tillbaka efter ett F-betyg. Dels tänker de sig att en elev som har gjort många avbrott borde ha ett samtal med kurator direkt när hen återkommer till studier.

1.4.5 Samarbete med studiehandledare

Endast två lärargrupper, båda representanter för studieväg 1, kommer i sina diskussioner in på studiehandledning på modersmål. Den ena gruppen diskuterar att kontinuerlig handledning på modersmål förmodligen är den viktigaste nyckeln till att behålla eleverna. Samtidigt, menar de, kan man inte tvinga elever som inte vill att gå på studiehandledning att göra det. Den andra gruppen pratar om att studiehandledning saknas på kvällen – så när som på en studiehandledare – och att kurs A därför tar betydligt längre tid på kvällen än på dagen.

1.4.6 Samarbete med övriga yrkesgrupper

En lärargrupp pratar om samarbetet med rektor. En lärare säger att det är en stor fördel med rektorer som har undervisat länge innan de blev rektorer, eftersom rektorer med väldigt kort lärarerfarenhet kan ha svårt att leda sin personal. Läraren föreslår att rektor skulle kunna undervisa en kväll i veckan för att inte “tappa fotfästet” och komma bort från undervisningen alltför mycket. Även personalen på expeditionen borde undervisa en gång i veckan, tillägger hen.

I en av lärargrupperna kommer samtalet in på vikarier. En lärare menar att det är problematiskt när vikarier inte har någon förförståelse kring vad det innebär att arbeta på studieväg 1. Hen säger att vikariers bemötande bygger upp ett motstånd hos eleverna att komma till skolan. Läraren föreslår att det skulle kunna finnas en speciell vikariepool för vikarier som kan arbeta på studieväg 1. Överhuvudtaget behövs en samordnare i arbetet kring vikarier, menar läraren.

Tre lärargrupper samtalar om att de skulle vilja se att det fanns vad en lärare kallar för en “uppringare”: en person som har tilldelats ansvar att kontakta elever som inte dyker upp. En lärare har erfarenhet av detta från en tidigare arbetsplats, och menar att det bidrar till att eleverna känner sig sedda, när de inte kommer till skolan. En annan lärare, i en annan grupp, drar sig till minnes att en uppringare tillsattes på skolan i början av pandemin. Hen undrar vad som hände med den här personen.

En lärare slår ett slag för bibliotekspersonalen. Biblioteket främjar fortsatta studier, menar hen – men hen hinner inte utveckla vad hen menar innan hen blir avbruten.

1.4.7 Andra aktörer

Frågorna om avbrott kan bli lite spel för galleriet – mycket ligger hos andra aktörer. Uttalandet är gjort av en lärare på studieväg 2, men hade kunnat göras av nästan vilken lärare som helst som jag har pratat med. I de flesta lärargrupperna kommer ämnet upp: “Handläggarna” (på till exempel Arbetsförmedlingen) bestämmer att eleverna ska göra någonting annat från en dag till en annan, och varken eleven eller sfi-läraren har någon makt över situationen, menar många. Någon säger att låg status på sfi är det som gör att handläggarna tar sig rätten och friheten att fatta sådana beslut.

Flera tar praktik som exempel. En lärare förfasar sig och undrar hur ett beslut om praktik kan tas över huvudet på en pedagogiskt kunnig person. Hen beskriver hur hen kan göra kartläggningar och utredningar på en elev som sedan bara “rycks bort”. *Det är det mest frustrerande med mitt jobb*, menar läraren, men – tillägger hen – vem ska man bli arg på?

Hen säger att praktik under sfi-studier nästan aldrig är positivt – om eleven inte själv genuint önskar det. Hen upplever också att det saknas reella möjligheter att kombinera praktik med sfi: en lösning som inte innebär att eleven måste studera på kvällen.

Lärarna på Avanti och Basen tar upp de speciella förutsättningar som deras elever har. En lärare säger att eleverna *har läkarintyg på att de behöver mycket hjälp – men sedan blir de ändå tvångsplacerade på Jobb Malmö*. Varför får de inte hjälp istället? frågar sig läraren. En lärare på Flex berättar om en elev som blev tvungen att sluta på sfi på grund av regler på a-kassan; om eleven skulle ha fortsatt så skulle denne ha förlorat sin ersättning. Läraren säger att detta kanske inte är så vanligt, men hen har i alla fall varit med om det vid två tillfällen. En lärare på Intensiven tar upp den samhällsorientering som vissa elever måste gå på; detta är begränsande i den undervisning som eleven kan få – även om det bara varar under en viss tid, säger läraren.

Lärare i flera grupper talar om hur andra aktörer bokar in tider med elever som krockar med deras undervisningstider: *Hur svårt kan det vara att bestämma tider som inte krockar?* frågar sig en lärare. En lärare i en annan grupp menar att anledningen till att handläggare inte tar hänsyn till att eleverna får mötestider på sin undervisningstid är synen på vad sfi är; sfi ses snarare som en sysselsättning än som en utbildning, menar hen.

Tre lärargrupper tar upp elevernas ekonomi i samtalen om andra aktörer; många tycks mena att eleverna är rädda för att förlora sin ersättning. *Pengarna styr för eleverna*, säger en lärare, och menar att det är därför som eleverna gör som handläggarna säger. Flera scenarier målas upp i de olika lärargrupperna; scenarier som alla leder till att eleverna måste avsluta sin sfi. Eleverna kan få indragen ersättning om de tackar nej till jobb. Elever som får försörjningsstöd kan få indragen ersättning om de tackar nej till praktik. Ibland förstår handläggarna inte att studier på Basen ska räknas som heltid – och då ryker pengarna.

Diskussionsgruppen på IRIS-skolan pratar om att samhället *leker med folks liv och fördärvar deras framtid*, som en person uttrycker det. De beskriver en oändlig spiral av studier som avbryts av praktik eller jobb för att sedan återgå i studier; en spiral som de menar drivs av föreställningen om att “alla ska bidra”. Men, säger någon, *alla vill ha sin egen lön och inte vara ägda av ‘soc’ som säger att man ska göra det, det och det*. Dessutom, säger en lärare i en annan diskussionsgrupp, är det ibland ett val för samhället om eleverna ska kosta nu eller senare; det kostar också pengar när vården måste fortbilda sina anställda i språk. *Pengar som pengar*, som denna person uttrycker det.

Tre lärargrupper diskuterar vad de upplever som orimliga krav på elever utifrån krav som ställs *på sfi*. En lärare i en grupp frågar sig till exempel varifrån föreställningen om att alla

elever måste klara kurs D kommer. I en annan grupp diskuteras stressen av att klara av vissa sfi-kurser innan eleverna kan påbörja andra utbildningar – till exempel olika typer av arbetsmarknadsutbildningar. *Det måste finnas fler vägar för våra studieväg 1-elever*, säger en lärare. Stress, mer allmänt, nämns även i en annan grupp – men här mer som ett konstaterande om att eleverna blir stressade av att ha en viss tid på sig att klara sfi från Arbetsförmedlingen.

I flera grupper diskuteras hur det är för elever som *slipper* krav från andra aktörer – utom från möjligtvis arbetsgivare. Flera beskriver friheten som eleverna då ges att sluta på sfi när de vill, ta ett betyg eller låta bli – vilket faktiskt, menar någon, då också leder till att fler slutar. En lärare säger till exempel att kvällseleverna ofta är väldigt trötta efter hela arbetsdagar, och att hen därför har förståelse för att elever väljer att sluta. En annan lärare resonerar kring vad självförsörjande elever, som har klarat sig bra i Sverige länge utan att kunna svenska, ska med svenskan *till*. Då har man lärt sig att leva begränsat, menar hen.

Även för elever som inte är självförsörjande kan sfi vara oönskat, menar lärare i några grupper. En lärare säger att sfi kan *kännas som ett allmänt vuxendagis som soc tvingar en att gå på för att de inte kommer på något annat*. En lärare i en annan grupp menar att även om det är en rättighet att läsa på sfi kan det upplevas som ett tvång för individen. Då borde man kunna hitta andra lösningar för den personen, menar hen.

Många lärare menar att andra verksamheter behöver prioritera sfi högre i samtalet med elever/klienter/brukare; de behöver förmedla till den berörda individen att det är okej att missa någonting annat för att kunna närvara på sfi. På IRIS-skolan säger man också att handläggarna måste bli bättre på att lyfta IRIS-skolan som ett alternativ när sfi-studier kommer på tal. Sfi måste helt enkelt bli viktigare hos andra aktörer, menar många lärare.

De flesta lärargrupperna landar i sina diskussioner till slut i ett resonemang om att mer samarbete på organisationsnivå måste till. Vissa landar i att ett formellt samarbete av något slag vore det bästa, medan andra grupper landar i det mer relationella – önskemål om fler mellanmänniska möten. Mer formella lösningar som nämns är att skapa gemensamma mål, gemensamma prioriteringar och att öka flexibiliteten i vart och ett av systemen. Till de mer relationella förslagen hör gemensamma fortbildningsdagar och kontakt mellan personer “på golvet” i olika verksamheter. Någonstans mittemellan ligger förslaget om kontakt mellan personer som ansvarar för samverkan i olika verksamheter. En lärare delar med sig av en erfarenhet från arbete i grundskolan: så kallade tjänstemannaberedningsärenden. Läraren beskriver att det var skolan som drog i trådarna, och att 8–10 personer samlades kring ett ärende och en familj. Enligt läraren var detta inte särskilt effektivt, och hen är därför “försiktigt negativ” till förslagen kring samverkan.

Ett förslag på en lösning, som lärarna i de olika grupperna ofta landar i efter att ha diskuterat (brist på) samverkan mellan olika aktörer en stund, är så kallade trepartssamtal. Många lärare som har erfarenhet av dem anser att de är effektiva och fungerar väl. Några problematiserar dock, och menar att det skulle vara omöjligt att som lärare ha kontakt med alla handläggare. Någon vill ha besked från skolans ledning: Ska vi ha kontakt med handläggare eller inte? En lärare lyfter fram de introduktionshandläggare som fanns förr som något positivt; det fanns någon att vända sig till, och eleven kände att den befann sig i ett sammanhang, menar läraren.

1.4.8 Folkhögskolor

Lärare i några grupper kommer i sina diskussioner in på folkhögskolor. Gemensamt för de här diskussionerna är uppfattningen om att Komvux tappar elever till dessa. *Hur gör de?* undrar en lärare i en av grupperna. *Har de datorer till eleverna? Kan inte rektorerna kolla hur de gör?* frågar hen. I tre andra grupper har lärarna mer bestämda uppfattningar; eleverna går till folkhögskolorna för att klara sina kurser snabbare eller för att undvika ett F-betyg. Elever pratar med varandra, säger en lärare i en diskussionsgrupp. I en annan frågar sig en lärare vad som händer när dessa elever ska ut på arbetsmarknaden; då har de inte språket med sig, menar hen.

1.5 Avbrott utanför skolans kontroll

Här nedan följer ett kort avsnitt om avbrottssituationer som lärarna menar att de själva eller organisationen egentligen inte kan göra någonting åt. Detta sker under rubriken *1.5.1 Elevernas hemsituation och privatliv.*

1.5.1 Elevernas hemsituation och privatliv

Många lärare menar att det finns studieavbrott som skolan eller lärarna inte kan påverka. I sammanhanget nämns jobb, föräldraledighet, a-kassa, olika slags familjesituationer, arbetsmarknadsåtgärder och resor. En del elever får helt enkelt inte ihop tiden, säger en lärare.

I tre lärargrupper – alla på studieväg 1 och 2 – diskuteras att kvinnor ofta tar ett större ansvar för hemmet, vilket i förlängningen kan leda till avbrott. Dessa kvinnor kan, säger lärarna, missa mycket av studierna på grund av att de till exempel behöver hämta och lämna barn på förskolan och att de ofta behöver vara hemma med sjuka barn; detta påverkar progressionen. En lärare tycker att detta är en jämställdhetsfråga som man som

lärare behöver jobba med i klassrummet, medan andra lärare menar att frågan ligger helt utanför lärarens kontroll.

Elevernas fysiska och psykiska hälsa kommer upp i några av lärargrupperna. Flera säger att det är vanligt att elever slutar för att de är stressade. Stressen kan bero på studierna i sig, men också – säger en lärare – på privata saker, på världspolitiska händelser eller på splittrade familjer. En person i en annan grupp upplever att denna stress har ökat under pandemitiden. Det tar lång tid att “rodda i” fall med psykisk ohälsa, menar en lärare i en grupp; det är många trådar som läraren måste dra i med till exempel kurator och specialpedagog innan läraren kan hitta en väg för eleven. Då kan det ändå hända att eleven slutar på sfi, men då har man som lärare i alla fall gett eleven en annan väg att ta sig vidare från, menar hen. Vad gäller den fysiska ohälsan är det främst Avanti och Basen som tar upp denna till diskussion. Flera lärare här konstaterar helt enkelt att måendet har stor betydelse för studieframgång.

I en grupp lyfter en lärare frågan om elevernas integritet; man ska ha respekt för elevernas privatliv och inte fråga för mycket, säger hen.

1.6 Sammanfattning

En gemensam önskan som återkommer i lärarintervjuerna är den om tydlighet och struktur. Lärarna säger att de inte vet hur skolan arbetar med avbrott, och de vet inte heller vilken roll de själva bör ha och ta i sammanhanget. Även information om eleverna, i de individuella studieplanerna, anses bristfälliga – och i och med det är det svårt att möta eleverna där de befinner sig.

För elevernas räkning talar lärarna också om otydlighet: sfi-anmälan och kallelsen till sfi kan vara svåra att förstå, och därmed kan en del elever falla ifrån på vägen. Introduktionen på sfi är inte systematiserad, och lärarna förväntas sköta denna kontinuerligt samtidigt som de har annan undervisning. Lärarna pratar om att det är svårt att få eleverna att känna sig välkomna i detta. Här nämns också sfi:s organisation som helhet; bland annat det kontinuerliga intaget och otydligheten i vad som kommer på nationella provet nämns som svårigheter i att förklara för elever vad studier på sfi egentligen handlar om.

Ett tema som tas upp är hur elever indelas och grupperas. Lärarna önskar sig större differentiering på gruppnivå, att det skulle vara lättare att byta studieväg på en elev som har hamnat fel, och – i vissa fall – att det borde vara smidigare att hjälpa en elev att påbörja studier på till exempel Basen. Särskilda grupper för olika åldersgrupper och behov som tidigare har funnits saknas av många, och en del menar också att skolan är dålig på att fånga upp önskemål och behov hos eleverna och organisera verksamheten utifrån detta.

Även elevernas individuella behov nämns, och här är ett förslag möten som liknar grundskolans elevvårdskonferenser.

Lärarna menar att de jobbar avbrottsförebyggande på flera sätt. De tar kontakt med elever som uteblir från undervisningen via mejl eller telefon, vilket kan få elever att återuppta sina studier. Också det arbete som de gör i klassrummet spelar roll, säger lärarna. De pratar om särskilda undervisningsmetoder, kartläggningar, överlämningar, särskilda hjälpmedel, trivsel och att jobba med elevernas motivation³⁹. Dock, säger en del, även uppmuntran till avbrott kan vara rätt i vissa fall; ibland är det bättre om eleverna gör något annat ett tag.

När det gäller hur lärare handskas med skolans rutiner kan detta kort sammanfattas med att lärare förhåller sig olika till dem, och också gör olika. De lägger olika betydelser i avbrottskoderna, och sätter den ena eller den andra avbrottskoden av helt skilda skäl, vilket gör mycket av den statistik som förs intetsägande; det är svårt att säga vad statistiken betyder. Också när det gäller riktvärden och brist på progression tänker lärarna olika; om man vill ha en samsyn i hur man arbetar med avbrott behöver detta arbete stramas upp och förtydligas.

En stor del av tiden under lärarintervjuerna ägnas åt samtal om samarbete med andra yrkesgrupper inom Komvux Malmö sfi. Lärarna beskriver det de upplever som ett stort informations-, organisations- och samordningsansvar på lärare; lärare förväntas ”dra” i andra yrkesgrupper på skolan, och alltid veta vilken profession hen bör vända sig till vid ett visst problem. Lärarna beskriver också frustrerande långa beslutsvägar där tidpunkten från att de upptäcker ett problem för en elev till tidpunkten då eleven får hjälp upplevs som oändligt lång. Många önskar sig också i större omfattning professionell hjälp till eleverna snabbt, och fysiska platser dit de kan ”skicka” eleverna vid behov.

Samarbete tas också upp till diskussion när det gäller aktörer utanför skolan. Lärarna upplever att eleverna kan behöva sluta från en dag till en annan, för att någon annan aktör har hittat på en aktivitet som de tycker passar bättre än sfi. Diskussionerna landar i att det behövs fler och tydligare samarbetsvägar utåt – antingen i form av formell organisation över organisationsgränser eller i form av personliga kontakter mellan personal ”på golvet” i de olika verksamheterna.

³⁹ Värt att nämna här att eleverna själva uppger att skolan och lärarna spelar väldigt liten roll i att motivera dem att fortsätta sina studier; de har egna motiv till detta. Se avsnitt 3.2 *Varför avbryter eleverna inte sina studier?* i del 1.

Elevernas privatliv diskuteras i ganska liten omfattning, men det som nämns är att eleverna helt enkelt ofta inte hinner studera, för att de har mycket annat som tar upp tid och energi i deras liv⁴⁰.

2. Intervjuer med andra elevnära grupper än lärare

I detta kapitel presenteras gruppintervjuer med andra elevnära grupper än lärare. Dessa intervjuer genomfördes under november månad 2021 i följande konstellationer:

- Kuratorer (en grupp)
- Specialpedagoger (en grupp)
- Studiehandedare (en grupp)
- Studie- och yrkesvägledare⁴¹ (två grupper)

Intervjuerna presenteras tematiskt, i följande kapitel: *2.1 Varför avbryter elever sina studier?*, *2.2 Kan man organisera bort studieavbrotten?*, *2.3 Hur kan sfi-anmälan bli bättre?*, *2.4 Vad gör den egna yrkesgruppen för att förebygga avbrott?*, *2.5 Samarbete yrkesgrupper emellan*, *2.6 Vad bör lärare göra?*, *2.7 Vad bör rektorer göra?*, *2.8 Samverkan med andra aktörer* och *2.9 Sammanfattning*.

2.1 Varför avbryter elever sina studier?

I intervjugrupperna frågar jag inledningsvis de olika yrkeskategorierna vad de tror att de många avbrotten på skolan beror på. Den ena SYV-gruppen tror att avbrott beror på att systemet inte är tillräckligt flexibelt; det kan helt enkelt inte tillgodose elevernas behov och önskemål. Som exempel nämns elever som behöver åka utomlands under en tid; dessa skrivs ut – men istället borde man kunna ordna med alternativa studieformer för dessa elever, menar de i gruppen.

Kuratorerna säger att en del avbrott orsakas av långa väntetider när byten ska ske mellan studieformer – till exempel när en elev väntar på en plats på Basen eller Avanti; elever tröttnar helt enkelt på att vänta.

Studiehandedarna menar att en del elever avbryter sina studier för att de tider de har fått inte passar – och att de ofta får nej när de till exempel vill byta från eftermiddag till

⁴⁰ Här kan en jämförelse göras med elevintervjuerna där privata skäl för avbrott lyfts fram i långt högre utsträckning än av lärarna. Se kapitel 2. *Elevintervjuer* i del 1.

⁴¹ Nedan benämnda SYV.

förmiddag. När de har särskilda skäl kan de få lov att byta, men – som studiehandledarna påpekar – det är inte alltid som eleverna vill ange sina särskilda, ofta högst privata, skäl.

Det händer, menar kuratorerna, att elever skrivs ut för att de mår dåligt – trots att de egentligen vill vara kvar. Också studiehandledarna säger att många elever slutar på grund av hälsoskäl – men de är mer inne på att detta sker på elevens initiativ och/eller underlåtenhet att informera om sin frånvaro. Eleverna vet inte heller alltid vilka konsekvenserna blir om de uteblir från skolan, säger de.

I studiehandledargruppen diskuteras att anledningarna till avbrott inte alltid är enkla eller entydiga. En av studiehandledarna ger exempel på ett scenario: En elev upplever sfi-studierna som för svåra och därför ber hen sin socialsekreterare om att få sluta. Då eleven får ett nej går eleven kvar i skolan av ekonomiska skäl, men utan att vara motiverad till studier. Konsekvensen blir brist på progression, vilket till slut leder till utskrivning.

2.2 Kan man organisera bort studieavbrotten?

I alla diskussionsgrupper ställer jag frågan om det går att organisera bort studieavbrott. I vissa grupper har diskussionen lite svårt att komma igång – en specialpedagog säger till exempel att det är svårt att arbeta organisatoriskt med studieavbrott, eftersom varje avbrottsorsak är unik – men efter ett tag lossnar diskussionerna.

En sak som lyfts, som skulle vara möjlig att åtgärda, är dagens brist på möjligheter att dokumentera; det saknas ett digitalt system där olika yrkesgrupper kan beskriva en elevs utveckling och behov. Detta påpekar både en SYV och en av specialpedagogerna.

De flesta diskussionsgrupperna kommer in på det kontinuerliga intaget. I den ena SYV-gruppen tycker flera att deras eget arbete är svårt att organisera på ett strukturerat sätt på grund av det kontinuerliga intaget. Specialpedagogerna är dock mer inne på lärarnas arbete; någon i gruppen menar att lärarnas relationsskapande arbete försvåras och att det också är svårt för lärarna att följa elevernas kunskapsutveckling med kontinuerligt intag. En person i den andra SYV-gruppen påpekar att kontinuerligt intag inte nödvändigtvis måste betyda *alltid*; skolan skulle istället kunna välja att tolka det som exempelvis intag var fjortonde dag.

Ett annat förslag som lyfts för att på organisatorisk nivå förebygga tidiga studieavbrott är att införa en introduktionsgrupp. Särskilt en av SYV-grupperna pratar om detta. SYV:arna i gruppen ser framför sig en introduktionsgrupp som är bemannad av lärare och studiehandledare och att tiden i gruppen skulle syfta till kartläggning och placering, att ge information om hur sfi fungerar, att uttrycka vad som förväntas av eleven på sfi och att

informera om vilken hjälp som finns att få från olika professioner. Som det är idag brister skolan i att ta emot nya elever, anser de i diskussionsgruppen.

Specialpedagogerna kommer i sin diskussion in på tillgänglighet. Flera av dem menar att tillgången till den fysiska miljön görs onödigt krånglig – till exempel genom att begära läkarintyg från eleverna för att de ska få åka hiss.

I en av SYV-grupperna önskar sig en person personalförstärkning; det vore bra med en praktik-coach på skolan, som kunde hjälpa studietrötta elever att hitta praktikplatser.

2.3 Hur kan sfi-anmälan bli bättre?

En av SYV-grupperna diskuterar hur de tycker att sfi-anmälan och ansökningsprocessen skulle kunna bli bättre. En person säger att eleverna borde få information om sfi redan när de anmäler sig till studier samt att de då också skulle få en chans att formulera mål och syfte med sina studier i större omfattning än idag. Denna person vill också se ett tydligare syfte med sfi-anmälan, och att ett sådant syfte finns formulerat.

SYV:arna diskuterar vidare att det lätt blir problem när de blivande eleverna gör digitala anmälningar. Eleverna kan till exempel ange någon annans mejladress om de inte har en egen – och detta kan i sin tur leda till att många inte får den digitala kallelsen till kursstart. Gruppdeltagarna är överens om att de blivande eleverna borde få välja om de vill ha sin kallelse via mejl, sms eller brev.

Några SYV:are i gruppen tycker att blivande elever borde få tacka ja eller nej till sin plats när de blivit antagna, och att de som inte svarar alls skulle kunna bli kontaktade av en person som frågar de blivande eleverna om hur de vill göra.

En av SYV:arna i gruppen drar sig till minnes att det tidigare har funnits en enkät för de elever som återanmäler sig till sfi på sfi-anmälan. Denna syftade till att kartlägga varför eleverna lämnat sfi och varför de vill komma tillbaka. Personen menar att enkäten gav bra statistik, och att det därför vore en idé att återinföra denna.

2.4 Vad gör den egna yrkesgruppen för att förebygga avbrott?

Specialpedagogerna säger att deras roll i att förebygga avbrott är att hjälpa lärarna att göra extra anpassningar, och studiehandledarna menar att deras roll är att informera elever om hur de kan hamna i en avbrottssituation och hur de kan göra för att undvika det.

I en av SYV-grupperna utvecklas diskussionen lite mer; i gruppen pratar de om planer de har framöver för att bättre kunna möta upp elever och på så sätt förebygga avbrott. Det de nämner är att de vill starta upp ett stående informationstillfälle två gånger i månaden, på både förmiddag och eftermiddag, uppdelat på studieväg – dit lärarna ska kunna skicka nya elever. En annan plan är att se över hur de bättre ska kunna hjälpa elever som går över från kurs C till kurs D att uppdatera sina studieplaner.

I den andra SYV-gruppen diskuteras möjligheten att vara ett slags nav eller ingång till andra professioner; om man som elev kommer till dem ska man kunna hänvisas vidare till specialpedagog eller kurator, när det snarare är denna kompetens som behövs. Dock, säger de, måste det också fungera på andra hållet, de andra professionerna måste också kunna skicka vidare ett ärende till SYV. Specialpedagogerna pratar också om möjligheten att vara ett nav – men här landar gruppen i att de inte vill vara ett sådant; de menar att läraren bör vara den som avgör vilken profession det är som behöver kopplas in.

Ett annat ämne som berörs, i fråga om att själv förebygga avbrott, är att kuratorerna säger att de presenterar sig i elevgrupperna: något som de önskar göra ännu mer. De andra yrkeskategorierna tar dock inte upp detta som någonting förebyggande.

I stort sett alla yrkesgrupperna tar upp vikten av det personliga mötet med eleven i arbetet kring att förebygga avbrott. Både SYV och studiehandledarna säger att de har en motiverande funktion för elever, och båda yrkesgrupperna önskar att denna funktion skulle tas till vara på ett bättre sätt – och detta långt innan frågan om utskrivning blir aktuell. Kuratorerna betonar också att de gärna vill att deras möjlighet till individuella möten med elever ska finnas kvar, då detta ger dem möjlighet att hänvisa elever vidare till rätt instans. Den enda yrkesgruppen som önskar *mindre* elevkontakt är specialpedagogerna; de menar att deras tid borde läggas på att hjälpa *alla* elever – till exempel genom att hjälpa lärare att organisera sin undervisning.

Studiehandledarna diskuterar länge hur deras personliga möten med elever skulle kunna spela en större roll än den gör idag. De säger till exempel att de skulle kunna bidra till kartläggningsarbete och på så sätt exempelvis få information om läs- och skrivsvårigheter. De skulle också kunna hjälpa elever att sätta upp begripliga mål för sina studier. Det senare skulle också specialläraren kunna hjälpa till med, vilket diskuteras i specialpedagogernas grupp. Studiehandledarna, för att återgå till dem, menar även att möjligheten att uttrycka sig på sitt modersmål har stor betydelse för möjligheten att ha förtroliga samtal. Detta leder, i sin tur, ofta till att studiehandledaren har möjlighet att informera om Basen eller Avanti, när det behovet finns.

2.5 Samarbete yrkesgrupper emellan

Specialpedagogerna, kuratorerna och en av SYV-grupperna tar upp att de tycker att samarbetet mellan olika yrkeskategorier på skolan borde vara mer strukturerat och systematiserat.

Kuratorerna menar att det finns ett systemfel i att de inte ligger under samma paraply som SYV i organisationen⁴². Detta, menar kuratorerna, försvårar arbetet både runt enskilda elever och i utarbetandet av gemensamma rutiner. I brist på en sådan organisation önskar de sig istället ett tydligare beskrivet samarbete med SYV, då detta behövs – för elevernas skull.

Specialpedagogerna önskar sig ett forum för att samverka med förstelärarna. De önskar också utveckla sitt samarbete med SYV, men tycker dels att det fysiska avståndet i byggnaden är ett hinder, dels att det ibland faktiskt kan vara svårt att veta vilka frågor det är värt att samverka *kring*.

Både kuratorerna och den ena SYV-gruppen önskar sig ett bättre och mer strukturerat samarbete med lärare och rektorer i arbetet runt elever. Relationerna behöver förbättras och arbetet behöver formaliseras, menar de. SYV:arna är dock positiva till att varje lärararbetslag har fått en SYV:are knuten till sig. De menar att detta kan vara en god början till ett förbättrat samarbete.

Alla yrkesgrupperna – utom studiehandledarna – diskuterar att de hade önskat sig någon typ av tvärprofessionellt team som kunde arbeta på liknande sätt som grundskolans elevhälsoteam. Man önskar sig samverkan både kring elever och kring rutiner på organisatorisk nivå. Specialpedagogerna och en av SYV-grupperna ser framför sig att lärarnas nya arbetslag – med olika professioner knutna till sig – skulle kunna vara en bas för ett sådant arbete. SYV:arna i den ena diskussionsgruppen föreställer sig dock att det kan bli svårt för alla yrkeskategorierna att delta på samma möte vid ett och samma tillfälle.

2.6 Vad bör lärare göra?

Samtliga diskussionsgrupper vill att lärare ska ta initiativ till att kontakta den egna yrkesgruppen och att de borde göra detta i ett tidigare skede – innan *det redan är dags att skriva ut*, som en av SYV:arna uttrycker det. Brist på progression, brist på motivation eller ökad

⁴² Studie- och yrkesvägledarna tillhör inte det som kallas pedagogisk stödorganisation, vilket kuratorerna gör. Se avsnitt 4.14 *Pedagogisk stödorganisation* i bakgrund för att få organisationen förklarad.

frånvaro bör leda till att lärarna tar initiativ till kontakt, säger alla utom specialpedagogerna, som inte vill bli kontaktade innan läraren har gjort extra anpassningar för eleven. SYV:arna vill även att lärare ska ta kontakt när de har elever som inte *vill* studera, så att eleverna kan få hjälp med att hitta någon annan sysselsättning. Specialpedagogerna vill, trots brasklappen om extra anpassningar, att lärarna i högre utsträckning ska ta kontakt när det gäller elever på studieväg 2 och 3. Studiehandedarna, slutligen, vill att lärarna ska anmäla fler elever till deras orienteringskurser på modersmål om studieteknik och om hur sfi fungerar.

Två av intervjugrupperna önskar att lärare skulle få mer kunskap om den egna yrkesgruppens roll. Kuratorerna skulle vilja se att lärarna fick mer kunskap om vilka signaler de ska hålla utkik efter för att initiera en kuratorskontakt, och den ena SYV-gruppen önskar sig mer kunskap om hur SYV kan hjälpa och vara ett stöd för lärarna. Specialpedagogerna ser istället behov av en kunskapshöjning hos lärare i allmänhet; de vill att lärarna ska fortbildas i formativ bedömning, andraspråksmetoder, genrepedagogik, tillgänglig lärmiljö och extra anpassningar – och de poängterar att detta behöver göras på ett strukturerat sätt genom uppföljning och kollegialt lärande.

SYV:arna i båda grupperna har åsikter om den information som lärare bör ge till sina elever. Båda grupperna trycker på att lärare tidigt bör informera elever om hur de ska göra för att få sina betyg översatta, hur validering går till samt visa universitets- och högskolerådets hemsida. Den ena gruppen vill också att lärare i D-grupper i större utsträckning informerar eleverna om hur det är att studera svenska som andraspråk på grundläggande nivå.

Vad gäller kartläggningar vill specialpedagogerna och den ena SYV-gruppen att lärare ska var noggrannare än de är idag. Specialpedagogerna säger att individuella samtal behöver hållas mer regelbundet och att kartläggningar bör göras kring *alla* elever i samband med dessa. SYV-gruppen vill att elever ska göra deras självskattningskartläggning när de har studerat en månad.

Åsikter om själva undervisningen framförs också i grupperna. Specialpedagogerna menar att det finns lärare som ställer för höga krav på sina elever, och därmed ser inlärningsproblem hos elever som egentligen inte finns. I en av SYV-grupperna menar någon att lärare brister i att informera om kursmål, att studie- och yrkesbegrepp borde integreras mer i undervisningen och att fler uppgifter borde knyta an till studier, yrkesliv och egna livsmål. Motivationsfrämjande arbete genom studie- och yrkesvägledning är lika mycket lärares ansvar som SYV:s, menar hen.

Ett ytterligare önskemål vad gäller lärares arbete, vilket flera av diskussionsgrupperna uttrycker, är att lärare aktivt bör bjuda in andra yrkesgrupper på sina arbetslagsträffar, så att naturliga sammanhang för samarbete skapas.

En åsikt som går åt andra hållet är att lärare, i vissa fall, tar på sig *för mycket* ansvar och därigenom får en makt som borde fördelas på fler yrkesgrupper. Tydligast uttrycks detta i en av SYV-grupperna där en person menar att det inte borde vara upp till läraren allena att avgöra om och när en elev behöver skrivas ut; detta borde läraren rådgöra med andra yrkesgrupper om först, menar hen.

2.7 Vad bör rektorer göra?

Önskemålen på rektor är i diskussionsgrupperna inte lika omfattande som önskemålen på lärare – och ibland går de också ihop med resonemang om vad som skulle kunna göras på organisatorisk nivå – men det finns dock några önskemål som är riktade direkt till rektor:

- Kuratorerna vill att rektor tar tag i att ge strukturer för hur ett samarbete mellan kuratorer och lärare ska se ut.
- En av specialpedagogerna vill att rektor definierar ordet *progression* så att det kan tolkas mer entydigt på skolan.
- En annan specialpedagog vill att rektor stramar upp och systematiserar rutiner för sambedömning.
- En person i den ena SYV-gruppen vill att rektor definierar ordet *riktvärden* så att lärarna inte tolkar begreppet olika.

2.8 Samverkan med andra aktörer

Något som båda SYV-grupperna tar upp – men ingen av de andra diskussionsgrupperna – är behovet av att samverka med andra aktörer för att förebygga och undvika studieavbrott.

I en av grupperna diskuterar de problem som ibland kan uppstå när eleverna faller mellan stolarna mellan Komvux och andra aktörer, såsom Arbetsförmedlingen eller arbetsmarknadsavdelningen (AMA) i Malmö stad. Dessa aktörer kontrollerar inte alltid elevens sfi-scheman innan de planerar andra aktiviteter, menar flera, och dessa aktörer kan ibland också sätta in aktiviteter med väldigt kort varsel, vilket gör det svårt för skolan att möta eleverna i deras planering.

Båda SYV-grupperna önskar sig ett utökat och förbättrat samarbete med Arbetsförmedlingen och AMA – detta för att bättre kunna hjälpa elever vidare till exempelvis jobb eller

praktik. Olika alternativ till sådana lösningar nämns: formaliserade kontaktvägar, personliga kontakter och ett organisationsövergripande, elevhälsoteamsliknande arbete.

Båda grupperna berör också kontakten med den grundläggande vuxenutbildningen, och att samarbetet med sfi skulle behöva stärkas. En av grupperna diskuterar också att det finns många hinder för elever som vill söka sig vidare efter sfi-studier – till exempel att ansökningar till grundläggande inte behandlas om de innehåller fel.

Den ena gruppen nämner i diskussionen om andra aktörer också folkhögskolornas roll. De menar att folkhögskolor ibland kan lotsa in elever på den egna sfi-utbildningen efter att eleverna har studerat på andra kurser där, och att det är svårt för Komvux att komma åt detta.

2.9 Sammanfattning

Andra elevnära yrkesgrupper än lärare uppger att de tror att elever avbryter sina studier för att verksamheten inte är tillräckligt flexibel och/eller för att den inte kan möta elevernas behov och önskemål. Ett förslag som framförs i sammanhanget är att införa introduktionsgrupper – något som även lyfts i lärarintervjuerna⁴³. Att ansökningsprocessen behöver bli smidigare och tydligare återkommer också.

Vad gäller vad den egna yrkesgruppen kan göra för att förebygga avbrott får jag svaren att de kan arbeta motiverande, som stöd för eleverna och som stöd för lärarna – eller för att hänvisa till varandra. Samtliga yrkesgrupper tycker att lärarna behöver bli bättre på att initiera kontakt, och flera att rektor bör bli bättre på att tillhandahålla struktur och rutiner. Utåt behövs lösningar för samarbete med andra verksamheter.

3. Intervju med skolbibliotekarierna

Jag genomförde en gruppintervju med skolbibliotekets bibliotekarier i februari månad 2022. Två bibliotekarier deltog på intervjun. Eftersom intervjun med bibliotekarierna endast har genomförts med en intervjugrupp, är redovisningen av det som sägs betydligt kortare än för till exempel lärarintervjuerna. Den redovisas nedan som en sammanfattning av vad som sades i ungefär samma ordning som temana på intervjun kom upp när den genomfördes. Redovisningen har två delar: *3.1 Intervjun* respektive *3.2 Sammanfattning*.

⁴³ Se kapitel 1. *Intervjuer med lärare* i del 2.

3.1 Intervjun

Min första fråga till bibliotekarierna är vilken roll de och biblioteket har i skolans avbrottsförebyggande arbete. Det spontana svaret är då att det är viktigt att uppfatta en skola som en helhet, och att biblioteket har en roll att spela i denna helhet. Skolan måste ge ett allmänt, samlat intryck, säger en person. Bemötande tas upp i sammanhanget; det är viktigt att alla yrkespersoner på skolan har ett bra bemötande, då detta formar hur eleverna ser på skolan som helhet, och därmed huruvida de vill vara där eller inte. Alla personalgrupper är också viktiga för varandra – för att hänvisa till varandra – och detta bidrar i sin tur till att elever känner sig välkomna.

För att få vara en del av elevernas helhetsbild av skolan – och för att eleverna ska få ett ansikte på bibliotekarierna – måste de senare nå eleverna: *Lärarna är vår väg till elever*, säger en person. Genom lärarna kan de bli inbjudna till klassrummen eller ha biblioteksvisningar. De kan också stötta lärare med bokcirklar och liknande. Särskilt biblioteksvisningar önskar de sig fler: Det tar en halvtimme. Läraren kan ta med klassen till biblioteket, och säga att eleverna *ska* låna en bok.

Vad gäller klassrumsinbjudningar säger en person att det är lättare att bli inbjuden till klasser än att bjuda in sig själv. Allra lättast är det med lärare som de redan har kontakt med. Det är det första steget som är svårt att få till. *Obligatoriskt är inte ett roligt ord*, säger personen, men menar ändå att det skulle ha effekt om skolledning påbjöd inbjudningar till klassrum eller besök i biblioteket. Tid på arbetsplatsträffar har också betydelse, säger hen.

En av bibliotekarierna använder ordet “biblioteksskräck”, och funderar på om detta kanske är vad många känner – såväl lärare som elever. Jag frågar vad detta innebär, och får svaret att det handlar om föreställningen om att man måste vara på ett visst sätt på ett bibliotek. En lärare kanske tror att hen måste hitta allting själv utan att fråga, och för en elev handlar det kanske om att språket är en barriär för att ställa frågor på biblioteket. Det kan resultera i att en elev *bara tar en bok och går därifrån*. En av bibliotekarierna har arbetat på ett skolbibliotek på en ungdomsskola förut, och hen säger att det där också handlade om bildningskomplex och -förakt kopplat till machonormer; en riktig man läser inte böcker. Så tror hen dock inte att det är på Komvux Malmö sfi.

Bibliotekarierna pratar också om hur de själva kan komma åt biblioteksskräcken. Ibland, säger någon, beror den på prestationsångest. En elev har kanske valt en för svår bok, men känner skam inför att erkänna detta. Då är det lättare för eleven att bara lägga ner hela läsprojektet. Man måste, säger någon annan, uppmuntra elever att våga säga att en bok har varit för svår. Först då går det att hjälpa eleven – utifrån frågor om vilken kurs hen läser

på – med att välja en passande bok. Här, är de överens om, är det en styrka att alla bibliotekarierna på skolan är inriktade på sfi: *Det spelar ingen roll vem som står i disken, sammanfattar någon.*

Diskussionen kommer in på vilken roll som biblioteket kan spela i elevernas liv. En person uttrycker det så här:

Vi är många första bibliotek – eller första bibliotek i Sverige. Vi presenterar konceptet bibliotek. Vi gör dem till biblioteksanvändare. De får med sig kunskap som de kan ha till andra bibliotek.

I sammanhanget nämns också hur biblioteket kan vara en plats dit man kan komma och fråga om och få hjälp med “allting”: inläsningstjänst, utskrifter, ansökningshandlingar, formulär, frågor om samhället, vart man ska vända sig med olika frågor och så vidare. Biblioteket kan på det sättet vara ett nav för många, säger en bibliotekarie.

En annan metafor som bibliotekarierna använder är *vardagsrum*. Biblioteket, menar de, ska vara en välkomnande plats fri från prestationskrav; en plats där man bara kan “vara”. Den välkomnande, inkluderande miljön innefattar såväl det fysiska som det psykosociala. Vad gäller det senare menar de att läsintresset bör främjas på alla språk, och att det är viktigt att eleverna känner att det egna språket är representerat. Biblioteket ska vara *the third space*, säger någon: inte jobb, inte hemma och inte kommers. *Här kan man läsa för livet!* (istället för *lära för livet*).

Vad gäller den fysiska miljön, är detta någonting som biblioteket har att jobba med just nu. Bibliotekarierna återkommer till bilden av *det välkomnande rummet*, vilket de menar att biblioteket inte är idag. Dock, menar någon, är det bra att de sitter ihop med studieverkstaden: *Har man hittat till den ena verksamheten, kan man hitta till den andra*, säger någon, och tillägger att det också är bra att eleverna kan välja läs- och studieplatser på båda ställena.

I slutet av intervjun återkommer bibliotekarierna till hur lärarna verkligen är de nycklar som de behöver för att kunna stötta elever i läsandet. *Vi ska vara lika mycket i klassrummen som i biblioteket!* är en kommentar. Vikten av relationsbygge mellan lärare och bibliotekarier lyfts av någon – och att det tar tid. Men, säger personen, de lärarkontakter som de redan har är oerhört viktiga. Dessa lärare, säger hen, *är våra ambassadörer – vårt (h)järngång*. (Det sistnämnda ordet blir jag instruerad om hur jag ska stava.)

3.2 Sammanfattning

Bibliotekarierna menar att deras roll i att förebygga avbrott är som representanter för skolan – den bild som förmedlas måste vara positiv, och eleverna måste känna sig välkomna överallt i skolan och av alla. För att de ska kunna spela denna roll behöver de dock ofta gå via lärarna och, liksom andra yrkesgrupper, önskar de sig därför att lärarna oftare initierar en kontakt. Att rektor bör skapa en struktur för detta nämns också.

4. Intervjuer med rektorer

Intervjuer med de två rektorsgrupperna på Komvux Malmö sfi genomfördes under november månad 2021. Utfallet av intervjuerna presenteras i följande avsnitt: *4.1 Rektors roll i att förebygga avbrott, 4.2 En mångfald av utbildningsformer, 4.3 Principen om hög fyllnadsgrad, 4.4 Brist på progression och F-betyg, 4.5 Vad lärare och SYV gör för att förebygga avbrott, 4.6 Kartläggning, dokumentation och specialpedagogik, 4.7 Övrigt samt 4.8 Sammanfattning.*

4.1 Rektors roll i att förebygga avbrott

Min första fråga i rektorsgrupperna är vilken rektors roll är för att förebygga avbrott på skolan. Båda grupperna talar då om att rektors roll främst är och bör vara att stödja andra yrkesgrupper – i första hand lärare; lärarna ska ges förutsättningar att förhindra avbrott, bland annat genom att rektor stöttar dem i att ta andra beslut än avbrott för enskilda elever. En rektor menar dock att rektors roll främst är att förebygga avbrott genom att på olika sätt främja bättre undervisning.

Strategier och principer lyfts som avbrottsförebyggande i båda diskussionsgrupperna. Särskilt riktvärdena⁴⁴ kring hur länge en elev får studera framhålls som något positivt. Rektorerna tycks ense om att riktvärdena förebygger avbrott i den meningen att de ger begripliga ramar för studierna. I den ena rektorsgruppen kommer dock diskussionen mer in på ramar och strategier som idag saknas, men som – om de utarbetades – skulle kunna förebygga avbrott. Det som nämns är önskvärda riktlinjer för att förebygga ytterligare avbrott för elever som har en lång avbrottshistorik och dito för att förebygga avbrott för elever som har varit borta från studierna länge och som placeras på en för dem nu för svår kurs.

⁴⁴ Se avsnitt 5.1 *Riktvärden* i bakgrund för att få begreppet förklarat.

4.2 En mångfald av utbildningsformer

I båda rektorsgrupperna lyfts att mångfalden av sätt att studera på sfi förmodligen bidrar till att förebygga avbrott; här åsyftas till exempel klasser indelade efter studieväg och kurs, dagtid, kväll, Flex, Avanti, Basen och Intensiven⁴⁵. En rektor pratar också om att det finns tre så kallade ”pilotgrupper” igång på kvällen med ”hybridundervisning” (där eleverna är på plats en dag i veckan och jobbar på distans en dag i veckan). Dessa ska utvärderas innan de eventuellt permanentas. Ytterligare fler flexibla studielösningar borde kunna utarbetas, säger en annan rektor, men specificerar inte saken mer än så.

Bland de studielösningar som finns idag lyfts särskilt Flex⁴⁶ och den nya distansutbildningen⁴⁷. Om Flex säger rektorerna 1) att flexstudier varken är eller bör vara till för alla, utan för elever som har oregelbundna arbetstider och i undantagsfall för elever med en viss sjukdomsbild och 2) att många elever idag är inskrivna i Flex länge utan att det ger resultat (underförstått att det inte är en optimal utbildningsform).

Om den nya distansutbildningen säger några rektorer att den inte bör erbjudas till alla, utan till kurs C och D på studieväg 2 och 3. Rektorerna i gruppen säger att de elever som eventuellt inte kommer att klara distansstudier ska erbjudas plats i en vanlig dag- eller kvällsgrupp istället. En person säger att utbildningen kommer att behöva följas upp med avseende på resultat för att se om antalet platser bör utökas eller inte. En rektor i den andra gruppen nämner att distansundervisningen inte får bli som covid-periodens version av distans; det tog längre tid för elever att klara sina kurser då, och undervisningen bör därför inte organiseras på detta sätt.

Jag lyfter några förslag som kommit upp i de intervjuer som jag har haft med andra personalkategorier. Rektorerna verkar dock vara överens om att det inte är aktuellt att införa studielösningar med långsammare studietakt. En rektor hänvisar till skollagens skrivning om att utbildningsanordnaren är skyldig att erbjuda studier på 15 timmar i veckan, och en annan rektor säger att de flesta elever helt enkelt behöver dessa 15 timmar. Inte heller inlärningsgrupper är aktuella; sådana grupper skulle kräva blandade studievägar⁴⁸, enligt en rektor, och det tror hen inte på.

I grupperna framför jag också något av det som jag vid tillfället för intervjuerna har uppfattat som elevers önskemål om verksamheten. Båda rektorsgrupperna verkar dock vara ense om att man, när man planerar verksamheten, inte ska ta hänsyn till elevers efterfrågan, utan att det måste vara elevers behov och förväntade måluppfyllelse som ska

⁴⁵ Se kapitel 4. *Komvux Malmö sfi* i bakgrund.

⁴⁶ Se avsnitt 4.8 *Flex* i bakgrund.

⁴⁷ Se avsnitt 4.12 *Distans* i bakgrund.

⁴⁸ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund för att få begreppet *studieväg* förklarad.

styra. Som exempel nämns att alla kvällsgrupper bör organiseras på samma sätt, så att det inte uppstår en vilja hos eleverna att byta mellan grupper. Ett annat exempel är att alla elevers önskemål om studier på förmiddagen eller eftermiddagen inte kan eller bör tillmötesgå, eftersom alla då skulle vilja byta tid.

4.3 Principen om hög fyllnadsgrad

När vi pratar om vilka principer som verksamheten organiseras efter använder rektorerna ord som *fyllnadsgrad*, *elevflöden*, *utbildningsplatser*, *kö* och *kontinuerligt intag*. I grunden handlar det om ekonomi och, som jag förstår det, att så fort som en elev avbryter sin utbildning måste denna elevs plats fyllas av en annan elev; det uppstår på så sätt ett “flöde” av elever på grund av principen om hög fyllnadsgrad (många elever på stolarna).

Man måste, av ekonomiska skäl, ha en hög fyllnadsgrad säger en rektor, och en annan rektor säger att fyllnadsgraden i högre utsträckning styr verksamheten än till exempel principen om att samma elever ska stanna inom samma arbetslag. En rektor säger dock att det kontinuerliga intaget av elever *inte* främjar att eleverna fullföljer sin utbildning, då det innebär att arbetsmiljön ständigt förändras för såväl elever som lärare.

I en av grupperna pratar rektorerna om att klasser ofta slås ihop (också detta som en konsekvens av principen om hög fyllnadsgrad), och att detta inte är bra för elevernas motivation. En rektor uttrycker en fundering kring en lösning som skulle innebära att minska platserna på sfi, så att kön växer och att det därmed skulle gå att fylla på redan existerande grupper. Detta skulle dock inte ta bort “flödet” i de existerande grupperna.

Det finns också ett “internt flöde”, det vill säga att elever byter utbildningsform inom verksamheten. En rektor säger att de största flödena går från eftermiddag till förmiddag, från dag till kväll samt från andra grupper till Basen och Avanti. Detta flöde ser denna rektor som positivt; det innebär att skolan *inte* förlorar eleverna.

4.4 Brist på progression och F-betyg

Båda rektorsgrupperna talar om att rektorerna ska se över hur skolan arbetar med rutiner kring F-betyg. Idag blir en elev avstängd från undervisningen under ett års tid efter ett icke godkänt betyg⁴⁹, vilket eventuellt inte rimmar med gällande lagar och förordningar, enligt en rektor i den ena gruppen. Samtidigt, säger en rektor i den andra gruppen, finns idag inga hinder för en elev att komma tillbaka till studier om denne blivit utskriven på grund

⁴⁹ Se avsnitt 5.3 *Brist på progression* i bakgrund.

av bristande progression, och detta är inte *heller* oproblematiskt. Ett bekymmer tycks vara att elever inte alltid har nya förutsättningar att ta åt sig av undervisningen när de kommer tillbaka – oavsett om detta sker från en utskrivning på grund av bristande progression eller en utskrivning på grund av underkänt betyg.

I båda rektorsgrupperna utvecklas resonemanget kring progression. Samtliga rektorer verkar vara överens om att denna ska vara kärnan i resonemangen kring utskrivning. Riktvärdena ska exempelvis inte avgöra huruvida utskrivning ska ske eller ej. Inte heller frånavaro ska vara avgörande. Progressionen ska vara det som avgör. I en av rektorsgrupperna diskuteras hur verksamheten bättre skulle kunna möta elever som inte kan tillgodogöra sig studierna (det vill säga har brist på progression) – till exempel genom att hjälpa dem med kontakter som i sin tur kan hjälpa till med att hitta en praktikplats.

En rektor lyfter nationella prov i sammanhanget; hen menar att fler elever förmodligen hade klarat kunskapskraven om proven problematiseras mer. Hen utvecklar dock inte saken mer än så.

4.5 Vad lärare och SYV gör och bör göra för att förebygga avbrott

Rektorer i båda grupperna pratar om vad lärare och studie- och yrkesvägledare redan gör och vad de borde göra för att förebygga avbrott. Det som gäller båda dessa yrkeskategorier är en rektors utsaga om att lärare och SYV:are bör ta större ansvar, än de gör idag, för att oftare och tydligare klargöra syftet med sfi-studier för eleverna. Rektorer i båda grupperna anser också att lärare bör ta större ansvar för att kontakta SYV när de uppmärksammar brist på progression eller motivation hos en elev samt när de får en ny elev som tidigare har gjort många avbrott. Även kurator och specialpedagog bör kontaktas i ett tidigare skede, säger en rektor. SYV:s motiverande samtal anser flera har stor betydelse.

Några önskemål riktar sig bara till lärarna: Lärarna måste, när deras grupp slås ihop med en annan, vara noggrannare med att ta reda på vilka elever som absolut inte kan studera en viss tid (så att skolan inte tappar elever av det skälet). Vidare, säger en rektor, har lärare ett stort ansvar i att förmedla förändringar för gruppen – till exempel att den ska splittras – på ett positivt sätt, så att eleverna inte tappar motivationen. Ett annat spår är en rektor som säger att lärare inte bör ha individuella överenskommelser med elever om att komma till skolan delar av sina studiepass, då detta antas försämra progressionen.

Rektorer ger dock inte bara ris och förmaningar. Lärarna får beröm för hög digital kompetens, vilket – antar en rektor – förebygger avbrott på så sätt att fler elever kan hänga med i undervisningen även när de är sjuka eller är hemma för vård av sjukt barn. Också

lärare som använder sig av ett formativt arbetssätt får beröm; även detta antas förebygga avbrott. En annan rektor berömmar SYV:arna, och säger att de har börjat ta fram rutiner som syftar till att förebygga avbrott.

Rektorerna i den ena gruppen diskuterar de nya arbetslagen, och hur dessa kan underlätta för såväl lärare som andra yrkeskategorier. En rektor tror att arbetslagen kan skapa förutsättningar att följa elever på ett annat sätt än tidigare och därmed, bland annat, förebygga avbrott. Rektorerna i gruppen säger att de kommer att sätta upp tydliga ramar kring vad de förväntar sig av arbetslagens arbete.

4.6 Kartläggning, dokumentation och specialpedagogik

En av rektorsgrupperna kommer i sitt samtal in på specialpedagogik och kartläggningsmaterial. En rektor menar att om lärarna i högre grad skulle använda sig av det kartläggningsunderlag som PS-organisationen har tagit fram skulle elever, i motsvarande grad, fortsätta sina studier. Det finns lärare som borde bli bättre på detta, säger rektorn.

Möjligheten att föra en relevant dokumentation diskuteras också. Idag, säger en rektor, sätter GDPR käppar i hjulet för vad som kan dokumenteras i datorprogrammet Extens, men det som kan dokumenteras är *vid återintag kontakta specialpedagog* eller *vid återintag kontakta rektor för placering*. Pedagoger kan inte dokumentera alls i detta program, utan anteckningar måste göras av rektor, administration eller sfi-anmälan. Ett program för digital individuell studieplan, kartläggningar och journalanteckningar kopplat till enskilda elever och som alla berörda personalkategorier kan anteckna i är inte aktuellt förrän tidigast 2025, enligt en av rektorerna.

4.7 Övrigt

Några teman tas upp av rektorerna i ganska korta ordalag. Ett sådant tema är förskola och fritids, om vilka en rektor säger att dessa inte ska vara ett hinder för elever att delta på sfi – men att det ändå är upp till eleverna att lösa situationer som kan uppstå. Hen tillägger dock att det finns en orättvisa i att kostnaderna för fritids oundvikligen blir större för elever som studerar på eftermiddagen.

Ett annat kortare tema är samhällets förväntningar på sfi, om vilka en rektor säger att "samhället" förväntar sig att *alla* elever ska klara kurs D på sfi, vilket denna rektor menar är en orimlig förväntan.

4.8 Sammanfattning

Rektorerna menar att deras roll i att förebygga avbrott främst är att stötta lärare och andra yrkeskategorier i att själva förebygga avbrott. Detta, menar de, görs i det personliga mötet, men också i tillhandahållandet av principer och strategier som lärarna kan hänga upp sitt arbete på. Också mängden utbildningsformer som finns på skolan lyfts fram som förebyggande. Svårigheten med det avbrottsförebyggande arbetet är när detta arbete krockar med andra styrande principer – exempelvis är principen om hög fyllnadsgrad alltid den princip som kommer först.

Lärarna bör ta större ansvar i att kontakta andra yrkeskategorier för att genom detta behålla elever, menar rektorerna. De bör också ta större ansvar i att göra kartläggningar för alla elever. Mycket av lärares arbete i klassrummet lyfts dock fram som positivt, och SYV får beröm för sitt arbete med att se över rutiner kring avbrott.

5. Intervjuer med personal som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott

I det här kapitlet presenteras gruppintervjuer med personer som jobbar med anmälan, köer, omplaceringar och avbrott:

- Skolsekreterare, utvecklingssekreterare och projektledare på sfi-anmälan (en grupp)
- Sfi-koordinatorer (en grupp)
- Sfi-lärare som utför pedagogiska bedömningar på sfi-anmälan (en grupp)
- Skoladministratörer (en grupp).

För att skilja de båda grupperna på sfi-anmälan åt kallar jag nedan lärarna för *lärarna* och personal i övriga yrkesgrupper för *sfi-anmälan*. Redogörelsen för intervjuerna sker i under följande rubriker: 5.1 Att anmäla sig till sfi, 5.2 Pedagogisk bedömning och placering, 5.3 Utökad service på sfi-anmälan, 5.4 Kön till sfi, 5.5 Kallelse och startdatum, 5.6 Mottagande och introduktion på sfi, 5.7 Att förebygga avbrott, 5.8 Vid avbrott samt 5.9 Sammanfattning.

5.1 Att anmäla sig till sfi

Att anmäla sig till sfi tycks vara förknippat med vissa svårigheter. Såväl sfi-anmälan som lärarna lyfter att information om sfi och sfi-anmälan inte finns på olika språk på hemsidan.

Lärarna önskar sig en samlad webbsida på lätt svenska, eller på olika språk, där man kan läsa om, och jämföra, de olika sfi-skolorna i Malmö. Webbanmälan, säger en av dem, skulle kunna innehålla följdfrågor, som skulle leda till att möjliga alternativ för den sökande sållades fram med hjälp av webbsidan. Både en sfi-koordinator och en lärare lyfter dock att den digitala sfi-anmälan – oavsett hur den utformas – inte kan fånga upp elevernas missförstånd om vad de kan förvänta sig av sina sfi-studier. Ett specifikt problem, som lyfts i sfi-anmälangruppen, är det att på nytt anmäla sig till sfi efter att ha fått ett underkänt betyg; det är då inte helt lätt att veta vart man ska vända sig.

En annan aspekt av anmälan är vad man kan anmäla sig *till*. En sfi-koordinator säger att det att inte anpassa sig till elevernas önskemål om tid eller plats kan innebära att eleverna istället söker sig till någon av folkhögskolorna. Lärarna säger att det är ett hinder för studier att elever inte kan välja om de vill studera på förmiddagen eller eftermiddagen. Dessutom, menar de, har arbetssökande ofta önskemål om att få söka till Flex- eller kvällsstudier, vilket de menar att en sökande inte kan idag. I sfi-anmälangruppen säger någon att utbildningsutbudet bör anpassas till det behov som finns – främst med ett utökat antal platser på 1A och Flex. En av sfi-koordinatorerna tycker annorlunda; det finns en poäng med att systemet inte är alltför flexibelt, då en del av integrationen kan vara att lära sig att till exempel anpassa sig till vissa tider, menar den här personen.

5.2 Pedagogisk bedömning och placering

Efter anmälan till sfi, ska en sfi-sökande genomgå en pedagogisk bedömning som syftar till placering på rätt studieväg och kurs samt till upprättande av en individuell studieplan⁵⁰. Om man inte får en pedagogisk bedömning gjord, får man en påminnelse på svenska eller engelska, vilket – påpekar en person i sfi-anmälangruppen – många inte förstår. I samma grupp lyfts att det kan vara ett problem att man måste ta sig till en fysisk plats för att genomgå bedömningen – något man kanske inte *heller* förstår.

Sfi-koordinatorerna diskuterar att placering av elever på kurser ibland blir fel, och att det i förlängningen kan leda till avbrott. Detta tror de hade kunnat förebyggas genom att eleverna hade fått prata med en studie- och yrkesvägledare i samband med den pedagogiska bedömningen. En person menar också att studieplanerna idag är undermåliga och att de borde uppdateras oftare av en studie- och yrkesvägledare. Dock, säger hen, saknas det idag ett tillfredställande digitalt system där uppgifter om elever kan journalföras.

I sfi-anmälangruppen diskuteras ett annat spår; här verkar deltagarna överens om att den pedagogiska bedömningen borde tas *bort* från sfi-anmälan, och istället läggas på skolan i

⁵⁰ Se avsnitt 4.2 *Sfi-anmälan* i bakgrund.

samband med kursstart; då kan skolan satsa på de elever som faktiskt dyker upp när kursen startar, menar de.

5.3 Utökad service på sfi-anmälan

Som nämndes i föregående avsnitt menar sfi-koordinatorerna att sfi-anmälan borde utöka sin bemanning med studie- och yrkesvägledare. De tror att flera problem och missförstånd hade kunnat undanröjas på detta sätt. Här nämns som exempel möjligheten att få diskutera om det är möjligt att ändra sina tider på förskolan och möjligheten att få diskutera tidigare avbrott och vad dessa har berott på.

Lärarna har ett annat fokus. De diskuterar om det skulle vara möjligt att ha korta undervisningspass på sfi-anmälan: en undervisning som skulle syfta till bedömning och nivå-placering. Vidare tänker de sig att man på sfi-anmälan hade kunnat ha stående tillfällen för information om sfi, och om vad det innebär att studera. De pratar också om lokalen, som de varken tycker är välkomnande eller pedagogisk. En enkel önskan är en Malmö-karta där de hade kunnat visa blivande elever var skolorna i staden ligger. Vidare diskuterar de den kompetens som finns på plats; de menar att lärare där borde få möjlighet att auskultera på Malmös olika sfi-skolor i syfte att kunna ge bättre information till de sökande. Färre lärare borde vara på sfi-anmälan, menar någon, men de som är där borde vara bättre insatta i alla verksamheter.

Sfi-anmälangruppen är mer inne på sfi-anmälan's geografiska placering. Någon menar att människor måste kunna anmäla sig till, och komma i kontakt med, sfi lokalt från de platser där de befinner sig. Det bör, säger hen, finnas lokala kontaktcenter för sfi-anmälan.

5.4 Kön till sfi

Bland lärarna diskuteras att de långa köerna tidigare var ett underliggande skäl för att inte dyka upp till kursstart; förutsättningarna i livet kunde ändras under kötiden med till exempel graviditet eller jobb. De menar att de nu kortare köerna gynnar att fler elever dyker upp när de blir kallade, eftersom färre saker hinner hända deras liv.

Att kön ibland kan vara väldigt lång konstateras också av samtalsdeltagare i sfi-anmälangruppen – särskilt till kurs 1A, där kötiden ibland kan vara upp mot ett år. En samtalsdeltagare menar att folkhögskolorna har ett snabbare intagningsförfarande än kommunen, vilket gör att Komvux tappar elever till dem.

Lärarna nämner några olika skäl som de anser kan vara orsaken till att sökande kan droppa av under tiden som de står i kö. Först och främst, säger de, är många som söker till sfi också arbetssökande, och då prioriterar de jobbet om de skulle få ett arbete under kötiden. Det finns också sökande som anmäler sig och sedan åker utomlands – och då missar de möjligheten att dyka upp till kursstart. Ibland har sfi-sökande inte förstått var skolan ligger, så de väljer att hoppa av när de inser att det är långt dit. Det förekommer också, säger en lärare, att personer anmäler sig till sfi, som egentligen inte vill studera; det kanske inte passar deras livssituation för tillfället, men de behöver ett papper att visa upp för en handläggare. En liknande iakttagelse nämns av en deltagare i sfi-anmälangruppen; hen tycker sig ha sett att en del går in och ur kön i syfte att just köa, då det att köa till sfi räknas som en aktivitet hos Arbetsförmedlingen.

Lärarna betonar vikten av att de sökande har någonting att göra medan de står i kö till sfi. Det kan, säger de, vara värdefullt att skicka med de sökande någonting som de kan göra under kötiden: ett introduktionshäfte, bra länkar, tips om språkkaféer, tips om bibliotekets lättlästa böcker, tips på Facebook-grupper etcetera.

Både en sfi-koordinator och en person i sfi-anmälangruppen menar att det vore en idé att personer som köar till sfi hade fått tacka ja till att behålla sin plats i kön med jämna mellanrum. Personen i sfi-anmälangruppen ger förslag på var tredje månad⁵¹. Sfi-koordinatören menar att det bör vara ett automatiserat system som till exempel skickar ut ett sms som den sökande får svara på.

5.5 Kallelse och startdatum

Vid anmälan till sfi får den blivande eleven inte ett startdatum. En av administratörerna säger att detta lär göra livet svårplanerat för de sökande. En lärare upplever detta för egen del som påfrestande, då hen inte kan ge sökande besked om när de kan påbörja sina studier. Inte heller kan denna lärare ge information om var den sökande snabbast kan komma in; det finns ingen tillgänglig information om hur långa köerna till de olika skolorna är.

Som en sfi-koordinator säger, kommer kallelsen till sfi plötsligt efter en ibland lång period av väntan i kö. I både sfi-anmälangruppen och i lärargruppen diskuteras att sökande får en plats med väldigt kort varsel och att de på denna korta tid förväntas inrätta sitt liv efter detta.

Kallelsen som sådan diskuteras också. En person i sfi-anmälangruppen säger att många helt enkelt inte förstår kallelsen. En lärare säger att den borde formuleras varmare,

⁵¹ Se kapitel 3. *Utbildning i svenska för invandrare* i bakgrund.

mänskligare och mer välkomnande. Ett annat ämne är om den överhuvudtaget kommer fram; det är viktigt att dubbelkolla med de sökande att de lämnar rätt e-post, så att de verkligen får kallelse till sfi, när det är dags, säger en lärare.

Både sfi-koordinatorerna och lärarna diskuterar att det idag saknas en funktion som innebär att blivande elever får tacka ja eller nej till sin plats när de får en kallelse till att börja på sfi.

5.6 Mottagande och introduktion på sfi

Processen är lång och omständlig innan en sökande hamnar i ett sfi-klassrum, säger en person i sfi-anmälangruppen – men till slut hamnar den sökande ändå där. Alternativt dyker den sökande inte upp på den tid då hen är kallad. En sfi-koordinator tycker att det borde finnas konsekvenser för det – till exempel att eleven inte får återansöka inom en viss tid.

I klassrummet saknas, tycker en sfi-koordinator, en genomtänkt plan för att introducera sfi. Studie- och yrkesvägledarna borde vara en del av en sådan plan, tycker hen. En administratör säger att klasserna är stora, och att det måste vara svårt för lärarna att hinna se och ta emot alla elever. I övrigt är det mest lärarna – som också jobbar som vanliga sfi-lärare på skolan – som har åsikter om introduktionen på sfi.

Lärarna säger att det kommer nya elever in i klasserna oavbrutet, och de menar att detta gör det svårt att planera undervisningen. Detta påverkar också mottagandet av nya elever; de kan komma in i vilket skede av undervisningen som helst – vilket förmodligen gör att de nya eleverna inte känner sig särskilt välkomna. Svårigheten tycks vara särskilt stor i kvällsgrupperna, där det enligt lärarna kan vara nyintag vid varje lektionstillfälle. De menar att det skulle vara lättare att planera såväl mottagandet som undervisningen om de nya eleverna kom med vissa bestämda intervaller – till exempel en gång varannan måndag.

Lärarna önskar sig också att nya elever skulle samlas upp i ett gemensamt informationsmöte den första dagen på skolan. Under denna dag skulle de kunna få sina inloggningsuppgifter till skolan, och annat praktiskt. Önskemål finns också om en databas med fotografier på elever för att underlätta inläring av nya namn.

I både lärargruppen och den andra sfi-anmälangruppen diskuteras möjligheten att införa en introduktions- eller inlussningsgrupp på sfi. Sfi-anmälangruppen skulle vilja se att det var här som de pedagogiska bedömningarna gjordes. Lärarna ser två syften: dels att förbereda eleverna för studier, dels att göra det kontinuerliga intaget mer strukturerat.

Lärarna lyfter särskilt nybörjarkurserna 2B och 3C i sammanhanget. Någon föreslår att man skulle ha en gemensam introduktionsgrupp för 2B och 3C som ger grundläggande undervisning, information och placerar eleven på rätt nivå. Intaget till 2B och 3C skulle kunna styras upp till en gång i månaden, vilket skulle skapa möjlighet för att organisera introduktionsgrupper, menar lärarna.

5.7 Att förebygga avbrott

I tre av diskussionsgrupperna diskuteras faktorer som kan gå i motsatt riktning ifråga om att förebygga avbrott från sfi under sfi-studierna. En administratör lyfter att kursstarter sker hela tiden, vilket kan vara stressande för lärarna. En av sfi-koordinatorerna menar att elever ibland gör avbrott när grupper slås ihop eller splittras och att det är svårt att komma åt dessa avbrott så länge prioriteringen är att grupperna ska vara fyllda. En person i sfi-anmälangruppen säger att lösningen av den här typen av problem skulle ge konsekvenser för hur organisationen på skolan skulle se ut – till exempel att det skulle vara möjligt att inte ha fulla grupper – och att makten att ta sådan beslut ligger hos sfi-ledningen.

En av sfi-koordinatorerna vill lyfta ansvaret att förebygga avbrott från studier från lärarens axlar; hen menar att lärares tid inte bör användas till detta, utan till att arbeta med de elever som faktiskt är på plats. Hen säger också att det inte borde ligga på lärarna att kontakta elever som inte dyker upp till kursstart eller uteblir från undervisningen, utan att en administratör eller ett automatiskt system istället hade kunnat upplysa eleverna om att de riskerar att förlora sin plats på sfi.

Sfi-koordinatorerna talar också om att det finns en frustration över sfi-planeringar som krockar med Arbetsförmedlingens planeringar, och att det borde finnas en struktur för utbyte av information. Detta skulle kunna vara avbrottsförebyggande. Allt kan dock inte förebyggas; det måste också till en förståelse – externt, men till viss del också internt – för att alla elever inte kan avsluta sina studier med ett betyg på kurs D, då en del elever saknar förutsättningar för detta på grund av till exempel kort skolbakgrund, menar koordinatorerna.

5.8 Vid avbrott

Sfi-anmälangruppen talar om hur avbrott bör skötas rent administrativt. Dels, menar de, bör avbrottskoderna ses över, då de inte täcker tillräckligt många omständigheter. Dels, säger de också, bör antalet avbrott ses i relation till antalet anmälningar.

5.9 Sammanfattning

Personalen som medverkar i intervjuer i detta avsnitt ser vissa problem vid anmälan till sfi. Blivande elever kan tappas bort för att de inte förstår information om anmälan, om den pedagogiska bedömningen eller om kallelsen. Förslag framförs om att införa information på flera språk och på lätt svenska. Flexibiliteten är ett annat tema, och flera tror att Komvux tappar elever för att skolan inte kan svara upp mot elevers önskemål om till exempel tid för studier.

Kön ses vidare som ett hinder – framför allt när den är lång – och flera är inne på att det kanske vore bra om den sökande då och då fick fortsatt tacka ja till sin plats i kön. Problemet med att inte kunna få ett startdatum lyfts också; det är inte alls säkert att man som sökande kan inrätta sitt liv efter SFI-studier med väldigt kort varsel.

Lärarna och de andra svarsgrupperna har lite olika syn på vilken del av verksamheten som behöver utvecklas. Lärarna vill se utökad service på sfi-anmälan, medan sfi-anmälan-gruppen vill att mer av verksamheten läggs på skolan. Introduktionsgrupper för information och nivåplacering nämns i sammanhanget.

Om studieavbrott sägs att det är svårt att komma åt många av dessa så länge prioriteringen är att grupperna ska vara fulla; denna prioritering leder bland annat till sammanslagningar av grupper, vilket – menar någon – kan få eleverna att tappa motivationen och då utebli från undervisningen.

Avslutande kommentarer

Syftet med denna rapport har varit att öka kunskapen om varför sfi-elever avbryter sina studier innan de har uppnått kunskapskraven. Svaren som framkommer i rapporten är inte enkla, men komplexa frågor har sällan enkla svar.

Först kommer delfrågan *när* elever avbryter sina sfi-studier, vilket oftast tycks vara tidigt i kursen; ju längre en elev har studerat desto större är sannolikheten att hen fortsätter. Detta sätter ljuset på att det är viktigt att komma in med förebyggande insatser tidigt. Detta försvåras förstås av att ”tidigt i kursen” för en elev kan betyda ”mitt i kursen” för en annan – de kan gå i samma grupp – vilket istället talar för att de insatser som sätts in bör pågå kontinuerligt. Dock bör understrykas att flest avbrott sker från nybörjarkurserna 2B och 3C, vilket talar för att introduktionen på sfi behöver förbättras.

Eleverna uppger själva att de främst avbryter sina studier på grund av jobb eller sjukdom. Det skolan kan göra i att möta dessa orsaker är förmodligen främst att utöka sitt utbud och sin flexibilitet – men också att informera om de studiealternativ som redan finns. I klassrummet verkar lärarna dock inte kunna göra speciellt mycket för att behålla eleverna; väldigt få uppger att de fortsätter studera för att de trivs i skolan. Eleverna har egna livsmål – som jobb, studier eller att bli självständiga – som motiv för att fortsätta studera. Detta bör egentligen inte förvåna; vi pratar om vuxna människor som är fullt kapabla att sätta upp egna mål för sina studier. Det skolan skulle kunna göra är dock att bättre möta upp eleverna vid behov av studie- och yrkesvägledning.

Elevintervjuerna sätter fokus på hur skolan egentligen ska tolka och värdera elevernas avbrott. Eleverna verkar sällan se sina avbrott som just *avbrott*. Istället ser de på sfi som ett projekt som de utför över tid. Ibland studerar de på sfi. Ibland gör de något annat – och sen kommer de tillbaka. Om eleverna ser på avbrott på detta sätt ställer det frågan på sin spets om skolan ska tolka avbrott på ett *annat* sätt än eleverna – eller om den ska möta eleverna i hur de själva tolkar ”avbrotten”. Det skolan bör bli bättre på är kanske istället att ta emot elever som har ”pausat” – och nu fortsätter sitt sfi-projekt.

Eleverna har dock också konkreta förslag på hur skolan kan tillmötesgå fler behov och önskemål: De vill kunna välja om de ska studera förmiddag eller eftermiddag. De vill kunna välja undervisning online, studier i långsammare takt och studier runt lunch. De önskar sig bättre nivåplaceringar. De vill ha särskilda grupper för yngre och äldre. Dessa konkreta förslag är en guldgruva för skolan, som det bara är att ta för sig av.

Att andra aktörer sätter käppar i hjulet för eleverna tar de också upp. I FINSAM-projektet som denna rapport skrivs inom – *Utebliven etablering* – ingår att utveckla och förbättra

samarbetet verksamheter emellan för att underlätta för eleverna, och detta är frågor som kommer att hanteras inom projektet framåt.

I personalintervjuerna framkommer framför allt sådant som behöver bli tydligare och smidigare för att verksamheten ska fungera bättre: rutiner behöver stramas upp, konkretiseras och diskuteras i kollegiet. Samarbetet personalkategorier emellan tas upp av samtliga personalkategorier där lärarna upplever att de har ett stort ok på sig medan annan personal menar att lärare bör ta på sig ytterligare ansvar. Det faller på rektor att tydliggöra hur ansvarsfördelningen och beslutsvägarna bör se ut, och också förmedla detta till personalen.

Personalen har förslag på olika åtgärder som skulle underlätta för eleverna, och möjligtvis förebygga avbrott: kallelser på lätt svenska, information om startdatum vid anmälan, en systematiserad introduktion – gärna i form av en introduktionsgrupp – och större differentiering vid indelning av grupper. Det framförs också förslag på elevvårdskonferensliknande möten för att bättre utnyttja den kompetens som finns och för att bättre möta eleverna i deras behov med rätt åtgärder.

Sammanfattningsvis kan sägas att det finns en mängd idéer och förslag – bland både personal och elever – på hur verksamheten bättre skulle kunna förebygga avbrott. Frågan kvarstår dock om ett avbrott bör ses som just ett *avbrott* – eller om det, som eleverna tycks mena – bör ses som en *paus*. Häri ligger ett vägskäl i valet om ifall avbrott är något som helt behöver *jobbas bort* – eller om det är någonting som behöver *hanteras*. Detta är dock en diskussion som ligger utanför denna rapport och som får diskuteras vidare i andra fora.

Referenslista

- FINSAM (2022). *Detta är Finsam*. <https://www.finsam.se/om-finsam>
Tillgänglig 2022-05-23
- FINSAM i Malmö (2022). *Om oss*. <https://www.finsamimalmo.se/Om-oss>
Tillgänglig 2022-05-23
- Komvux Malmö Sfi (2021): *Kvalitetsrapport för Komvux Malmö Sfi 2021*. Malmö:
Komvux Malmö sfi.
- Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20031210-om-finansiell-samordning-av_sfs-2003-1210
Tillgänglig 2022-05-23.
- Malmö stad (2022). *Sfi med yrkesinriktning. Yrkes-sfi i Skåne*.
<https://malmo.se/Komvux-Malmo/Sfi---svenska-for-invandrare/Sfi-med-yrkesinriktning.html> Tillgänglig: 2022-04-08.
- Skollagen (2010:800). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 Tillgänglig: 2022-04-08.
- Skolverket (2022 a). *Kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-svenska-for-invandrare-sfi/laroplan-for-vux-och-kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi> Tillgänglig: 2022-04-08.
- Skolverket (2022 b). *Så använder du styrdokumentet inom svenska för invandrare*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-svenska-for-invandrare-sfi/laroplan-for-vux-och-kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/sa-anvander-du-styrdokumentet-inom-svenska-for-invandrare-sfi> Tillgänglig: 2022-04-08.
- Yrkes-sfi i Skåne (2022). *Pågående utbildningar*. <https://yrkessfiskane.se/vara-utbildningar/pagaende-utbildningar/> Tillgänglig: 2022-04-08.

Interna dokument (Komvux Malmö sfi)

Arbetslag 2022

Arbetslagsindelning Sfi 2022

IRIS-skolan ("Komin", Malmö stads intranät)

Lathund för lärare – Riktlinjer kring byten mellan olika grupper på SFI

Pedagogisk stödorganisation ("MaApps personal Komvux Malmö SFI", skolans intranät)

Sektionschefsorganisation inom vuxenutbildningen

Rollbeskrivning – studie- och yrkesvägledare i vuxenutbildningen

Förteckning över personer som har samlat in information via enkäter:

Ahmed Dayib Mohmed, Hassan: arbetsmarknadsanställd på Komvux Malmö sfi
Allouch, Nasrin: arbetsmarknadsanställd på Komvux Malmö sfi

Förteckning över personer som har tagit fram statistik:

Rehnström, Filip: planeringssekreterare på gymnasie- och vuxenutbildnings
förvaltningens kvalitets- och utvecklingsavdelning

Förteckning över personer som har lämnat uppgifter i avsnittet *Komvux Malmö sfi*:

Adolfsson, Annika: rektor
Bergman, Eva: kurator
Blagojevic, Anna: rektor på IRIS-skolan
Borg, Karin: lärare på Avanti
Eminovic, Aida: projektledare för sfi-anmälan
Fradkina; Alona: sfi-koordinator
Goddard, Britt-Marie: lärare på Intensiven
Hall, Katarina: lärare på behovsanpassad sfi
Hansen, Annika: lärare på Flex och förstelärare
Hidayat, Mujahida: studiehandledare
Iversen, Ingrid: speciallärare
Koljini Lindemann, Vlora: specialpedagog
Liveröd, Yerk: rektor
Olausson, Niklas: rektor
Sandberg, Patrik: förstelärare
Stahl, Celia: skolesekreterare
Wong, Tony: lärare på distansundervisningen

Förteckning över personer som har hjälpt till med korrektur:

Liveröd, Yerk: rektor
Lovén, Maia: sfi-lärare
Mächs, Hanna: samordnare i FINSAM-projektet Utebliven Etablering